

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Mgr. Petr Řezníček

**Prevenční povinnost při sportovní
činnosti**

Rigorózní práce

Pověřený akademický pracovník: doc. JUDr. PhDr. David Elischer,
Ph.D.

Tématický okruh: Občanské právo

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 13. 10. 2019

Prohlašuji, že jsem předkládanou rigorózní práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 271 743 znaků včetně mezer.

Mgr. Petr Řezníček

V Praze dne 13. 10. 2019

Poděkování

Rád bych tímto poděkoval doc. JUDr. PhDr. Davidu Elischerovi, Ph.D., za vstřícný přístup, cenné rady a připomínky při zpracování této rigorózní práce.

Současně bych na tomto místě rád poděkoval své přítelkyni za její trpělivost a podporu poskytovanou po celou dobu přípravy této rigorózní práce.

Obsah

Úvod.....	7
1 Sport a právo.....	11
1.1 Vymezení sportu a sportovní činnosti.....	11
1.2 Legalita a legitimita sportovní činnosti.....	12
1.3 Uplatňování práva v oblasti sportu.....	14
2 Prevenční povinnost sportovce a jiných osob participujících na sportovní činnosti.....	17
2.1 Historický exkurz do prevence sportovce v deliktním právu.....	17
2.2 Vymezení obecné občanskoprávní prevence a její podstaty.....	19
2.3 Prevenční povinnost v OZ 1964.....	23
2.4 Prevenční povinnosti v občanském zákoníku.....	24
2.5 Obecná prevenční povinnost při sportovní činnosti v mezích občanského zákoníku.....	26
2.5.1 K jednání povinného.....	27
2.5.2 K okolnostem případu a zvyklostem soukromého života.....	28
2.5.2.1 Optimální míra opatrnosti sportovce.....	30
2.5.2.2 Vztah okolností případu a zvyklostí soukromého života.....	33
2.5.3 K důvodnosti újmy.....	35
2.5.4 K chráněným právním statkům.....	35
2.5.5 K osobě povinného.....	38
2.6 Zakročovací prevenční povinnost při sportovní činnosti v mezích občanského zákoníku.....	39
2.6.1 K vytvoření nebezpečné situace povinným subjektem.....	40

2.6.2	K existenci nebezpečné situace, nad níž má povinný subjekt kontrolu	42
2.6.3	Ke stavu odůvodněnému povahou poměrů mezi osobami.....	43
2.6.4	Ke stavu snadno odvratitelné újmy	44
2.6.5	Potenciální nároky osoby povinné k zakročení.....	45
2.7	Oznamovací prevenční povinnost při sportovní činnosti v mezích občanského zákoníku.....	46
3	Prevenční povinnost ve vztahu k (nejen) občanskoprávní odpovědnosti sportovce.....	50
3.1	Prevenční povinnost a sportovní pravidla	50
3.1.1	Význam sportovních pravidel pro posouzení prevenční povinnosti.....	50
3.1.2	Použitelnost sportovních pravidel při výkonu rekreačního sportu.....	52
3.1.3	Význam sportovních obyčejů pro posouzení prevenční povinnosti.....	54
3.2	Prevenční povinnost a disciplinární odpovědnost sportovce	55
3.3	Prevenční povinnost a občanskoprávní odpovědnost sportovce .	57
3.4	Prevenční povinnost a trestní odpovědnost sportovce	59
3.5	Prevenční povinnost poškozeného sportovce.....	62
3.6	Prevenční povinnost sportovce v různých výkonnostních kategoriích sportu	64
3.6.1	Prevenční povinnost profesionálního sportovce	65
3.6.2	Prevenční povinnost amatérského sportovce	66
3.6.3	Prevenční povinnost rekreačního sportovce.....	68

3.7	Prevenční povinnost a odpovědnost juniorského (nezletilého) sportovce.....	70
4	Prevenční povinnost při sportovní činnosti v soudní praxi.....	72
4.1	Prevenční povinnost sportovce v kolektivních sportech	73
4.1.1	Fotbal.....	73
4.1.2	Lední hokej.....	85
4.1.3	Rugby	86
4.1.4	Basketbal	89
4.2	Prevenční povinnost sportovce v individuálních sportech	90
4.2.1	Lyžování.....	90
4.2.2	Golf.....	103
4.2.3	Motoristické sporty	107
4.2.4	Cyklistika	111
4.2.5	Jezdectví	116
4.2.6	Lodní sporty	120
4.2.7	Bojové sporty	124
4.3	Prevenční povinnost jiných osob vůči sportovci	128
4.4	Shrnutí okolností majících vliv na posuzování prevenční povinnosti sportovce při sportovní činnosti	130
	Závěr.....	136
	Seznam zkratk	142
	Seznam použitých zdrojů	143
	Abstrakt	155
	Abstract	157

Úvod

Zatímco v minulosti byl sport vázán především se zábavou, volným časem a odpočinkem určitých společenských skupin, dnes je s ohledem na svůj mimořádně rychlý a masový rozvoj fenoménem hrajícím prim napříč celou společností. Jistě nebudu sám, kdo bude dokonce tvrdit, že význam sportu je dnes historicky na nejvyšší úrovni. S tím jsou však spojena i úskalí výkonu sportovní činnosti, která je v očích společnosti více sledovaná, přičemž až neuvěřitelně se rok, co rok násobí finanční prostředky vložené do oblasti působnosti sportu.

Jedním z těchto úskalí je i problematika právní odpovědnosti v rámci sportu. Svou ambici pokračovat v zabývání se otázkami týkajícími se této oblasti jsem uvedl v závěru své diplomové práce¹. Mimo jiné i touto prací proto chci dostát svému „závazku“, když jsem se rozhodl věnovat vztahu sportovní činnosti a prevenční povinnosti, která je považována za tzv. sportovní legislativu v širším smyslu.² Soupeřit přitom budu především s otázkami spjatými s prevenční povinností sportovců za sportovní úrazy způsobené jiným sportovcům, přičemž v některých částech práce se dotýkám rovněž otázek spojených s prevenční povinností sportovců ve vztahu k jiným osobám účastnících se sportovního klání a naopak. Jinými slovy lze rozsah předmětu této práce vymezit jako prevenční povinnost při sportovní činnosti, kdy alespoň jedním ze subjektů sportovně-právního vztahu je sportovec v postavení potenciálního škůdce či potenciálního poškozeného.

Jsem přesvědčený, že toto téma není zajímavé pouze pro mě samotného, ale s ohledem na dnešní obrovskou popularitu sportu rovněž pro celou řadu sportovců a jiných osob zajímajících se o vztahy sportu a práva a s ohledem na

¹ ŘEZNÍČEK, Petr. *Přípustné riziko ve sportu*. Brno, 2017. Diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně. Právnická fakulta. Katedra trestního práva. Vedoucí práce Marek FRYŠTÁK.

² Srov. KRÁLÍK, Michal. Sportovní legislativa a její význam v současném právním světě. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. 2001, roč. 9, č. 1, s. 23.

nejednoznačné řešení daného problému pak v neposlední řadě také právním expertům.

Cílem této práce je analýza otázek spojených s právním posuzováním odpovědnosti při sportovní činnosti prizmatem prevenčních povinností uvedených v občanském zákoníku s důrazem zejména na standard optimální míry opatrnosti. Mým skromným záměrem je pak pokusit se alespoň částečně ozřejmit hranice prevenční povinnosti při sportovní činnosti, abych byl schopen zodpovědět otázku, zda a případně za jakých podmínek dochází k porušení prevenční povinnosti při sportovní činnosti.

Doménou práce by měl být také její praktický přesah do sportovní činnosti, jelikož praktické znalosti sportovního zápolení považuji při výkladu prevenční povinnosti v rámci sportovní činnosti ve většině případů za nezbytný atribut subjektu výkladu. Za účelem naplnění tohoto záměru využiji poznatky a znalosti ze své dlouholeté kariéry fotbalového hráče, sportovního studia a sportovního fanouškovství. V práci tak využívám vědeckou metodu pozorování, sběru a následné analýzy dat, která jsou následně prostřednictvím syntézy zaznamenána do práce. S ohledem na nejednoznačný, polemický charakter pojednávané problematiky je postupováno zpravidla od obecného výkladu k praktickým ukázkám na modelových příkladech, k čemuž je využívána metoda dedukce, která je doplněna metodou indukce. Naplnění sledovaného cíle práce je podpořeno rovněž využitím metody deskripce a explanace. Zejména při práci s judikaturou je využita metoda kritické analýzy a komparace.

Z hlediska koncepce je práce rozdělena do čtyř částí, z nichž první je ve stručném, pouze nezbytně nutném rozsahu věnována vztahu sportu a práva. Druhá část má zásadní význam v rámci této práce, neboť obsahuje analýzu fenoménu prevenční povinnosti při sportovní činnosti v rámci zákonné právní úpravy. Ještě předtím však uvádím krátký, avšak mimořádně zajímavý historický exkurz do prevenční povinnosti při sportovní činnosti, o který bych nechtěl čtenáře ochudit, jelikož přináší poutavý historický kontext o pojednávaném právním problému.

Záměrem této části je objasnění rozsahu aplikovatelnosti občanskoprávních prevenčních norem (obecných i zvláštních)³ na jednání při sportovní činnosti.

Vybraným zajímavým aspektům souvisejícím s prevenční povinností při sportovní činnosti je věnována třetí část práce, na kterou navazuje poslední část zabývající se soudní praxí prevenční povinnosti při sportovní činnosti. Ta obsahuje přehled české judikatury všech soudních instancí věnující se posouzení prevenční povinnosti při sportovní činnosti, přičemž uvádím některá rozhodnutí, která nebyla doposud nikdy publikována,⁴ a to jak rozhodnutí, v nichž byla dovozena právní odpovědnost sportovce v důsledku porušení prevenční povinnosti při sportovní činnosti, tak také rozhodnutí, v rámci kterých porušení prevenční povinnosti při sportovní činnosti v důsledku okolností dovozeno nebylo. Tato kapitola je doplněna vybranou evropskou judikaturou (především rakouskou a anglickou) za účelem komparace řešení problému prevenční povinnosti při sportovní činnosti a s ní souvisejících otázek v rámci české a zahraniční soudní praxe. Zatímco je však přehled české judikatury velmi široký (dost možná až úplný) a s podrobnou analýzou, zahraniční judikatura je uvedena toliko za účelem informativního seznámení čtenáře se zajímavými a inspirativními zahraničními rozhodnutími. Ostatně s ohledem na vědomí, že celosvětově existují patrně již tisíce rozhodnutí věnující se danému problému,⁵ nelze pochopitelně rozsah a vyčerpávající analýzu těchto rozhodnutí do této práce obsáhnout.

³ V této souvislosti úvodem pro přehlednost podotýkám, že obecná prevenční povinnost je v této práci označována jako „obecná prevenční povinnost“ nebo jako „prevenční povinnost“. Zvláštní prevenční povinnosti jsou označovány jako „zakročovací prevenční povinnost“ nebo „oznamovací prevenční povinnost“. Platí-li některý výrok jak pro obecnou prevenční povinnost, tak pro zvláštní prevenční povinnost, je používán termín „prevenční povinnosti“.

⁴ Tato rozhodnutí se mi podařilo získat kontaktováním všech soudů v České republice, které jsem požádal o poskytnutí rozhodnutí, jejichž předmětem bylo posouzení občanskoprávní odpovědnosti při sportovní činnosti.

⁵ KRÁLÍK, Michal. Civilněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy ve světle evropské a světové judikatury 20. a 21. století. *Soudní rozhledy*. 2006, roč. 12, č. 8, s. 286.

Jsem si vědom toho, že téma práce by mohlo být pojato i z jiných úhlu pohledu, když by mohly být zmíněny aspekty dotýkající se prevenční povinnosti při financování sportu, při dopingu ve sportu nebo násilí na sportovních stadionech. S ohledem na možnosti dané rozsahem této práce by to však vedlo k výrazně obecnějšímu pojednání o daných problémech, čímž by tato práce utrpěla na praktičnosti, která má být jednou z jejích předností. Ze stejného důvodu není důkladněji propracována ani doktrinální část týkající se právní odpovědnosti při sportovní činnosti, přestože by si to jinak téma práce a samotná problematika s ohledem na její zajímavost jistě zasloužila. Takové příspěvky se však v posledním desetiletí začaly konečně alespoň v malém rozsahu objevovat, a proto je záměr práce situován spíše praktickým a méně probádaným směrem.

1 Sport a právo

1.1 Vymezení sportu a sportovní činnosti

Sport je fenoménem, který dopadá na všechny skupiny obyvatelstva, a proto ve společnosti zaujímá jedno z výjimečných postavení, jak lze dovodit i z aktuálního jednání zákonodárce spočívajícího v zakotvení celospolečenského významu sportu v obecně závazném právním předpise.⁶ V nejobecnější rovině lze sport chápat jednak jako relativně autonomní kulturně-sociální jev a jednak jako lidskou činnost propojující veškeré stránky společenského života.⁷

Na mezinárodním poli je sport vymezen např. v Evropské chartě sportu, která jej definuje jako *„všechny formy tělesné činnosti, které ať již prostřednictvím organizované účasti či nikoliv, si kladou za cíl projevení či zdokonalení tělesné i psychické kondice, rozvoj společenských vztahů nebo dosažení výsledků v soutěžích na všech úrovních“*.⁸

Obdobná definice sportu je převzata i v české vnitrostátní legislativní úpravě, a to v § 2 odst. 1 zákona o podpoře sportu. Oproti definici uvedené v Evropské chartě sportu je v citovaném ustanovení navíc zdůrazněn účel sportu v podobě upevňování zdraví a také skutečnost, že sport lze vykonávat jak individuálně, tak společně. Kromě toho obsahuje zákon o podpoře sportu v § 2 odst. 4 i vymezení pojmu *„sport pro všechny“*, kterým *„se rozumí organizovaný a neorganizovaný sport a pohybová rekreace určená širokým vrstvám obyvatelstva“*. Žádný jiný obecně závazný předpis s definicí sportu či sportovní činnosti nepracuje.

⁶ Srov. čl. I odst. 1 zákona č. 178/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

⁷ KRÁLÍK, Michal. Právo ve sportu: iluze či nutnost?. *Právník*. 2001, roč. 140, č. 5, s. 467-468.

⁸ Čl. 2 Evropské charty sportu. In: *MŠMT ČR* [online]. 2006 [cit. 25. 9. 2018]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/sport/evropska-charta-sportu>.

Z uvedeného lze dovodit, že za sportovní činnost bude možné označit veškeré lidské působení v rámci sportu. Pokud bych se měl držet terminologie zákona o podpoře sportu, musela by být sportovní činnost označena spíše tělesnou (fyzickou) činností, nicméně pojem sportovní činnosti je v rámci sportovně-právní terminologie pojmem běžně užívaným, a proto není důvod s tímto termínem neoperovat.

1.2 Legalita a legitimita sportovní činnosti

Jak již bylo naznačeno výše, stát prostřednictvím zákona o podpoře sportu explicitně aprobuje výkon sportu, resp. sportovní činnosti. Vzhledem k tomu, že za legitimní jednání lze označit takové jednání, které je ospravedlnitelné ve vztahu k obecně závazným právním předpisům,⁹ lze bez větších pochybností označit sportovní činnost za legitimní.

V rámci sportovního práva¹⁰ lze sportovní činnost vnímat zejména ve dvou rovinách, a to jako sportovní činnost *stricto sensu* a sportovní činnost *largo sensu*. Význam takového dělení spočívá mj. v tom, že každá z těchto rovin je státem regulována v jiné míře.¹¹ Z toho důvodu má uvedené rozdělení vliv i na posuzování prevenční povinnosti při sportovní činnosti.

První z nich vyjadřuje sportovní činnost v užším smyslu a obsahuje veškeré otázky úzce spjaté s výkonem sportu. Tato oblast sportu není a vzhledem k její šíři ani nemůže být komplexně regulována obecně závaznými právními předpisy, a proto jsou pro úpravu vztahů používány spíše sportovní normy. Ty v první řadě regulují činnost sportovců při hře, činnost jiných osob podílejících se na bezprostředním výkonu sportovní činnosti (trenéři, rozhodčí, pořadatelé,

⁹ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 7. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017, s. 229.

¹⁰ Ke sportovnímu právu viz podrobněji např. GARDINER, Simon a kol. *Sports law*. Fourth Edition. London: Routledge, 2012, s. 18; nebo KRÁLÍK, Michal. Zamyšlení nad tzv. sportovním právem. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. 1998, roč. 6, č. 10, s. 485-495.

¹¹ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2001, s. 11-15.

provozovatelé apod.) nebo činnost sportovních organizací a jejich orgánů,¹² avšak vždy pouze v mezích daných obecně závaznými právními předpisy.

Druhá z nich naopak představuje sportovní činnost v širším smyslu a zahrnuje i činnosti, které bezprostředně s výkonem sportovní činnosti nesouvisí, byť jsou jejich obvyklou součástí (např. dodržování dopingových pravidel, financování sportovních subjektů či jednání fanoušků na sportovních stadionech – tzv. problematika násilí na stadionech). Tato oblast je v mnohem větší míře regulována obecně závaznými právními předpisy, nicméně ve většině případů i sportovními normami, a proto může často docházet k jejich vzájemnému střetu.¹³

Vzhledem k výše uvedeným rovinám sportovní činnosti a vzhledem k předmětu této práce vymezeném v jejím úvodu je patrné, že dále bude pojednáváno pouze ve vztahu k problematice prevenční povinnosti při sportovní činnosti *stricto sensu*.

Legalita neboli zákonitost¹⁴ takto vymezené sportovní činnosti pak bude odvozena od skutečnosti, zda daná sportovní činnost neodporuje zákonu. Za legální tak jistě bude možné s ohledem na výše uvedenou definici sportu a sportovní činnosti považovat např. hraní fotbalu či ledního hokeje, ať už v rámci organizovaného (v rámci sportovní organizace) či neorganizovaného (tzv. na plácku za domem) výkonu tohoto sportu. Naopak za legální nebude možné považovat sportovní činnost např. v podobě bojového „sportu“, jejímž účelem by bylo zranit či usmrtit soupeře, jelikož takové jednání by odporovalo zákonu. Podotýkám, že za protiprávní lze samozřejmě za splnění určitých předpokladů považovat i jednání v rámci fotbalu či ledního hokeje, a to zejména v důsledku porušení prevenční povinnosti, jak bude dále podrobněji rozebráno.

¹² KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2001, s. 11-15.

¹³ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2001, s. 11-15.

¹⁴ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 7. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017, s. 223.

V takovém případě se nicméně jedná o nelegální způsob výkonu sportovní činnosti, nikoliv nelegální výkon sportovní činnosti *per se*.

1.3 Uplatňování práva v oblasti sportu

Apriori lze konstatovat, že ve vztazích práva a sportu není mnoho viditelných vzájemných vazeb. Někteří autoři dříve dokonce prosazovali filozofii tzv. autonomie sportu, která je spjatá s Italem Brunem Zaulim. Její základní myšlenka spočívá v odepírání ingerence práva do oblasti sportu z důvodu, že sport je děním od práva odlišným a představuje společenskou zábavu a povyražení, v důsledku čehož není třeba vztahy vznikající při sportu nikterak svazovat právní regulací.¹⁵ Tyto dříve prosazované myšlenky však již dnes vzaly za své, když panuje poměrně všeobecná shoda na tom, že sport je třeba do jisté míry regulovat a kontrolovat, což platí i pro otázky související s právní odpovědností.¹⁶

V dnešní době tak východisko problému vychází ze dvou základních myšlenkových proudů. První z nich vychází z premisy, že sportovec je plně odpovědný za újmu způsobenou při výkonu sportovní činnosti. Tento proud však bývá uplatňován velmi sporadicky. Naproti tomu druhý myšlenkový proud předpokládá, že za určitých jasně stanovených podmínek může být právní odpovědnost sportovce při sportovní činnosti vyloučena či omezena.¹⁷ Tento proud je velmi rozmanitý a spadá do něj právě i problematika posuzování prevenční povinnosti při sportovní činnosti.

Jak již bylo shora naznačeno, v rámci sportovní činnosti *largo sensu* může často docházet ke střetu obecně závazných a sportovních norem. To však může platit i pro sportovní činnost *stricto sensu*, jejíž výkon je sice zpravidla vymezen

¹⁵ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2001, s. 105-111.

¹⁶ KRÁLÍK, Michal. Právní odpovědnost za sportovní úrazy. *Právní rádce* [online]. 2007, [cit. 7. 9. 2018]. Dostupné z: http://pravniradce.ihned.cz/c4-10078260-20421910-F00000_d-pravni-odpovednost-zasportovni-urazy.

¹⁷ KRÁLÍK, Michal. Komparativní pohled soudobé právní doktríny a soudní praxe na právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (vybrané otázky). *Bulletin Advokacie*. 2006, č. 9, s. 25.

obecně nezávaznými právními předpisy, nicméně i tak v ní lze nalézt právní oblasti, které tuto činnost regulují výlučně. Obvykle se jedná zejména o negativní dopady výkonu sportovní činnosti spojené se vznikem právní odpovědnosti (občanskoprávní či trestněprávní).¹⁸ V této souvislosti lze proto hovořit o jakémisi vzájemném průniku sankcí vyplývajících z obecně závazných právních předpisů se sankcemi vyplývajících ze sportovních norem. Tento jev lze obecně rozdělit do následujících čtyř skupin.

První případ představuje porušení psaného sportovního pravidla, které však neobsahuje sankci (např. pravidla fair-play či etické kodexy daného sportovního odvětví), a proto je dodržení takového pravidla téměř nevynutitelné.

Druhou skupinu deliktů způsobených při sportovní činnosti zakládají jednání delikventa porušující sportovní pravidlo obsahující sankci, v důsledku čehož je následně delikvent disciplinárně potrestán.¹⁹ Jako modelový příklad lze uvést situaci, kdy je fotbalista vyloučen z utkání za své hrubé nesportovní chování a následně sankcionován ze strany Disciplinární komise FACŘ např. v podobě peněžité pokuty.

Ve třetím případě je předpokladem porušení sportovního pravidla a současně s tím navíc i porušení obecně závazné právní normy. V těchto případech by tak mělo dojít k průniku sankcí disciplinárních a občanskoprávních, popř. trestněprávních.²⁰ Modelovým příkladem může být situace z ledního hokeje, kdy hokejista v průběhu hry hokejkou úmyslně udeří soupeře do obličeje a způsobí mu zranění.

Čtvrtý případ lze považovat za opak druhého, jelikož předpokladem je porušení obecně závazných právních předpisů, bez toho aniž by byla porušena sportovní pravidla. Může se jednat o specifické, sportovními pravidly neupravené

¹⁸ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2001, s. 11-14.

¹⁹ K disciplinární odpovědnosti viz blíže kapitola 3.2 této práce.

²⁰ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2001, s. 17-18.

situace, v nichž sportovec jedná způsobem obecně neslučitelným s výkonem daného sportu či sportovní morálkou.²¹ Ovšem může se jednat i o cílené jednání sportovců vůči soupeři, které je sice vedeno v souladu se sportovními pravidly, nicméně natolik tvrdě a na tak nebezpečné místo (např. oslabené po předchozím souboji), že je sportovnímu soupeři způsobena újma.²²

Domnívám se, že do poslední skupiny je nutné zařadit i případy, kdy je v rámci výkonu sportovní činnosti na rekreační úrovni porušeno příslušné sportovní pravidlo a současně s ním i obecně závazný právní předpis. Zdánlivě se tedy jedná o předchozí, třetí případ, nicméně rozdíl spočívá v tom, že v rámci rekreačního výkonu sportovní činnosti nelze delikventa potrestat disciplinárně, jelikož nepodléhá působnosti žádného disciplinárního orgánu. Modelovým příkladem může být porušení pravidel Mezinárodní lyžařské federace (FIS), v důsledku kterého je sražen lyžař na sjezdovce jiným lyžařem, čímž je mu způsobena újma na zdraví.

²¹ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2001, s. 17-18.

²² Srov. KRÁLÍK, Michal. K odpovědnosti sportovce za škodu způsobenou sportovním úrazem při výkonu sportovní činnosti. *Jurisprudence*. 2005, roč. 14, č. 5, s. 58.

2 Prevenční povinnost sportovce a jiných osob participujících na sportovní činnosti

2.1 Historický exkurz do prevence sportovce v deliktním právu

Uplatňování prevenčních norem na jednání v rámci sportovní činnosti získalo své základy již v dobách starověkého Řecka a následně prošlo dlouhým historickým vývojem. Již tehdy si byli starověcí Řekové vědomi skutečnosti, že sportování je činností rizikovou, a proto není výjimkou, když sportovec v průběhu sportovní činnosti zraní či usmrtí jiného sportovce, popř. jinou osobu účastnící se sportovního klání. Solónovy zákony pro takové případy uvádí, že za způsobenou újmu neodpovídá ten, kdo jednal neúmyslně.

Obdobně i Platón, jehož pokrokové názory byly na jednání sportovců aplikovány ještě ve středověku, ve své práci *Zákony* píše: „*Jestliže někdo při zápasech a veřejných závodech neúmyslně usmrtí některého druhu, buď na místě, nebo tak, že později podlehne zranění, (...), ať se očistí podle zákona o těch případech přineseného z Delf a budiž čist.*“²³ S jistou dávkou zjednodušení tak lze říci, že ten, kdo zranil či usmrtil jiného sportovce s cílem dosáhnout vítězství v zápase, dodržel optimální míru opatrnosti při sportu. Nutno podotknout, že sportovní pravidla tehdejší doby byla velmi benevolentní a dovolovala sportovcům zdraví a životu velmi nebezpečná jednání, což ostatně vychází ze samotné podstaty tehdejších sportovních disciplín představovaných především boxem a pankrácí²⁴. Při těchto zápasech totiž sportovci zpravidla dosahovali sportovního cíle – vítězství v zápase tím, že soupeře zranili, v důsledku čehož nebyl schopný pokračovat dál ve hře. Zásadně však nebylo možné při zápase

²³ KRÁLÍK, Michal. *Civilní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016, s. 18.

²⁴ Pankrácí se označoval sport zahrnující prvky zápasu a boxu. Jednalo se o sport extrémně zášklbný, neboť sportovcům bylo povoleno dokonce i vydlobávání očí nebo kousání, tedy jednání dnes v jakékoli sportovní disciplíně neakceptovatelné.

svého soupeře svévolně usmrtit. Na tento úmysl a dodržování jiných sportovních pravidel dohlíželi stejně jako dnes rozhodčí označovaní jako hellanodici.²⁵

Ve starověkém Římě se při posuzování protiprávního jednání sportovců vycházelo z Aquiliova zákona. Při zápasech v těžké atletice, do které lze zařadit např. box, se v zásadě uplatňovalo pravidlo, že sláva a statečnost jsou dostatečnými okolnostmi vylučujícím protiprávní jednání sportovce v případě způsobení smrti či zranění jinému sportovci. To však neplatilo, způsobil-li sportovec takový následek svým jednáním až po vzdání se soupeře.²⁶ Za protiprávní jednání sportovce se nepovažovalo ani jednání sportovce, který v rámci průběhu hry vystřelil míč ze sportoviště, který zasáhl otroka holeného holičem, čímž bylo otrokovi způsobeno zranění. Římští právníci v těchto případech zastávali názor, že sportovec nemůže být odpovědný za to, že kopal či házel míčem, což je jeho posláním. Naopak holič či otrok coby osoby aktivně se neúčastnící sportovního klání si musí být vědomi toho, že míč může kdykoliv v průběhu hry opustit sportoviště a tomu jsou povinni přizpůsobit své jednání, jinak nejednají dostatečně obezřetně.

Za velmi povedenou odpovědnostní konstrukci římských právníků lze považovat i případ hozeného oštěpu, který zranil otroka. Podstata tohoto případu spočívá v tom, že pro posuzování optimální míry opatrnosti sportovce je zásadní skutečností, na kterém místě se sportovec při svém jednání nachází. Pohyboval-li se sportovec na veřejném prostranství, byl povinen jednat při sportovní činnosti s maximální možnou mírou obezřetnosti, aby neúměrně nezvyšoval obvyklou míru rizika vzniku újmy na těchto místech. Způsobil-li tak sportovec svou sportovní činností na veřejném prostranství újmu, byl za ni odpovědný. Naopak na zřetelně označených sportovištích se břemeno přesouvalo na potenciální

²⁵ KRÁLÍK, Michal. Několik poznámek k právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. 2006, roč. 14, č. 15, s. 539-540.

²⁶ Takové jednání je zpravidla posuzováno v rozporu se sportovní disciplínou a dodnes je považováno za protiprávní.

poškozené. Každá osoba pohybující se po sportovišti byla povinna věnovat maximální pozornost svému pohybu na takto označených místech. V případě vzniku újmy způsobené sportovním úsilím sportovce totiž nebyl odpovědný sportovec, ale právě tato jiná osoba. Sportovec odpovídal za újmu způsobenou jiné osobě aktivně se neúčastníci sportovního klání pouze v případě úmyslného hození oštěpu po poškozeném.²⁷

Ve středověké době se začal rozvíjet i nejoblíbenější sport současnosti – fotbal. Pojetí hry však bylo poněkud odlišné od toho, jak jej známe dnes. Jednalo se prakticky o „rvačku“ o míč bez sportovních pravidel. Z toho je patrné, že optimální míra opatrnosti nebyla příliš vysoká a často se při posuzování protiprávnosti jednání sportovce vycházelo z Platónova pojetí vyžadujícího úmysl. V některých případech (např. při rytířských turnajích) se vycházelo ze skutečnosti, zda se z pohledu jednající osoby jednalo o *res licita* (věc dovolenou) či *res illicita* (věc nedovolenou).

Od 20. století se pak začínají objevovat sofistikovanější doktríny týkající se právní odpovědnosti sportovce za sportovní úrazy, přičemž podstatnou roli v nich sehrává stále propracovanější sportovní legislativa, ale i soudní praxe a odborná literatura.²⁸ Teoretické rámce a praktické dopady těchto doktrín jsou však natolik obsáhlé, že překračují meze a možnosti této práce. Nicméně některé podstatné závěry těchto novodobých doktrín prostupují postupně částmi této práce.

2.2 Vymezení obecné občanskoprávní prevence a její podstaty

Mezilidské vztahy jsou formovány primárně na zásadě autonomie vůle každého jedince. Tato zásada však zcela nekoresponduje se zásadou zákazu

²⁷ KRÁLÍK, Michal. *Civilní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016, s. 26-39.

²⁸ KRÁLÍK, Michal. Právní odpovědnost sportovce za sportovní úrazy – historická východiska a přístupy legislativy, úvod do problematiky. *Jurisprudence*. 2006, roč. 15, č. 5, s. 28-34.

svévolného vměšování se do záležitostí jiného a zásadou *neminem laedere* (nikomu neškodit). Právě z tradiční zásady *neminem laedere* občanskoprávní prevence vychází a tvoří jakýsi průsečík zmíněných tří zásad občanského práva.²⁹

Účelem občanskoprávní prevence je stanovit osobám v určitých situacích speciální povinnost k předcházení vzniku újmy, tedy k takovému jednání, které nepůsobí újmu a pokud již taková újma vznikla nebo alespoň její vznik hrozí, pak k takovému jednání, které rozsah újmy neztvrdí. Újmou se přitom nerozumí pouze újma způsobená přímo, nýbrž i újma následná. Poškozený je tak oprávněn nárokovat si po povinném nejen přímo způsobenou újmu na zdraví, ale například i ušlý zisk, který mu vznikl v důsledku předchozí újmy na zdraví. Jedná se tak o vyjádření zásady *neminem laedere* v nejširším možném rozsahu.³⁰ V československé doktríně vztahující se k náhradě újmy se občanskoprávní prevence objevila v polovině 20. století, kdy začal být kladen důraz nejen na kompenzační funkci náhrady újmy, ale rovněž na funkci preventivní.³¹ Kromě těch plní prevenční povinnost i funkci ochrany dobrých mravů, jelikož po adresátech vyžaduje, aby nepůsobili újmy na chráněných právních zájmech.³²

Tuto občanskoprávní prevenci tak lze charakterizovat jako soubor způsobů a forem porušení či alespoň ohrožení subjektivních občanských práv, za která jsou považována práva upravená a chráněná normami občanského práva hmotného v objektivním smyslu. Jejím obsahem je kromě již zmíněného vymezení systému

²⁹ BEZOUŠKA, Petr. § 2900. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014): komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1512.

³⁰ HRÁDEK, Jiří. § 2900. In: ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář: svazek VI (§ 2521-3081)*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 890.

³¹ LUBY, Štefan. *Prevencia a zodpovednosť v občianskom práve I*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1958, s. 12.

³² ŠKÁROVÁ, Marta. § 415. In: ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník I, II*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009, s. 1187.

speciálních prevenčních povinností také stanovení nepříznivých následků (sankcí) spojených s jejich porušením či ohrožením.³³

Slovy Nejvyššího soudu lze občanskoprávní prevenci vymežit tak, že „je každý povinen zachovávat vždy takový stupeň bedlivosti (pozornosti), který lze po něm vzhledem ke konkrétní časové a místní situaci rozumně požadovat a který – objektivně posuzováno – je způsobilý zabránit či alespoň co nejvíce omezit riziko vzniku škod na životě, zdraví či majetku“.³⁴ Z toho je patrné, že se nejedná o bezbřehou právní normu vyjadřující povinnost předcházet vzniku jakékoliv újmy, nýbrž že se jedná o vyjádření povinnosti adresátů jednat v běžném životě s běžnou mírou opatrnosti. V římskoprávní nauce je tento standard označován jako *diligens pater familias*, v anglosaské nauce jako *duty of care*³⁵ a německé nauce jako *des sorgfältigen Verhaltens*.³⁶

Jak právní teorie³⁷, tak soudní praxe³⁸ přitom uvádějí, že nejedná-li osoba v souladu se stanovenou prevenční povinností, jedná v rozporu s objektivním právem, a tudíž protiprávně. Z porušení občanskoprávní prevence lze dovést protiprávnost i přesto, že jiný obecně závazný právní předpis konkrétní právní povinnost nestanoví, tedy že není v konkrétní situaci stanoveno obecně závazné pravidlo chování. Takového právního stavu by koneckonců ani nešlo dosáhnout, vzhledem k množství lidských činností a způsobů jejich výkonu. Nutno však

³³ ČEŠKA, Zdeněk a kol. *Občanský zákoník: komentář. Díl II. § 222 až 510*. Praha: Panorama, 1987, s. 459.

³⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2003, sp. zn. 25 Cdo 618/2001; nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2004, sp. zn. 25 Cdo 1106/2003.

³⁵ K tomu blíže GARDINER, Simon a kol. *Sports law*. Fourth Edition. London: Routledge, 2012, s. 502-503.

³⁶ ŠKÁROVÁ, Marta. § 415. In: ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník I, II*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009, s. 1187.

³⁷ ELISCHER, David. Protiprávnost – co je jejím zdrojem v soukromém právu?. *Časopis pro právní vědu a praxi*. Brno: Masarykova univerzita. Právnická fakulta, 2016, roč. 24, č. 4, s. 517-522; HOLUB, Milan a kol. *Odpovědnost za škodu v právu občanském, pracovním, obchodním a správním: praktická příručka*. 2. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2004, s. 14-15.

³⁸ Např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2003, sp. zn. 25 Cdo 618/2001, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 5. 2002, sp. zn. 25 Cdo 1427/2001.

zdůraznit, že je-li pravidlo chování v obecně závazném předpise stanoveno a jedná-li adresát v souladu s tímto pravidlem, nemůže nikdy jednat v rozporu s prevenční povinností, jelikož její aplikace přichází v úvahu právě pouze tehdy, neexistuje-li žádné obecně závazné pravidlo chování.³⁹

Porušení prevenční povinnosti je tak obvykle dovozováno z porušení norem, které nemají obecně závaznou povahu, avšak pro jejich adresáta srozumitelně formulují povinnost jednat určitým dovoleným způsobem, při jehož dodržení by mělo být minimalizováno riziko vzniku újmy.⁴⁰ Takto vymezená občanskoprávní prevence je pak součástí odpovědnostního systému v odvětví občanského práva.⁴¹

Vedle zdravotnické či technologické činnosti je jednou z typických lidských činností, při níž se lze nejčastěji setkat s aplikací občanskoprávní prevence, rovněž činnost sportovní. Způsob dovoleného jednání při sportovní činnosti totiž není upraven v žádných obecně závazných právních předpisech, nýbrž ve sportovních pravidlech, jejichž *ratio* spočívá mj. v minimalizaci rizik vzniku újmy. Tomu v rámci sportovně-právních vztahů výrazně napomáhá i efektivní sportovní prevence⁴² a tzv. úrazová zábrana (tj. ochrana před úrazy),⁴³ které doplňují občanskoprávní prevenci ze sportovního hlediska. Samotným porušením sportovních pravidel tedy osoba nejedná protiprávně, nicméně protiprávnost bývá ve sportovně-právních případech dovozována právě z porušení občanskoprávní prevence.

³⁹ ŠKÁROVÁ, Marta. § 415. In: ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník I, II. 2.* vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009, s. 1187.

⁴⁰ PSUTKA, Jindřich. Obecná prevenční povinnost – současný stav a návrh občanského zákoníku. In: HAVEL, Bohumil, PIHERA, Vlastimil. *Soukromé právo na cestě: eseje a jiné texty k jubileu Karla Eliáše*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, s. 266.

⁴¹ ŠKÁROVÁ, Marta, § 415. In: ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník I, II. 2.* vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009, s. 1187.

⁴² Mezi sportovní prevencí lze zařadit např. dostatečnou fyzickou přípravu sportovce na vykonávanou sportovní činnost.

⁴³ PRUSÁK, Jozef. Vzťah medzi športovým pravidlom a pravidlom socialistického spoluzitia a kritické stanovisko k tzv. športovému právu. *Právny obzor*. 1984, roč. 64, č. 9, s. 864.

2.3 Prevenční povinnost v OZ 1964

V OZ 1964 byla kodifikována obecná prevenční povinnost v § 415, který ukládal každému povinnost počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví a na majetku ani k majetkovému prospěchu na úkor společnosti či jednotlivce. Později byla textace ustanovení modifikována⁴⁴ na znění: „*Každý je povinen počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, na majetku, na přírodě a životním prostředí.*“⁴⁵ Tato úprava však patrně neměla významnější vliv na jeho obsahovou stránku. Tu tvořila povinnost počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na taxativně vyjmenovaných právních statech, bez ohledu na skutečnost, zda tato povinnost byla povinné osobě stanovena zákonem či smlouvou nebo zda žádná taková povinnost nebyla jinde povinné osobě uložena.⁴⁶

Adresátem citovaného ustanovení nebyl pouze potenciální škůdce, ale rovněž třetí osoba, která újmu nezpůsobila, avšak mohla zabránit jejímu vzniku. To platí i pro samotného poškozeného, na něhož bylo možné tuto právní normu rovněž aplikovat.⁴⁷

Obecná prevenční povinnost v OZ 1964 nezakládala žádnou samostatnou skutkovou podstatu odpovědnosti za škodu, ale vytvářela právní rámec pro posouzení jednání povinné osoby s právem. Porušení obecné prevenční povinnosti tedy nezakládalo okamžitou povinnost k náhradě škody, ale „pouze“ protiprávnost jednání coby předpoklad odpovědnosti za škodu vyjádřený v § 420 OZ 1964. Následek v podobě sankce (povinnost k náhradě škody) nastoupil

⁴⁴ Zákonem č. 509/1991 Sb., kterým se mění, doplňuje a upravuje občanský zákoník.

⁴⁵ § 415 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁶ HOLUB, Milan, FIALA, Josef, BIČOVSKÝ, Jaroslav. *Občanský zákoník: poznámkové vydání s judikaturou a literaturou*. 12. aktualizované a doplněné vydání podle právního stavu k 1.9.2006. Praha: Linde, 2006, s. 308-309.

⁴⁷ PSUTKA, Jindřich, § 415. In: FIALA, Josef, KINDL, Milan a kol. *Občanský zákoník: komentář. I. díl, (§ 1 až 487)*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, s. 635.

teprve, vznikla-li škoda.⁴⁸ Nikoliv každý vznik škody však byl posouzen jako porušení obecné prevenční povinnosti. Takový závěr by byl dokonce v rozporu s povahou institutu obecné prevenční povinnosti a s ohledem na pojetí odpovědnosti za škodu i nereálný. Pro závěr o porušení obecné prevenční povinnosti se tak vychází z nauky o příčinné souvislosti⁴⁹ nebo v literatuře⁵⁰ uváděném standardu náležité bedlivosti (pozornosti).⁵¹ V rámci sportovně-právních kauz bývá právě standard náležité bedlivosti často pro učinění příslušných závěrů naprosto zásadní.

Až právní teorie a soudní praxe ukázaly, o jak podstatnou právní normu se v případě § 415 OZ 1964 jednalo. Role ustanovení v rámci občanskoprávní odpovědnosti postupem času stoupala, až se z ní vyvinula doktrína prevence, která položila základy i u vzniku obecné prevenční povinnosti v OZ a měla zásadní vliv na posuzování zejména sportovních úrazů vzniklých při sportovní činnosti.

Vedle obecné prevenční povinnosti obsahoval OZ 1964 i zvláštní povinnosti prevence v § 416 až 419, nicméně z odborné literatury ani judikatury není nikterak patrné, že by tyto zvláštní prevenční povinnosti měly jakékoliv uplatnění při posuzování sportovně-právních kauz.

2.4 Prevenční povinnosti v občanském zákoníku

Občanský zákoník převzal doktrínu prevence zformovanou za účinnosti OZ 1964, byť ne v tak komplexním rozsahu, jak umožňovala interpretace § 415 OZ 1964. Změnila se i systematika prevenční povinnosti, jak naznačuje již

⁴⁸ ŠKÁROVÁ, Marta, § 415. In: ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník I, II*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009, s. 1187.

⁴⁹ Obvykle se vychází z tzv. adekvátní příčinné souvislosti, jejíž podstatou je, že za právně relevantní příčinu vedoucí ke vzniku škody lze považovat pouze takové protiprávní jednání, které dle obecných zkušeností a přirozeného chodu věcí skutečně vede ke vzniku škody.

⁵⁰ ČEŠKA, Zdeněk a kol. *Občanský zákoník: komentář. Díl II. § 222 až 510*. Praha: Panorama, 1987, s. 463.

⁵¹ PSUTKA, Jindřich. § 415. In: FIALA, Josef, KINDL, Milan a kol. *Občanský zákoník: komentář. I. díl, (§ 1 až 487)*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, s. 638.

samotná důvodová zpráva uvádějící, že prevenční povinnost v občanském zákoníku se od OZ 1964 liší tím, že rozlišuje prevenční povinnost na obecnou a zvláštní.

Obecná prevenční povinnost (někdy též označovaná jako povinnost generální prevence či generální prevenční povinnost) uvedená v § 2900 OZ se aplikuje bezvýjimečně a je spojena výhradně s aktivním jednáním osoby, tedy konáním.⁵² Naopak zvláštní prevenční povinnosti se aplikují pouze ve zvláštních situacích uvedených v § 2901 OZ upravujícím tzv. zakročovací prevenční povinnost a § 2902 OZ upravujícím tzv. oznamovací prevenční povinnost.⁵³ Výše uvedené koresponduje s obecným přístupem OZ k náhradě újmy, a sice že způsobení újmy opomenutím nemá být posuzováno obecně ve vztahu k protiprávnosti ve všech případech tak, jako je tomu v případě aktivního jednání. Důvodem je skutečnost, že v případech, kdy je subjektu přikázáno v určitých situacích konat určitým způsobem (tj. subjekt nemá na výběr způsob svého jednání), je podstatněji omezena jeho svoboda oproti případům, kdy je subjektu zakázáno určité nežádoucí jednání (tj. subjekt má v těchto případech stále na výběr z několika způsobů jednání).⁵⁴

Z právní úpravy zvláštních neboli konkrétních prevenčních povinností uvedených v ustanoveních § 2901 až 2902 OZ *expressis verbis* nevyplývá jejich aplikovatelnost při sportovní činnosti. Současně je třeba zmínit, že prozatím neexistuje ani žádná judikatura týkající se této otázky. V odborné literatuře pak lze nalézt spíše náznakem pouze několik slov. Důvodem je zejména skutečnost, že v OZ 1964 tyto konkrétní prevenční povinnosti nebyly výslovně upraveny. Minimálně v případě zakročovací prevenční povinnosti uvedené v § 2901 OZ

⁵² PAŠEK, Martin. § 2900. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2017, s. 2822.

⁵³ HRÁDEK, Jiří. § 2900. In: ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář: svazek VI (§ 2521-3081)*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 891.

⁵⁴ KOZIOL, Helmut. *Grundfragen des Schadenersatzrechts*. 1. vydání. Wien: Jan Sramek Verlag, 2010, s. 191.

se však domnívám, že její aplikovatelnost v rámci sportovní činnosti nemusí být vyloučena a do budoucna tak nemusí nutně platit závěr zmiňovaný v odborné literatuře⁵⁵, že právní odpovědnost sportovců za způsobené sportovní úrazy během výkonu sportovní činnosti vychází pouze z porušení obecné prevenční povinnosti, jak bude dále podrobněji ještě vysvětleno.

2.5 Obecná prevenční povinnost při sportovní činnosti v mezích občanského zákoníku

Obecnou prevenční povinnost vymezuje OZ v § 2900 tak, že: „*Vyžadují-li to okolnosti případu nebo zvyklosti soukromého života, je každý povinen počínat si při svém konání tak, aby nedošlo k nedůvodné újmě na svobodě, životě, zdraví nebo na vlastnictví jiného.*“⁵⁶ Toto ustanovení navazuje na obecnou prevenční povinnost uvedenou v OZ 1964. Původní norma byla nicméně koncepčně podstatně zúžena,⁵⁷ čímž byla výrazně potlačena její bezbřehá aplikovatelnost. Její výklad tak nyní představuje základní zásadu pro způsob jednání osob, čímž jí byl navrácen rovněž původní smysl – sankcionovat porušení zabraňovací či oznamovací povinnosti.⁵⁸

Při aplikaci obecné prevenční povinnosti je nutné brát v úvahu primárně její subsidiární charakter vůči ostatním konkrétním právním povinnostem. V případě existence jakékoliv právní povinnosti je povinný subjekt povinen řídit se limity této povinnosti, přičemž je-li tato povinnost natolik konkrétní, že povinnému přesně stanovuje, jakým způsobem v dané situaci jednat, nemůže

⁵⁵ Např. KRÁLÍK, Michal. Právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy z pohledu zahraniční a tuzemské soudní praxe (úvod do problematiky). *Jurisprudence*. 2006, roč. 15, č. 6, s. 37.

⁵⁶ § 2900 OZ.

⁵⁷ ACHOUR, Gabriel, PELIKÁN, Martin. *Náhrada škody a nemajetkové újmy v občanskoprávních a obchodních vztazích*. Ostrava: Key Publishing, 2015, s. 58.

⁵⁸ HRÁDEK, Jiří. § 2900. In: ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář: svazek VI (§ 2521-3081)*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 891.

povinný subjekt jednat protiprávně, jedná-li v souladu s touto právní povinností.⁵⁹ Taková povinnost však musí být uvedena v obecně závazném právním předpise, což pochopitelně nesplňují sportovní pravidla, která v drtivé většině případů sportovní činnost regulují. I přesto jsou některé sportovní činnosti regulovány zčásti i obecně závaznými předpisy, které obsahují konkrétní právní povinnosti,⁶⁰ a proto lze subsidiární charakter § 2900 OZ považovat za relevantní i v rámci sportovní činnosti. Neexistuje-li však žádná konkrétní právní povinnost pro jednání sportovce, pak je možné na jeho jednání vztáhnout obecnou prevenční povinnost.

Při pozorném srovnání obecné prevenční povinnosti v OZ 1964 a OZ si lze všimnout, že obecná prevenční povinnost v OZ se zúžila hned ve čtyřech aspektech. Zaprvé se vztahuje pouze na aktivní jednání osoby – konání (*facere*). Zadruhé postihuje osobu pouze za předpokladu, že to vyžadují okolnosti případu nebo zvyklosti soukromého života. Zatřetí jsou předmětem ochrany pouze taxativně vyjmenované statky. A konečně začtvrté se vztahuje pouze na situace, kdy újma hrozí jiné než povinné osobě.⁶¹ V této souvislosti lze tedy hovořit o limitech aplikace obecné prevenční povinnosti.

2.5.1 K jednání povinného

Aplikace obecné prevenční povinnosti je omezena pouze na aktivní (komisivní) jednání osoby, a to na konání (*facere*). Tento aplikační limit představuje reakci na riziko vzniku újmy při jednání osob. Pouze aktivním jednáním se lze totiž vmísit do právní sféry jiného a způsobit mu tím újmu.

⁵⁹ PSUTKA, Jindřich. Obecná prevenční povinnost – současný stav a návrh občanského zákoníku. In: HAVEL, Bohumil, PIHERA, Vlastimil. *Soukromé právo na cestě: eseje a jiné texty k jubileu Karla Eliáše*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, s. 267.

⁶⁰ Příkladem může být zakázaná plavba na vodním skútru na vodních plochách dle § 7 odst. 5 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁶¹ Srov. BEZOUŠKA, Petr. § 2900. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014): komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1512.

Takové jednání je ve společnosti nežádoucí, což však nevylučuje, aby povinná osoba konala v dané situaci jiným způsobem, který bude v souladu s právním řádem. Ačkoliv je tímto pravidlem omezena adresátova svoboda, je nutné si uvědomit, že je omezena daleko méně, než by tomu bylo v případě, kdy by právní norma přikazovala pro danou situaci konkrétní způsob chování.⁶² Taková konkrétní pravidla by bylo nejen velmi obtížné naformulovat (jen sportovních činností je totiž nespočet), ale fakticky by vylučovala mj. i volní jednání sportovců, čímž by sport přestal být sportem, neboť by každá aktivita sportovce byla předem předvídatelná.

Oproti předchozí právní úpravě však v důsledku tohoto aplikačního limitu zřejmě nedojde k výraznějšímu omezení uplatnění institutu obecné prevenční povinnosti při sportovní činnosti, neboť sportovní činnost je činností v drtivé většině aktivní.

2.5.2 K okolnostem případu a zvyklostem soukromého života

Hlavním aplikačním kritériem obecné prevenční povinnosti je zohlednění okolností případu a zvyklostí soukromého života. Existuje totiž společenský zájem na tom, aby žádná osoba nevstupovala do cizího soukromí bez věcně odůvodněné příčiny.⁶³

Z hlediska existence uvedeného aplikačního limitu se nejedná o závratnou novinku. Skutečnost, že v rámci každé kauzy je vždy třeba přihlídnout ke konkrétním místním a časovým okolnostem daného případu již zformovala judikatura⁶⁴. Zmiňuje se o nich i důvodová zpráva, která uvádí, že při posuzování

⁶² BEZOUŠKA, Petr. § 2900. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014): komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1514.

⁶³ Eliáš, Karel. § 415. In: ELIÁŠ, Karel a kol. *Občanský zákoník: velký akademický komentář: úplný text zákona s komentářem, judikaturou a literaturou podle stavu k 1.4.2008. 1. svazek, § 1-487*. Praha: Linde, 2008, s. 778.

⁶⁴ Např. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2003, sp. zn. 25 Cdo 618/2001; rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2004, sp. zn. 25 Cdo 1106/2003; rozsudek Nejvyššího soudu ze

obecné prevenční povinnosti je třeba přihlížet k tomu, jaké jednání se v daném konkrétním případě očekávalo od osoby průměrně rozumově vyspělé, jaká míra rizika vzniku újmy je spojena s jednáním povinné osoby, jaký je význam sledovaného zájmu ze strany povinného a ze strany jiné dotčené osoby a jaký je mezi jejich zájmy hodnotový poměr (čím vyšší bude zájem povinné osoby a čím nižší bude hodnota chráněného zájmu jiné osoby, tím spíše bude možné jednání povinného posoudit jako dovolené)⁶⁵, zda je mezi povinným a jinou dotčenou osobou nějaký vztah nebo jak nákladné či uskutečnitelné by vůbec mohly být potenciální preventivní opatření pro jednající osobu.⁶⁶

V případech posuzování jednání sportovce při sportovní činnosti to znamená, že je třeba vždy zohlednit, co je pro danou sportovní činnost charakteristické, přičemž významně mohou k danému posouzení přispět také sportovní obyčeje. Pro fotbal tak bude zpravidla v souladu s právem, pokud se hráč skluzem snaží odebrat soupeři míč a přitom mu nešťastně způsobí újmu na zdraví. To však již nebude platit, udeří-li někoho pěstí do obličeje, což bude typické naopak pro jiné sporty – např. box. V úvahu je třeba brát i zápal do hry a s tím související fyzické nasazení,⁶⁷ které je nejvíce předvídatelné na profesionální výkonnostní úrovni sportu (např. prvoligové soutěže v ledním hokeji), méně pak již na rekreační výkonnostní úrovni (např. hraní ledního hokeje na rybníce).

Zatímco požadavek na zohlednění okolností případu tak bude spočívat v detailní analýze výše uvedených okolností, požadavek na zohlednění zvyklostí soukromého života bude spočívat v posouzení jednání sportovce z hlediska

dne 20. 5. 2015, sp. zn. 25 Cdo 493/2015; nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2007, sp. zn. 25 Cdo 1598/2005.

⁶⁵ BEZOUŠKA, Petr. § 2900. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014): komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1514.

⁶⁶ Důvodová zpráva k § 2900 až 2903 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁶⁷ Analýza jednotlivých okolností majících význam pro posouzení prevenční povinnosti sportovce se prolíná třetí a čtvrtou částí této práce, přičemž shrnutí významných okolností je uvedeno v kapitole 4.4 této práce.

příslušných sportovních pravidel, popř. z hlediska technických a dalších, obecně nezávazných, norem ze strany osob participujících na sportovní činnosti.⁶⁸ V této souvislosti lze hovořit o tzv. optimální míře opatrnosti, která je úzce spjata se zaviněním jednatelů a kterou je možné považovat za jakýsi objektivně-subjektivní standard náležité péče při sportovní činnosti.

2.5.2.1 Optimální míra opatrnosti sportovce

Ve vztahu ke sportovní činnosti lze právně relevantní okolnosti dělit na okolnosti charakterizující sportovní činnost jako takovou a okolnosti charakterizující daný druh sportovní činnosti.

Okolnostmi obecně charakterizujícími sportovní činnost mohou být např. zápal do hry či určitá míra fyzického nasazení. Ty sice zvyšují míru rizika vzniku újmy, nicméně v případě jejich absence by sportovní činnost přestala být ve většině případů sportovní činností, a to jak z hlediska samotných sportovců, tak z hlediska sportovních fanoušků.

Okolnostmi charakteristickými pro daný druh sportovní činnosti mohou být např. již zmíněný skluz ve fotbale, úder na hlavu v bojových sportech nebo bodyček v ledním hokeji. Ačkoliv jsou taková jednání v mnoha druzích sportů zakázána, v rámci uvedených sportů jsou běžnou součástí hry a je nutné je při stanovování optimální míry opatrnosti zohlednit, a to i v případě drobných chyb v jejich provedení plynoucích z herního vypětí a sledovaného legitimního cíle – dosažení vítězství či sportovního úspěchu.⁶⁹ Herní vypětí přitom výrazně ovlivňuje jak fyzický, tak psychický stav sportovce. Sportovní činnost bývá dokonce vedle hazardu, sexu a umění označována za nejemocionnější zájmovou

⁶⁸ PAŠEK, Martin, § 2900. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2017, s. 2822.

⁶⁹ PAŠEK, Martin, § 2900. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2017, s. 2822; BEZOUŠKA, Petr. § 2900. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014): komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1514.

lidskou činnost. Příčiny lze hledat zejména v nejistotě ohledně dosažení sportovního cíle (výsledku), herních prožitcích a soutěživosti sportu, jež vyvolává ve sportovci dynamické emoce.⁷⁰

Vedle výše uvedených a pro sportovní činnosti specifických okolností je nutné zohlednit i obecné místní a časové okolnosti případu spočívající např. v aktuálních klimatických podmínkách.

Zohledněním všech těchto okolností tak lze z podstatné části stanovit hranice optimální míry opatrnosti pro konkrétní sportovní činnost v konkrétním případě. Toho lze docílit dostatečně pečlivou analýzou požadavků na okolnosti „s přihlédnutím ke spravedlivému rozdělení nákladů mezi potenciálního škůdce a potenciálního poškozeného“⁷¹. Jinak řečeno při stanovení optimální míry opatrnosti sportovce je třeba vedle sportovních pravidel zohlednit i jiné okolnosti, které je třeba analyzovat i v ekonomických souvislostech jednání sportovce spočívajících v přínosech či rizicích takového jednání,⁷² což ostatně naznačuje již uvedené znění důvodové zprávy⁷³.

Pro požadovanou analýzu okolností bývá často používána tzv. metoda ekonomické analýzy práva. V rámci této metody není nutné zaobírat se formálními modely matematické ekonomie, jelikož podstata ekonomické analýzy práva spočívá především ve zvláštním zhodnocení celé věci.⁷⁴ Metoda je založena na vnímání různých externalit podstatných pro rozhodnutí sportovce ohledně způsobu jeho jednání při sportovní činnosti. Z těchto externalit lze

⁷⁰ SLEPIČKA, Pavel, HOŠEK, Václav, HÁTLOVÁ, Běla. *Psychologie sportu*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2006, s. 51.

⁷¹ PETROV, Jan. Protiprávnost a obecná prevenční povinnost. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. 2007, roč. 15, č. 20, s. 748.

⁷² Srov. SZTEFEK, Martin. Kritické poznámky k prevenční povinnosti v občanském zákoníku. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. 2018, roč. 26, č. 2, s. 39.

⁷³ Viz důvodová zpráva k § 2900 až 2903 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, která uvádí, že je třeba v konkrétním případě posoudit „do jaké míry jsou preventivní opatření pro konajícího dosažitelná nebo nákladná“.

⁷⁴ SZTEFEK, Martin. Kritické poznámky k prevenční povinnosti v občanském zákoníku. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. 2018, roč. 26, č. 2, s. 40.

následně sestavit jisté zásady pro stanovení optimální míry opatrnosti, od které se odvíjí meze dodržování prevenční povinnosti. Nutno zdůraznit, že aspekt opatrnosti v sobě zahrnuje pouze faktor neúmyslného zavinění vzniku újmy. Aplikovat jej tak bude možné především při způsobení újmy v tzv. zápalu boje bez zjevného úmyslu jednajícího způsobit újmu na chráněných statcích jiné osoby nebo bez vystavení této osoby nepřiměřeně vysokému riziku vzniku újmy s ohledem na danou herní situaci.

Z pohledu ekonomické analýzy práva je primárně nutné uvědomit si, že sankcionování škůdce je z celospolečenského hlediska bezvýznamné, jelikož nemá žádný vliv na společenské bohatství, které je mj. vytvářeno i prostřednictvím sportovní činnosti. Na ovlivnění společenského bohatství však mají vliv pravidla pro odpovědnost za způsobenou újmu, neboť ta jsou klíčem k motivaci potenciálních škůdců či poškozených k omezení nebo naopak rozšíření míry rizikového sportovního jednání. Sportovec přitom může ovlivnit riziko vzniku újmy na chráněných statcích několika způsoby jednání, jakými mohou být faulování, intenzita pohybu, použití netradičních, riskantních nebo příliš tvrdých zákroků či úderů, použití odpovídajícího sportovního vybavení apod. Všechny tyto okolnosti mají vliv na míru opatrnosti jednání sportovce.

V zásadě se uplatňuje předpoklad, že nižší míra opatrnosti sportovce s sebou nese pro sportovce či jeho spoluhráče přínos v podobě vyšší míry pravděpodobnosti dosažení sportovního cíle – úspěchu či vítězství v rámci dané sportovní činnosti. Naopak ve vztahu k protihráčům či osobám v obdobném postavení⁷⁵ nižší míra opatrnosti jednajícího přináší vyšší míru rizika vzniku újmy, tedy pohledem ekonomické analýzy určitý společenský náklad. Z toho důvodu ani nelze v rámci sportovní činnosti mj. uvažovat o vyloučení delikttní odpovědnosti sportovce, jelikož v takovém případě by sportovec byl oprávněn

⁷⁵ Může se jednat o osoby vykonávající sportovní činnost v daném místě a čase společně s jednajícím nebo pouze osoby účastnící se sportovní činnosti pasivně, tj. např. diváky.

jednat a pravděpodobně by i ve většině případů jednal s co nejnižší mírou opatrnosti, aby zvýšil pravděpodobnost úspěchu či vítězství v rámci dané sportovní činnosti.⁷⁶ Taková konstrukce by byla pochopitelně v praxi nežádoucí, jelikož sport má celospolečenský význam⁷⁷ a z celospolečenského hlediska není podstatné, kdo zvítězil či měl v dané sportovní činnosti úspěch.

Různé společenské náklady a výnosy ze sportovní činnosti vykonávané s různou mírou opatrnosti nese také sportovní divák. O průměrně rozumném sportovním divákovi lze tvrdit, že ve většině situací v rámci sportovní činnosti bude preferovat atraktivní hru mezi soupeřícími sportovci. Z pohledu sportovního diváka je proto upřednostňováno co nejvyšší omezení míry opatrnosti sportovce. Ani sportovci samotní nemají zájem na nudném výkonu sportovní činnosti a preferují spíše sportovní činnost energičtější. Tyto okolnosti tak vytvářejí negativní externalitu zvyšující optimální míru opatrnosti jednajících sportovce či osob v obdobném postavení.⁷⁸

2.5.2.2 Vztah okolností případu a zvyklostí soukromého života

Za mimořádně zajímavý problém související s optimální mírou opatrnosti lze považovat vztah mezi okolnostmi případu a zvyklostmi soukromého života. Z uvedeného vztahu totiž vyvstává otázka, ve kterých situacích je možné posuzovat kontext daného případu a ve kterých již nikoliv, jelikož pro danou situaci existují předem dané zvyklosti soukromého života.

Odborná literatura této otázce nevěnuje téměř žádnou pozornost, naznačuje ji snad jen Sztefek⁷⁹. Z jeho analýzy spíše vyplývá, že okolnosti

⁷⁶ ČORBA, Jozef, DOLEŽAL, Tomáš, DOLOBÁČ, Marcel a kol. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008, s. 69-75.

⁷⁷ Srov. čl. I odst. 1 zákona č. 178/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

⁷⁸ ČORBA, Jozef, DOLEŽAL, Tomáš, DOLOBÁČ, Marcel a kol. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008, s. 69-75.

⁷⁹ SZTEFEK, Martin. Kritické poznámky k prevenční povinnosti v občanském zákoníku. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. 2018, roč. 26, č. 2, s. 41-42.

případu by měly mít význam pro posouzení optimální míry opatrnosti a prevenční povinnosti v situacích, ve kterých neexistují zvyklosti soukromého života.⁸⁰

Domnívám se, že přinejmenším při sportovní činnosti tuto tezi nelze přijmout a že dostatečná analýza okolností každého sportovně-právního případu v soudním řízení je podstatnou náležitostí v rámci posouzení prevenční povinnosti vedle posouzení zvyklostí soukromého života. Mám totiž za to, že i když sportovec bude jednat v souladu se sportovními pravidly považovanými optikou obecné prevenční normy za zvyklosti soukromého života, může jednat v důsledku okolností případu v rozporu s optimální mírou opatrnosti, jelikož dostatečně nevyhodnotí rizika a přínosy svého jednání. A naopak poruší-li sportovec zvyklosti soukromého života v podobě sportovních pravidel, pak může v důsledku okolností daného případu jednat v souladu s optimální mírou opatrnosti.

Uvedený závěr lze ilustrovat na příkladu, kdy fotbalista má obuté nevhodné kopačky vzhledem ke stavu trávníku, který je mokrá a podmáčený, v důsledku čehož uklouzne a zlomí soupeři nohu. Jednání fotbalisty sice bude zpravidla posouzeno v rozporu se sportovními pravidly, nicméně uklouznutí je běžnou součástí hry, a proto nelze bez dalšího učinit závěr o dodržení či porušení obecné prevenční povinnosti. Ten je možné učinit až v kontextu uvedených okolností, když fotbalista mohl učinit poměrně nenákladné opatření spočívající v použití vhodnějších kopaček⁸¹ s ohledem na stav trávníku, čímž by podstatně snížil riziko uklouznutí a tím i riziko vzniku újmy na zdraví ostatních hráčů účastnících se sportovního utkání. Po zohlednění těchto okolností by tak bylo možné dospět k závěru, že fotbalista jednal v rozporu s optimální mírou opatrnosti.

⁸⁰ Srov. SZTEFEK, Martin. Kritické poznámky k prevenční povinnosti v občanském zákoníku. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. 2018, roč. 26, č. 2, s. 41-42.

⁸¹ K problematice vhodného vybavení při fotbale viz dále samostatná kapitola věnující se prevenční povinnosti při fotbale.

2.5.3 K důvodnosti újmy

Právní norma týkající se obecné prevenční povinnosti chrání statky jiného pouze, jedná-li se o újmu nedůvodnou. Účelem explicitního uvedení tohoto charakteru újmy spočívá v tom, že povinnost k její náhradě vzniká pouze při splnění některé ze skutkových podstat uvedených v občanském zákoníku (§ 2909, § 2910 či jiná skutková podstat).⁸² *Argumentum a contrario* je tedy možné dospět k závěru, že jednáním sportovce či jiné osoby při sportovní činnosti může vzniknout újma, je-li její vznik důvodný.

Důvodná újma přitom může vzniknout např. výkonem oprávnění jedné osoby, kterým je způsobena újma poškozenému.⁸³ S ohledem na rizikový charakter sportovní činnosti tak může vzniknout důvodná újma mezi sportovci velmi snadno, nicméně její „oprávněnost“ se bude posuzovat zejména s ohledem na limit uvedený v předchozím bodě – okolnosti případu a zvyklosti soukromého života.

V praxi by tak podstatnější význam mohl mít limit v podobě důvodnosti vzniku újmy např. v situaci, kdy člen pořadatelské služby sportovního utkání srazí k zemi sportovního diváka, který se snažil nedovoleně vniknout na hrací plochu, čímž bude divákovi způsobena újma na zdraví. V takovém případě se nepochybně bude jednat o výkon oprávnění člena pořadatelské služby, a tudíž jeho jednání nebude posouzeno v rozporu s obecnou prevenční povinností, jelikož se bude jednat o důvodný vznik újmy.

2.5.4 K chráněným právním statkům

Ustanovení týkající se obecné prevenční povinnosti patří mezi ochranné právní normy chránící určitou oblast subjektivních práv a zájmů osob.

⁸² HRÁDEK, Jiří. § 2900. In: ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář: svazek VI (§ 2521-3081)*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 892.

⁸³ VÍTOVÁ, Blanka, DOHNAL, Jakub, KOTULA, Jan. *Náhrada majetkové a nemajetkové újmy v novém občanském zákoníku. Komentář k § 2894 až § 2971: metodika Nejvyššího soudu k náhradě nemajetkové újmy na zdraví*. Olomouc: ANAG, 2015, s. 29.

V předmětném ustanovení jsou proto taxativně vyjmenovány chráněné právní statky, kterými jsou svoboda, život, zdraví a vlastnictví. Obsah zmíněných statků je třeba vykládat v souladu s čl. 2:102 PETL,⁸⁴ který uvádí, že „*Rozsah ochrany právního statku závisí na jeho povaze; čím vyšší je jeho hodnota, přesnější jeho určení a jeho očividnost, tím rozsáhlejší je jeho ochrana.*“⁸⁵

Porušení obecné prevenční povinnosti tak přichází v úvahu pouze za předpokladu porušení některého z těchto vyjmenovaných právních statků. Obecná prevenční povinnost tak již nemůže být porušena např. v případě způsobení škody na životním prostředí (automobilový závodník nemůže být na základě porušení obecné prevenční povinnosti odpovědný za únik nebezpečné kapaliny do půdy; to však nevylučuje jeho případnou odpovědnost na základě jiných obecně závazných norem). V rámci sportovní činnosti mohou být relevantními právními statky život, zdraví a vlastnictví.

Povinnost k náhradě újmy v důsledku porušení obecné prevenční povinnosti při sportovní činnosti bude bez pochyb nejčastěji spočívat v zásahu do zdraví jiné osoby, které bylo jednáním povinného narušeno. Narušením se přitom rozumí především nemoc či pro sportovní činnost typicky úraz. Musí se však jednat o narušení zdraví určité intenzity. Žádný sportovec nebude povinný k náhradě újmy na zdraví spočívající ve způsobení odřeniny, byť by bylo způsobeno jeho protiprávním jednáním.⁸⁶ To však nevylučuje jeho potenciální povinnost k náhradě újmy v případě, že by odřenina způsobila poškozenému trvalé následky či komplikace při jejím léčení. Na druhou stranu ani závažnost

⁸⁴ BEZOUŠKA, Petr. § 2900. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014): komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1515.

⁸⁵ European Group on Tort Law. *Principles of European Tort Law* [online]. [cit. 20. 1. 2019]. Dostupné z: civil.udg.edu/php/biblioteca/items/287/PETLCzech.doc.

⁸⁶ Srov. BEZOUŠKA, Petr. § 2900. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014): komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1515.

újmy nemůže bez dalšího nic vypovídat o porušení prevenční povinnosti, resp. porušení sportovních pravidel, jak vyplývá i z relevantní judikatury⁸⁷.

K zásahům do nejvyššího právního statku – života bude docházet v rámci sportovní činnosti spíše sporadicky. Jednak je to tím, že sportovní činnost je vždy regulována (sportovními pravidly) tak, aby při ní nedocházelo k bezprostřednímu ohrožení života sportovců či jiných osob, a jednak také tím, že pořadatelům sportovních událostí je obvykle ze strany příslušné sportovní organizace uložena povinnost zajistit přítomnost zdravotnických pracovníků, kteří mohou urychleně zasáhnout v případě jakéhokoliv ohrožení života sportovců či jiných osob v průběhu sportovního klání.

K zásahu do vlastnictví jiného může v rámci sportovní činnosti docházet rovněž poměrně často a zpravidla bude kombinován se zásahem do zdraví osoby (např. když lyžař srazí na sjezdovce jiného lyžaře, který v důsledku srážky utrpí zranění a škodu na jeho lyžařském vybavení). Osoby, do jejichž vlastnictví může být v rámci sportovní činnosti zasaženo, lze rozdělit do tří základních skupin: (i) osoby účastnící se sportovní činnosti aktivně, (ii) osoby účastnící se sportovní činnosti pasivně a (iii) osoby přímo se neúčastnící sportovní činnosti.

Mezi osoby aktivně se účastnící sportovní činnosti lze zařadit sportovce, tj. fyzické osoby, které aktivně vykonávají sportovní činnost. Nejedná se tedy o sportovce ve smyslu § 2 odst. 3 zákona o podpoře sportu, který jako definiční prvek sportovce uvádí registraci u sportovní organizace. Tento požadavek je totiž z hlediska právní odpovědnosti sportovce v rámci sportovní činnosti *stricto sensu* zcela nadbytečný. Do vlastnictví sportovce může být zasaženo např. již uvedenou srážkou dvou sportovců, v důsledku které je zničeno sportovní vybavení poškozeného.

⁸⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 2015, sp. zn. 25 Cdo 493/2015.

Mezi osoby účastnící se sportovní činnosti pasivně lze zařadit zejména diváka, trenéra, sportovního funkcionáře, rozhodčího, ale i pořadatele sportovního klání nebo provozovatele sportovního areálu.

Za osoby neúčastnící se sportovní činnosti lze považovat veškeré ostatní osoby, které se žádným způsobem na sportovní činnosti nepodílí, a přesto může být do jejich vlastnictví výkonem sportovní činnosti zasaženo. Příkladem zásahu do vlastnictví těchto osob může být nedodržení prevenční povinnosti automobilovým rally závodníkem při rychlostní zkoušce konané na místní komunikaci, která sousedí s nemovitostí ve vlastnictví jiné osoby a kterou závodník v důsledku porušení prevenční povinnosti poškodí nárazem do ní.

Výše uvedené rozdělení osob, do jejichž vlastnictví lze při sportovní činnosti zasáhnout, má význam při určení optimální míry opatrnosti při sportovní činnosti. Obecně lze totiž konstatovat, že optimální míra opatrnosti sportovce bude vyšší ve vztahu k osobám neúčastnícím se sportovní činnosti, neboť tyto osoby absolutně nepředpokládají, že by jim mohla být způsobena výkonem sportovní činnosti jakákoliv újma. Naopak osoby pasivně či aktivně se účastnící sportovní činnosti na sebe již přebírají větší či menší míru rizika vzniku újmy, jelikož jsou srozuměni s výkonem sportovní činnosti, která je v obecné míře považována za rizikovou.

2.5.5 K osobě povinného

Významnou skutečností limitující použitelnost ustanovení týkající se obecné prevenční povinnosti je ochrana zájmů jiného. To znamená, že dané ustanovení lze aplikovat pouze za předpokladu, hrozí-li újma na některém z právních statků patřících osobě odlišné od povinného.⁸⁸ Tento aspekt má výrazný vliv na posuzování obecné prevenční povinnosti v rámci sportovní

⁸⁸ BEZOUŠKA, Petr. § 2900. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014): komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1515.

činnosti, jelikož není možné dovozovat porušení obecné prevenční povinnosti u samotného poškozeného, což nebylo v minulosti v rámci sportovně-právních kauz žádnou výjimkou.⁸⁹

Setkal jsem se však již i s názorem, že porušení obecné prevenční povinnosti samotným poškozeným způsobuje rovněž zásah do chráněného právního statku povinného (v daném případě současně poškozeného), a to do jeho vlastnictví. Důvodem by měla být skutečnost, že přestože je povinný odpovědný za způsobenou újmu poškozenému (ať už z důvodu porušení obecné prevenční povinnosti či jiného právního titulu), poškozený se dopustil porušením obecné prevenční povinnosti zásahu do vlastnictví povinného (majetku povinného vyjádřitelného v penězích) tím, že „přispěl“ k výši újmy, kterou je povinný nahradit v rámci odpovědnostního vztahu, čímž zasáhl do vlastnictví povinného (tj. povinný je povinen nahradit újmu v částce vyšší, než by tomu bylo v případě, jednal-li by poškozený v souladu s obecnou prevenční povinností). Ustanovení týkající se obecné prevenční povinnosti však nechrání jakékoliv majetkové ztráty, ale pouze existující ekonomické zdroje. Jinými slovy řečeno není chráněna čistá ekonomická ztráta,⁹⁰ a proto je nutné považovat uvedenou právní konstrukci za lichou.

2.6 Zakročovací prevenční povinnost při sportovní činnosti v mezích občanského zákoníku

Již z dikce ustanovení § 2901 OZ lze dovozovat, že dané ustanovení upravuje povinnost k aktivnímu zakročení na ochranu zájmů jiné osoby, což potvrzuje i komentářová literatura⁹¹. Povinnost zakročit na ochranu jiného má přitom každý, tedy i osoba vykonávající sportovní činnost, a to opět vyžadují-li

⁸⁹ K tomu viz dále kapitola č. 3.5 této práce.

⁹⁰ BEZOUŠKA, Petr. § 2900. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014): komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1515.

⁹¹ HRÁDEK, Jiří. § 2901. In: ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář: svazek VI (§ 2521-3081)*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 896.

to okolnosti případu nebo zvyklosti soukromého života. Z hlediska povinného subjektu tedy není aplikace předmětné právní úpravy na sportovní činnost vyloučena.

Za zásadní zjištění však bude nutné považovat skutečnost, zda se v rámci sportovní činnosti může povinný subjekt ocitnout v některé ze situací, na které dané ustanovení cílí.⁹² Tyto situace bych v obecné rovině rozdělil do celkem čtyř skupin vyplývajících ze znění předmětného ustanovení. Jsou jimi: (i) vytvoření nebezpečné situace povinným subjektem, (ii) existence nebezpečné situace nad níž má povinný subjekt kontrolu, (iii) stav odůvodněný povahou poměrů mezi osobami a (iv) stav snadno odvratitelné újmy.⁹³

2.6.1 K vytvoření nebezpečné situace povinným subjektem

Nebezpečnou situací se myslí stav, který může vést ke vzniku újmy na zájmech jiné osoby,⁹⁴ a to nikoliv pouze ve smyslu potenciálního rizika vzniku újmy, nýbrž i ve smyslu zcela konkrétního nebezpečí vzniku škodní události. Tento stav navíc musí vzniknout přímým vlivem povinné osoby nebo jejích pomocných osob ve smyslu § 2914 OZ.⁹⁵

Vzhledem k tomu, že vymezený okruh těchto situací nikterak nevyklučuje situace v rámci sportovní činnosti, domnívám se, že za předpokladu vzniku takové situace v rámci sportovní činnosti není důvod, proč by dané ustanovení nemělo

⁹² Nutno podotknout, že zákonodárce se při tvorbě § 2901 OZ zcela zjevně inspiroval čl. 4:103 PETL, který povinnost jednat na ochranu jiného formuluje téměř totožně jako § 2901 OZ.

⁹³ Obdobné dělení používají také jiní autoři (viz např. BEZOUŠKA, Petr. § 2901. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014): komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1517; nebo HRÁDEK, Jiří. § 2901. In: ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář: svazek VI (§ 2521-3081)*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 897-899).

⁹⁴ BEZOUŠKA, Petr. § 2901. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014): komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1517.

⁹⁵ HRÁDEK, Jiří. § 2901. In: ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář: svazek VI (§ 2521-3081)*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 898.

být na danou situaci aplikovatelné.⁹⁶ Povinnou osobou k zakročení přitom může být jak osoba vykonávající sportovní činnosti aktivně (sportovec), tak osoba účastnící se sportovní činnosti pasivně (pořadatel utkání či provozovatel sportovního areálu).

Za typický příklad zakročovací prevenční povinnosti sportovce v průběhu sportovní činnosti lze považovat situaci, kdy se golfistovi nepovede čistý odpal míčku z odpaliště, v důsledku čehož míček poletí mimo běžnou dráhu letu. Tímto konáním golfista přímo vytvoří nebezpečnou situaci ve vztahu ke všem ostatním golfistům nacházejícím se na daném golfovém hřišti, jelikož v případě jejich střetu s míčkem by mohlo dojít ke vzniku újmy především na jejich zdraví. Zakročovací prevenční povinnost splní golfista v této nebezpečně vytvořené situaci tím, že hlasitě zvolá „fore“, čímž dá všem golfistům v okolí najevo, aby se skrčili a kryli před letícím míčkem. Obdobně se domnívám, že stejné nároky z hlediska zakročovací prevenční povinnosti by měly být kladeny na některé atlety (zejména vrhače či oštěpaře), kteří stejně jako golfisté při odpalu mohou vrh či hod provést nesprávným způsobem, čímž rovněž vytvoří nebezpečnou situaci.

Za modelový příklad zakročovací prevenční povinnosti pořadatele sportovní události lze uvést situaci, kdy pořadatel vadně označí závodní trať při cyklistickém závodě, v důsledku čehož by měli závodníci projíždět místem, kde se nachází vykopaná jáma. V takové situaci se jedná o vytvoření nebezpečné situace přímo pořadatelem závodu, jelikož hrozí, že závodníci v důsledku jeho pochybení spadnou při průjezdu tratí do vykopané jámy, čímž jim může vzniknout

⁹⁶ To mj. naznačuje i odborná literatura, která jako modelový příklad zmiňuje situaci, kdy provozovatel lyžařské sjezdovky, která je v nevhodném stavu, nezamezí lyžařům vstup na takovou sjezdovku (srov. BEZOUŠKA, Petr. § 2901. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014): komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1517).

újma. Pořadatel závodu by tak měl co nejrychleji po zjištění této situace zakročit např. prostřednictvím zastavení závodu či změny značení trati.

Obdobným modelovým příkladem může být zakročovací prevenční povinnost provozovatele lyžařské sjezdovky, kterému se porouchala sněžná rolba a zůstala stát uprostřed sjezdovky, v důsledku čehož hrozí riziko vzniku újmy při střetu lyžaře se sněžnou rolbou. Provozovatel by měl v této situaci okamžitě místo překážky řádně označit a zabezpečit či zamezit vstupu lyžařů na sjezdovku.

2.6.2 K existenci nebezpečné situace, nad níž má povinný subjekt kontrolu

Stejně jako v první situaci se i v tomto případě vyžaduje existence nebezpečné situace, tj. stavu, kdy jiné osobě hrozí vznik újmy. Na rozdíl od první situace však není vyžadováno, aby nebezpečnou situaci vytvořila sama povinná osoba, nýbrž postačuje, že nad ní má tato osoba kontrolu.⁹⁷ Kontrolou nad nebezpečnou situací se v takovém případě rozumí faktická moc nad ovladatelností zdroje nebezpečí, prostřednictvím které je možné nebezpečí zamezit či alespoň jej podstatně eliminovat.⁹⁸ Zjevně tedy nebude v rozporu s touto skutkovou podstatou zakročovací prevenční povinnosti, je-li osoba přítomna nebezpečné situaci, avšak nedokáže nikterak ovlivnit její zdroj, a proto zůstane nečinná.

I v rámci této skutkové podstaty zakročovací prevenční povinnosti přichází v úvahu její uplatnění v rámci sportovní činnosti, a to jak v rámci aktivního, tak i pasivního výkonu sportovní činnosti.

Příkladem takové zakročovací prevenční povinnosti může být situace, kdy se závodník v rámci automobilové rally dostane v průběhu rychlostní zkoušky

⁹⁷ PAŠEK, Martin, § 2901. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2017, s. 2823; BEZOUŠKA, Petr. § 2901. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014): komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1517.

⁹⁸ HRÁDEK, Jiří. § 2901. In: ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář: svazek VI (§ 2521-3081)*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 899.

do nezaviněného smyku (např. uklouznutí na olejové skvrně po jiném závodním automobilu), v důsledku čehož vyjede mimo trať, kde se nacházejí diváci, a nezačne brzdit, aby neztratil příliš mnoho času v cíli. V takovém případě se bezpochyby jedná o nebezpečnou situaci vytvořenou jinou osobou, nad kterou má však závodník kontrolu, jelikož může začít brzdit a provést úhybný manévr. V opačném případě nejedná v souladu se zakročovací prevenční povinností.

Modelovým příkladem v případě osoby pasivně se účastnící sportovní činnosti může být situace, při níž provozovatel lyžařské sjezdovky vpustí lyžaře na sjezdovku, přestože ví, že v důsledku klimatických podmínek je celá pokryta ledem, a tudíž hrozí enormní riziko zranění lyžařů.

2.6.3 Ke stavu odůvodněnému povahou poměrů mezi osobami

Aktivní povinnost k zakročení je vyžadována rovněž v situacích, kdy to odůvodňuje povaha poměrů mezi osobami, tedy mezi povinným k zakročení a potenciálním poškozeným. Poměrem mezi osobami se nerozumí pouze poměr vyplývající ze zákona, smlouvy či jiné právní skutečnosti, nýbrž rovněž ze sociální interakce osob. Ta může spočívat v sociálním kontaktu založeném na základě kamarádství,⁹⁹ ale i na základě zcela náhodného setkání dvou osob v rámci některé z lidských činností.¹⁰⁰ Právě skutečnost spočívající v širokém výkladu termínu „poměr“ v rámci daného ustanovení umožňuje aplikovat i tuto skutkovou podstatu na poměry vznikající mezi osobami při sportovní činnosti.

Nelze se však domnívat, že vyžadovaný speciální poměr bude vznikat mezi všemi sportovci navzájem (např. při fotbale nebo ledním hokeji). Mezi osobami je totiž vyžadována alespoň určitá míra důvěry či jiná zvláštnost

⁹⁹ BEZOUŠKA, Petr. § 2901. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014): komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1517-1518.

¹⁰⁰ HRÁDEK, Jiří. § 2901. In: ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář: svazek VI (§ 2521-3081)*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s 898.

kvalifikující poměr dvou osob na poměr ve smyslu § 2901 OZ.¹⁰¹ Tento kvalifikovaný poměr může vzniknout jak ve vztahu mezi dvěma aktivními sportovci, tak ve vztahu sportovce a osoby účastnící se sportovní činnosti pasivně.

Mezi sportovci může tento kvalifikovaný poměr vzniknout nejčastěji v rámci adrenalinových sportů. Příkladem může být tandemový seskok padákem, kdy jedna osoba důvěřuje druhé v tom, že s ní bezpečně přistane na zemi. V literatuře¹⁰² je pak uváděn příklad z horolezectví, kdy jeden horolezec spoléhá na druhého, že si ve složitých situacích pomohou a společně dosáhnou sportovního cíle.

Druhou jmenovanou situaci může představovat např. poměr mezi skokanem na lyžích a jeho trenérem, který mu dává pokyn k bezpečnému zahájení jízdy ze skokanského můstku zejména s ohledem na aktuálně panující povětrnostní podmínky.

2.6.4 Ke stavu snadno odvratitelné újmy

Poslední situaci, při které vzniká povinné osobě povinnost aktivním jednáním zakročit proti hrozící újmě, je stav, při kterém: (i) si povinná osoba uvědomuje hrozící nebezpečí vzniku újmy, (ii) si povinná osoba uvědomuje existenci prostého zákroku vedoucího k zabránění vzniku újmy a (iii) náklady na vykonání zákroku zcela zjevně nepřevyšují rozsah hrozící újmy.¹⁰³ Jsou-li kumulativně naplněny tyto tři podmínky, povinné osobě vzniká povinnost zakročit na ochranu zájmů jiného.

Je patrné, že v této situaci lze *argumentum a contrario* konstatovat, že budou-li náklady na provedení zákroku srovnatelné s hrozící újmou či pouze

¹⁰¹ BEZOUŠKA, Petr. § 2901. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014): komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1517-1518.

¹⁰² BEZOUŠKA, Petr. § 2901. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014): komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1518.

¹⁰³ HRÁDEK, Jiří. § 2901. In: ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář: svazek VI (§ 2521-3081)*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 898.

mírně ve prospěch zákroku, povinnost k zakročení nevzniká. Po žádné osobě by totiž nebylo rozumné požadovat, aby sama sebe vystavovala nebezpečí vzniku újmy, což by bylo v rozporu s účelem této skutkové podstaty, kterým je zatížení každé osoby základní mírou bedlivosti a solidarity v rámci lidského soužití. Nákladem ve smyslu uvedených podmínek se přitom myslí náklad osobní nebo finanční.¹⁰⁴ Z toho vyplývá, že limitem této skutkové podstaty jsou nejen penězi ocenitelné možnosti povinné osoby k provedení zákroku, ale i schopnosti této osoby.¹⁰⁵ Právě požadavek na schopnosti povinné osoby je zásadním aplikačním limitem této skutkové podstaty v rámci výkonu sportovní činnosti, jelikož mnoho druhů sportovních činností vyžaduje alespoň určitý rozsah schopností jednatelů.

V rozporu s touto skutkovou podstatou aplikovanou v rámci sportovní činnosti tak např. nebude, zahlédne-li osoba horolezce visícího ze skály, který potřebuje pomoc, avšak povinná osoba se rozhodne nelézt za horolezcem, jelikož nemá dostatek zkušeností s horolezectvím. V takovém případě bude postačovat, zavolá-li povinná osoba jinou pomoc.

Obdobná situace může nastat při splavování divoké řeky, když povinná osoba zahlédne topící se osobu pod vodním jezem. Netroufne-li si povinná osoba na záchránění topící se osoby, je povinná alespoň přivolat potřebnou pomoc, což by mělo plně postačovat ke splnění její zakročovací prevenční povinnosti.

2.6.5 Potenciální nároky osoby povinné k zakročení

Ve všech výše uvedených případech, kdy má povinná osoba povinnost zakročit, jí jednáním spočívajícím v zakročení může vzniknout rovněž újma.

¹⁰⁴ HRÁDEK, Jiří. § 2901. In: ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář: svazek VI (§ 2521-3081)*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s 899.

¹⁰⁵ BEZOUŠKA, Petr. § 2901. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014): komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1518.

Práva a povinnosti stran se v tomto případě budou řídit ustanoveními OZ o nepřikázaném jednatelství.¹⁰⁶

Jako modelový příklad může být uvedeno jednání závodníka při automobilové rally, který se ocitl mimo závodní trať a řítí se na podél trati stojícího diváka na zakázaném místě. Provede-li závodník úhybný manévr za účelem vyhnutí se střetu s tímto divákem, v důsledku čehož narazí do stromu a vznikne mu škoda na jeho automobilu, bude divák v souladu s § 3007 OZ povinen nahradit závodníkovi účelně vynaložené náklady na odvrácení nebezpečné situace, tedy minimálně škodu způsobenou na automobilu závodníka.

2.7 Oznamovací prevenční povinnost při sportovní činnosti v mezích občanského zákoníku

Druhým případem zvláštní prevenční povinnosti v občanském zákoníku je oznamovací prevenční povinnost uvedená v § 2902 OZ. Základním předpokladem pro vznik této povinnosti je: (i) porušení nebo budoucí porušení právní povinnosti vyplývající ze smlouvy nebo ze zákona a (ii) vědomost o takovém porušení. Ve vztahu k vědomosti přitom nepobírají ochrany ledabylé osoby (postačuje, že povinná osoba může a má vědět, že právní povinnosti poruší), čímž je jinak subjektivní okamžik vzniku povinnosti doplněn o prvek objektivnosti.¹⁰⁷

Účelem oznamovací prevenční povinnosti je zabránění vzniku újmy či alespoň omezení jejího rozsahu. Vychází se přitom ze skutečnosti, že poškozený či budoucí poškozený může sám vznik újmy vyloučit nebo částečně omezit. K řádnému splnění oznamovací prevenční povinnosti je třeba, aby bylo oznámení učiněno bez zbytečného odkladu po vzniku povinnosti a aby byly

¹⁰⁶ VÍTOVÁ, Blanka, DOHNAL, Jakub, KOTULA, Jan. *Náhrada majetkové a nemajetkové újmy v novém občanském zákoníku. Komentář k § 2894 až § 2971: metodika Nejvyššího soudu k náhradě nemajetkové újmy na zdraví*. Olomouc: ANAG, 2015, s. 31.

¹⁰⁷ BEZOUŠKA, Petr. § 2902. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014): komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1519-1520.

konkretizovány následky, které z porušení či budoucího porušení právní povinnosti vyplývají pro poškozeného.

Pro použitelnost normy oznamovací prevenční povinnosti v situacích při sportovní činnosti je podstatné, že pro oznámení není předepsána žádná forma,¹⁰⁸ což vzhledem k rychlému sledu událostí během sportovní činnosti nevyklučuje aplikovatelnost ustanovení, jelikož oznámení je možné učinit např. i ústně (ztěži si lze v rámci sportovní činnosti *stricto sensu* představit jinou formu oznámení).

Co však výrazně zužuje okruh adresátů v rámci sportovní činnosti je skutečnost, že k perfektnímu splnění oznamovací prevenční povinnosti je vyžadována konkretizace potenciálních následků porušení právní povinnosti ze strany povinné osoby vůči poškozenému, resp. potenciálnímu poškozenému.¹⁰⁹ Tato skutečnost vylučuje uplatnění tohoto ustanovení prakticky ve všech vztazích mezi sportovci navzájem, jelikož v těchto situacích jsou sportovci vzhledem k rychlému sledu jednotlivých úkonů schopni z časového hlediska maximálně pouze realizovat varovný výkřik či jiné gesto, což však nenaplnuje podmínku konkretizace následků ve smyslu oznamovací prevenční povinnosti.

Odborná literatura uvádí, že se příslušné ustanovení vztahuje na dva okruhy případů. Prvním z nich je oznámení informací důležitých pro smluvní jednání povinného a potenciálního poškozeného před uzavřením smlouvy. Druhým pak informování na základě zákona, smlouvy či pouhého faktického vztahu osob.¹¹⁰ První případ bude v rámci sportovní činnosti představovat zejména situace vznikající mezi osobou aktivně vykonávající sportovní činnost

¹⁰⁸ PAŠEK, Martin. § 2902. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2017, s. 2825.

¹⁰⁹ Srov. VÍTOVÁ, Blanka, DOHNAL, Jakub, KOTULA, Jan. *Náhrada majetkové a nemajetkové újmy v novém občanském zákoníku. Komentář k § 2894 až § 2971: metodika Nejvyššího soudu k náhradě nemajetkové újmy na zdraví*. Olomouc: ANAG, 2015, s. 33.

¹¹⁰ HRÁDEK, Jiří. § 2902. In: ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář: svazek VI (§ 2521-3081)*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 902.

a osobou pasivně vykonávající sportovní činnost, u nichž může docházet k předmluvným jednáním. Povaha těchto jednání však bude mít spíše standardní obchodní povahu, nicméně i tak se v některých ojedinělých situacích může významně sportovní činnosti dotýkat. Příkladem může být vypůjčení koně k rekreační projížďce, který je velmi temperamentní a těžko ovladatelný. Osoba obeznámená s vlastnostmi koně by měla tyto informace předat osobě, která si hodlá koně vypůjčit a upozornit ji na existenci zvýšeného rizika pádu z koně a vzniku újmy na zdraví, aby tato osoba mohla zvážit, zda skutečně vstoupit do smluvního vztahu s povinnou osobou a koně si od povinné osoby vypůjčit.

V rámci sportovní činnosti může častěji přicházet v úvahu druhý uvedený případ, a to zejména v situacích, kdy povinná osoba vypůjčuje či se jinak podílí na přípravě vybavení určeného sportovci k výkonu sportovní činnosti. Příkladem může být automechanik, který měnil závodnímu automobilu kolo, přičemž po odjezdu z depa si všimne, že mu na zemi zbyly šrouby určené k řádnému upevnění kola. Mechanik by měl okamžitě iniciovat oznámení této skutečnosti směrem k závodníkovi, jelikož hrozí, že v případě upadnutí kola může být způsobena újma na zdraví závodníka či škoda na automobilu v důsledku nehody, na což by měl závodníka v souladu s oznamovací preventivní povinností upozornit.

Oba modelové případy pak mají jedno společné, a sice že porušením právní povinnosti ve smyslu § 2902 OZ se v nich myslí porušení zakročovací preventivní povinnosti dle § 2901 OZ. V obou případech, ale i ve všech ostatních v úvahu připadajících, totiž platí, že vznik újmy pouze hrozí (tj. nelze postavit na jisto, zda osoba např. spadne z koně a způsobí si újmu na zdraví nebo zda závodníkovi upadne kolo a bude způsobena minimálně škoda na jeho automobilu). Z toho důvodu se v žádném případě nemůže porušením právní povinnosti ve smyslu § 2902 OZ myslet porušení obecné preventivní povinnosti, jelikož norma definující obecnou preventivní povinnost vyžaduje způsobení újmy, nikoliv pouze riziko jejího vzniku, byť to může být sebevětší.

Na základě těchto skutečností a dále skutečnosti, že protiprávnost při sportovní činnosti se dovozuje téměř výhradně z porušení obecné či zakročovací prevenční povinnosti, se domnívám, že ve vztahu k použitelnosti oznamovací prevenční povinnosti při sportovní činnosti lze učinit poměrně konkrétní závěr. Ten spočívá v tom, že ustanovení § 2902 OZ týkající se oznamovací prevenční povinnosti by mohlo mít své uplatnění i v rámci výkonu sportovní činnosti, avšak pouze v situacích, kdy je porušena nebo hrozí porušení zakročovací prevenční povinnosti ve smyslu § 2901 OZ.

K uvedenému závěru nutno zdůraznit, že splněním oznamovací prevenční povinnosti nezaniká povinné osobě povinnost zakročit v souladu se zakročovací prevenční povinností.¹¹¹ Naopak v případě nesplnění oznamovací prevenční povinnosti je třeba uvést, že nedochází ke změně právního postavení povinné osoby (škůdce), jelikož účelem oznamovací prevenční povinnosti není zakládání povinností s přímým negativním následkem v podobě vzniku povinnosti k náhradě vzniklé újmy.¹¹² Jinými slovy řečeno, škůdce prostřednictvím porušení oznamovací prevenční povinnosti nezpůsobuje poškozenému újmu, ale připravuje sebe samého o možnost liberace ve vztahu k části či celé újmě způsobené na základě porušení zakročovací prevenční povinnosti.

¹¹¹ PAŠEK, Martin. § 2902. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2017, s. 2825.

¹¹² BEZOUŠKA, Petr. § 2902. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014): komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1520.

3 Prevenční povinnost ve vztahu k (nejen) občanskoprávní odpovědnosti sportovce

3.1 Prevenční povinnost a sportovní pravidla

3.1.1 Význam sportovních pravidel pro posouzení prevenční povinnosti

Drtivá většina autorů zabývajících se otázkami právní odpovědnosti ve sportu, která je považována za tzv. klasickou sportovně-právní oblast,¹¹³ se alespoň částečně dotýká problematiky sportovních pravidel tvořící jednu ze základních kategorií, od nichž se odvíjí další úvahy v rámci sportovně-právní deliktární problematiky.¹¹⁴ Pro účely této práce je zásadní především otázka významu sportovních pravidel při posuzování prevenční povinnosti sportovce, a proto je tato část práce věnována alespoň v nezbytném rozsahu právě tomuto tématu.

Ve sportovně-právní doktríně panuje poměrně všeobecná shoda na tom, že sportovní pravidla nemají právní význam, je-li z jejich hlediska posuzována např. otázka podmínek odpovědnosti sportovce za způsobenou újmu. Právní význam je sportovním pravidlům přiznáván až v případech, kdy se újma způsobená při sportovní činnosti posuzuje na základě sportovních pravidel, které se staly součástí tzv. sportovní smlouvy a porušení sportovních pravidel je jedním z předpokladů tzv. smluvní odpovědnosti.¹¹⁵ To však v případě posuzování zákonné prevenční povinnosti není relevantní, a proto je možné

¹¹³ KRÁLÍK, Michal. Právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (z pohledu moderní civilně-právní dogmatiky). *Právní fórum*. 2006, roč. 2, č. 7, s. 238.

¹¹⁴ FOSTER, Ken. Is There a Global Sports Law?. *Entertainment and Sports Law Journal* [online]. 2003 [cit. 14. 4. 2019]. č. 2(1):1. Dostupné z: <http://doi.org/10.16997/eslj.146>.

¹¹⁵ KRÁLÍK, Michal. Právní význam sportovních pravidel pro právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy ve světle doktrinárního vývoje. *Časopis pro právní vědu a praxi*. Brno: Masarykova univerzita. Právnická fakulta, 2006, roč. 14, č. 2, s. 128.

konstatovat, že sportovní pravidla budou mít při posuzování prevenční povinnosti pouze neprávní význam.

Tento neprávní význam však zásadně nelze zaměňovat s bagatelním významem. V odborné literatuře bývá respektování a dodržování sportovních pravidel dokonce vnímáno jako nejvýznamnější důvod vyloučení protiprávnosti jednání sportovce.¹¹⁶ Obdobný význam přikládá sportovním pravidlům i judikatura, která dokonce nějakou dobu směřovala k tomu, že jakékoliv porušení sportovního pravidla (byť jen nedbalostní), kterým byla způsobena újma jinému sportovci, představuje porušení obecné prevenční povinnosti a může zakládat i trestněprávní odpovědnost.¹¹⁷ Později své závěry upřesnila tak, že porušení sportovního pravidla, kterým byla způsobena újma jinému sportovci, bez dalšího nepředstavuje porušení obecné prevenční povinnosti.¹¹⁸ Význam sportovních pravidel pro posuzování prevenční povinnosti při sportovní činnosti nicméně zůstává enormní, nikoliv však absolutní. Obdobně k této problematice ostatně přistupuje například i rakouská nebo anglická soudní praxe, jak bude dále uvedeno.

Proti absolutizaci sportovních pravidel, tedy přístupu, na základě kterého by byla prevenční povinnost posuzována výhradně prizmatem sportovních pravidel, lze namítat hned několik důvodů.

První z nich je představován unikem tvorby sportovních pravidel ze státní moci. Ačkoliv jsou totiž sportovní pravidla dílem soukromoprávních organizací uznávaných státem, stát nemá žádné nástroje, jimiž by jejich tvorbu mohl ovlivnit, či případně vynucovat jejich porušení. Druhým z nich je skutečnost, že sportovní pravidla nejsou vytvářena primárně s ohledem na právní odpovědnost sportovců.

¹¹⁶ PRUSÁK, Jozef. Problémy právnej zodpovednosti pri športovej činnosti. *Bulletin advokacie*, 1984, č. 3, s. 152.

¹¹⁷ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 3. 2007, sp. zn. 3 Tdo 1355/2006.

¹¹⁸ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 2015, sp. zn. 25 Cdo 493/2015; nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2016, sp. zn. 7 Tdo 561/2016.

Vedle konkrétních pravidel majících za úkol zajistit bezpečnost při sportovní činnosti, obsahují sportovní pravidla totiž v mnoha případech také pouze poctivost při sportovní činnosti, výběr nejlepších hráčů nebo vymezení sportoviště. Třetí z nich vyplývá ze skutečnosti, že v některých případech má úprava prevence před vznikem sportovních úrazů mnohem širší rozsah, a je tedy přísnější než úprava prevenční povinnosti obsažená v obecně závazných právních předpisech. Poslední důvod, nicméně z faktického hlediska určitě ne ten nejméně důležitý, je vázán na charakter sportovní činnosti a její praktický výkon. Není totiž žádoucí, aby bylo postihováno každé (i bagatelní) porušení sportovních pravidel, kterým je způsobena jakákoliv újma.¹¹⁹ V takovém případě by sportovní činnost přestala být atraktivní a ztrácela by svůj smysl.

Z uvedeného je patrné, že sportovní pravidla mají při posuzování prevenční povinnosti nezaměnitelný význam. Osobně zastávám názor, že dodržení sportovního pravidla je jedním z předpokladů, které je nutné při posuzování prevenční povinnosti zohlednit, nicméně samotné dodržení sportovního pravidla by nemělo automaticky znamenat absenci porušení prevenční povinnosti, i když česká soudní praxe k těmto případům doposud takto přistupuje.¹²⁰ A naopak porušení sportovního pravidla by nemělo bez dalšího znamenat porušení prevenční povinnosti sportovce.

3.1.2 Použitelnost sportovních pravidel při výkonu rekreačního sportu

Vzhledem k praktickému zaměření této práce, která v mnohých ohledech zmiňuje a analyzuje i rekreační výkon sportovní činnosti, se nabízí otázka aplikovatelnosti sportovních pravidel při rekreační sportovní činnosti, v rámci které proti sobě soupeří nejméně jeden sportovec proti druhému. Odborná

¹¹⁹ KRÁLÍK, Michal. Právní význam sportovních pravidel pro právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy ve světle doktrinárního vývoje. *Časopis pro právní vědu a praxi*. Brno: Masarykova univerzita. Právnická fakulta, 2006, roč. 14, č. 2, s. 127-128.

¹²⁰ Toho si všímají i jiní autoři – viz např. KRÁLÍK, Michal. K právní odpovědnosti sportovce za úraz způsobený během amerického fotbalu. *Jurisprudence*. 2006, roč. 15, č. 8, s. 53.

literatura se příliš touto otázkou nezabývá,¹²¹ zatímco česká soudní praxe s ní nemá do dnešní doby dokonce zkušenost žádnou. Je však otázkou času, kdy i české soudy budou stát před zodpovězením, zda se na sportovní činnost odehrávající se na rekreační úrovni budou vztahovat sportovní pravidla typická pro danou sportovní činnost, která byla přijata některou ze soukromoprávních organizací a pokud ano, tak v jakém rozsahu.

Typickým příkladem takové sportovní činnosti může být hraní ledního hokeje na zamrzlém rybníce. Zdařilou argumentací se právě v takovém případě prezentoval rakouský Nejvyšší soud rozhodnutím ze dne 15. 7. 1987, sp. zn. 1 Ob 606/87. V daném případě žalobce utrpěl zlomeninu nohy v souboji o puk s žalovaným, který jej podrazil, a to když v rámci volnočasové sportovní činnosti hrály dvě družstva na zamrzlé ploše, přičemž jejich cílem bylo vstřelit co nejvíce gólů do branky druhého družstva. K tomu používali hokejky, avšak jinak nebyli hráči vybaveni ochranným vybavením (chrániče holení, rukou apod.). I z toho důvodu byl zakázán fyzický kontakt mezi jednotlivými hráči, na čemž panovala mezi hráči shoda. Kodifikovaná pravidla ledního hokeje uplatňována nebyla. Družstvo, jehož hráč zákaz fyzického kontaktu porušil, přišlo o držení puku.

Rakouský Nejvyšší soud uvedl, že ačkoliv se jednalo o volnočasovou sportovní činnost bez uplatňování kodifikovaných sportovních pravidel, není soutěžní nasazení vyžadované danou sportovní činností mezi dvěma družstvy vyloučeno, a proto nemůže být protiprávním jednáním takové jednání sportovce, které by podle sportovních pravidel bylo možné standardně považovat za lehké provinění. Takové jednání sportovce je stále v souladu s optimální mírou

¹²¹ Výjimkou je snad jen M. Sup, který uvádí, že se vztahy mezi rekreačními sportovci řídí zpravidla nepsanými sportovními normami existujícími v kontraktační formě (viz KUKLÍK, Jan, HAMERNÍK, Pavel, SUP, Martin a kol. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012, s. 47-49).

opatrnosti.¹²² Domnívám, že naznačený přístup lze považovat za vhodný, jelikož přístup opačný spočívající v úplném vyjmutí rekreační sportovní činnosti ze soutěžního nasazení, v rámci kterého se předpokládá určitá míra rizika vzniku újmy, by nebyl ničím opodstatněný.

Lze tak uzavřít, že nepanuje-li shoda všech účastníků rekreační sportovní činnosti na použití určitých kodifikovaných sportovních pravidel, nelze prevenční povinnost posuzovat prizmatem těchto sportovních pravidel.¹²³ Nicméně i v těchto případech by měla být prevenční povinnost sportovce posuzována s ohledem na základní principy daného druhu sportovní činnosti a s ohledem na ta konkrétní pravidla, na jejichž používání se účastníci sportovní činnosti předem dohodli.

3.1.3 Význam sportovních obyčejů pro posouzení prevenční povinnosti

Vedle psaných kodifikovaných sportovních pravidel upravují chování sportovce při sportovní činnosti rovněž nepsaná sportovní pravidla, mezi která lze zařadit zejména obyčeje daného sportu, sportovní etiku nebo morální zvyklosti.¹²⁴ Pro zjednodušení lze všechny uvedené aspekty shrnout pod sportovní obyčeje (sportovní zvyklosti).¹²⁵

Těmi lze obecně chápat objektivizovaná nepsaná sportovní pravidla daného druhu sportovní činnosti, která se v důsledku dlouhodobého a opakovaného užívání a následného vzniku povědomí a jejich dodržování stala závaznými pravidly chování při výkonu dané sportovní činnosti. Tyto sportovní obyčeje nejčastěji vznikají v důsledku členění sportovní činnosti vykonávané

¹²² Rozhodnutí rakouského Oberster Gerichtshof ze dne 15. 7. 1987, sp. zn. 1 Ob 606/87.

¹²³ Naproti tomu srov. rozhodnutí německého Oberlandesgericht Hamm ze dne 20. 1. 1991, sp. zn. 13 U 166/91, ve kterém soud dovodil, že pravidla Německého fotbalového svazu (DFB) jsou pro sportovce závazná i v případě fotbalových zápasů konaných mimo rámec této fotbalové organizace.

¹²⁴ ČORBA, Jozef, DOLEŽAL, Tomáš, DOLOBÁČ, Marcel a kol. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008, s. 22-24.

¹²⁵ Svými znaky se sportovní obyčeje nijak neliší od těch právních. Rovněž je tak vyžadováno, aby se dané chování stalo dlouhodobým zvykem (*usus longaevus*) a současně aby existovalo všeobecné povědomí o závaznosti takové pravidla (*opinio necessitatis*).

dle kodifikovaných psaných sportovních pravidel velkou masou společnosti, v důsledku čehož je třeba určitá psaná sportovní pravidla diverzifikovat (např. mezi muži a ženami nebo mezi dospělými a dětmi), přestože se stále jedná o totožnou sportovní činnost.

Role sportovních obyčejů tak spočívá především v interpretaci a modifikaci psaných sportovních pravidel dané sportovní činnosti. Dlouhodobé užívání takových sportovních obyčejů vyvolává ve sportovcích účastnících se sportovní činnosti značnou míru očekávatelnosti způsobu jednání jiných sportovců a současně stanovuje mantinely přímo samotnému sportovci, který by mezím mantinelů měl přizpůsobovat své jednání při sportovní činnosti. V důsledku užívání sportovních obyčejů tak lze při sportovní činnosti odhadnout především rozsah a míru přiměřené opatrnosti, která nemusí být z psaných sportovních pravidel přímo rozpoznatelná.¹²⁶

Z uvedeného je tak patrné, že sportovní obyčeje jsou jedním ze základních ukazatelů optimální míry opatrnosti, které je nutné vždy při posouzení prevenční povinnosti zohlednit.

3.2 Prevenční povinnost a disciplinární odpovědnost sportovce

Vedle dále uvedené občanskoprávní a trestněprávní odpovědnosti lze mezi druhy odpovědnosti sportovce zařadit i odpovědnost disciplinární, někdy též označovanou jako odpovědnost v rámci autonomních subjektů. Ta se vyznačuje zejména tím, že není odvozena z obecně závazných právních norem, nýbrž z vnitřních norem konkrétního subjektu. Vnitřní normy jsou přitom závazné vždy pouze pro určitou skupinu subjektů, v daném případě sportovců, kteří se jim dobrovolně podřizují. Základem je nejčastěji členství sportovce v dané sportovní organizaci, ovšem disciplinární odpovědnost může pro sportovce vyplývat

¹²⁶ KUKLÍK, Jan, HAMERNÍK, Pavel, SUP, Martin a kol. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012, s. 45-47.

například i ze smluvně přijatého závazku.¹²⁷ Takovým příkladem může být cyklistický závod pořádaný určitým subjektem, který stanoví pravidla závazná pro všechny závodníky, se kterými jsou cyklisté povinni se seznámit a řídit se jimi v průběhu závodu.

Ačkoliv jsou vazby mezi soudním a disciplinárním řízením v rámci hodnocení sportovně-právních případů z hlediska posouzení relativně pevné, druhy sankcí mohou být značně odlišné.¹²⁸ O disciplinárních sankcích rozhodují zpravidla disciplinární orgány¹²⁹ tvořené na základě vnitřních předpisů příslušného subjektu.¹³⁰ V této souvislosti však Champion zdůrazňuje, že je podstatné, aby disciplinární a právní odpovědnost nebyly v rozporu, nýbrž se vzájemně doplňovaly tak, aby právní sankce za delikt ní jednání sportovce nastupovala až v případě, nepostačuje-li sankce uložená sportovci dle disciplinárních předpisů.¹³¹

Disciplinární odpovědnost může pro sportovce dále vyplývat i z disciplinárního řádu jeho sportovního klubu. V takovém případě o sankcích, které jsou v drtivé většině případů představovány finančním postihem, rozhodují příslušní funkcionáři sportovního klubu. Důvodem k postihům bývají nejčastěji špatné sportovní výkony.¹³² Jedním z nich však může být i neslučitelnost jednání sportovce s hodnotami sportovního klubu.

Z výše popsaného tedy lze dovodit, že posouzení prevenčních povinností při sportovní činnosti nemá přímý vliv na posouzení disciplinární odpovědnosti sportovce. Důvodem je skutečnost, že disciplinární odpovědnost je dovozována

¹²⁷ KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 192.

¹²⁸ KRÁLÍK, Michal. K odpovědnosti sportovce za škodu způsobenou sportovním úrazem při výkonu sportovní činnosti. *Jurisprudence*. 2005, roč. 14, č. 5, s. 57.

¹²⁹ Tyto disciplinární orgány bývají kromě tohoto doslovného termínu nazývány v různých případech také jako kárné či sportovní komise.

¹³⁰ KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2001, s. 18.

¹³¹ CHAMPION, Walter T. *Sports law in a nutshell*. St. Paul: West Publishing, 1993, s. 214-215.

¹³² KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 198.

z interních norem konkrétních subjektů (sportovní organizace či sportovního klubu), které mají kromě jiného i svá vlastní pravidla posuzování jednání sportovce. Tato pravidla přitom nebývají vázána na obecně závazné právní předpisy, tedy ani na posouzení prevenčních povinností.

Vliv posouzení prevenčních povinností na disciplinární odpovědnost sportovce samozřejmě nelze s ohledem na autonomii vůle smluvních stran absolutně vyloučit,¹³³ avšak z praktického hlediska je taková konstrukce nevhodná. V rámci disciplinární odpovědnosti je totiž vyžadováno případné bezodkladné sankcionování, což by v případě rozhodování sporu příslušnými soudy nebylo s ohledem na obvyklou délku (několik měsíců či let) trvání takových sporů možné.

3.3 Prevenční povinnost a občanskoprávní odpovědnost sportovce

Ve druhé části této práce jsem uvedl, že z porušení prevenční povinnosti je nutné v obecné rovině dovozovat protiprávnost jednání sportovce. V této souvislosti nutno ještě doplnit, že v rozporu s prevenční povinností nemůže být považována pouhá snaha způsobit někomu újmu, jelikož sankce nastupuje v případě prevenční povinnosti až v případě způsobení následku, tedy újmy na chráněných statcích.¹³⁴ Sportovec tak může být sankcionován za pouhý úmysl zranit (tj. nepodaří-li se mu jeho záměr realizovat) soupeře v průběhu hry pouze za předpokladu, bude-li protiprávnost dovozena z jiných právních norem, popř. jiných obecně závazných právních předpisů, než jsou občanskoprávní prevenční normy. To však nevyklučuje sportovcovu odpovědnost především v rámci disciplinární odpovědnosti, popř. trestní odpovědnosti, v rámci kterých je možné sankcionovat i pouhý záměr jednající osoby.

¹³³ Sportovní klub je například oprávněn se svým hráčem uzavřít smlouvu, podle které jej bude oprávněn sankcionovat, bude-li dotyčný hráč na základě pravomocného rozhodnutí soudu povinen k náhradě újmy v důsledku porušení prevenční povinnosti.

¹³⁴ Srov. PSUTKA, Jindřich. § 415. In: FIALA, Josef, KINDL, Milan a kol. *Občanský zákoník: komentář. I. díl, (§ 1 až 487)*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, s. 635.

Protiprávní jednání v podobě porušení prevenční povinnosti však samo o sobě nemá žádný vliv na občanskoprávní odpovědnost. Je totiž vyžadována existence dalších skutečností, které musí k protiprávnosti přistoupit, aby bylo možné hovořit o občanskoprávní odpovědnosti. Vedle již zmíněného vzniku újmy musí dále mezi ním a porušením prevenční povinnosti existovat příčinná souvislost, popř. zavinění.¹³⁵

Zavinění úzce souvisí s potřebnou mírou opatrnosti, která by v případě občanskoprávní prevence měla být poměřována příslušnými domněnkami nedbalosti obsaženými v § 2911 a násl. OZ,¹³⁶ přičemž dle § 2911 je zavinění v případě porušení zákonné prevenční normy v nedbalostní formě presumováno. Potřebná míra opatrnosti přitom bývá dle § 2912 odst. 1 OZ posuzována dle osoby průměrných vlastností.¹³⁷ V rámci posuzování sportovně-právních kauz však přichází v úvahu i zvýšení míry této obezřetnosti, jelikož již od úrovně amatérského sportu lze sportovce považovat za příslušníka určitého stavu ve smyslu § 2912 odst. 2 OZ.¹³⁸ V případě úmyslného jednání sportovce se domnívám, že jeho jednání by muselo být posuzováno hlediskem dobrých mravů,¹³⁹ jelikož při úmyslném jednání nelze hovořit o míře opatrnosti sportovce, která je vázána k prevenční povinnosti, nýbrž o excesivním jednání sportovce, které nemá se smyslem sportovní činnosti nic společného, a tudíž se vymyká dobrým mravům.

¹³⁵ ELISCHER, David. Protiprávnost – co je jejím zdrojem v soukromém právu?. *Časopis pro právní vědu a praxi*. Brno: Masarykova univerzita. Právnická fakulta, 2016, roč. 24, č. 4, s. 516-517.

¹³⁶ ELISCHER, David. Protiprávnost – co je jejím zdrojem v soukromém právu?. *Časopis pro právní vědu a praxi*. Brno: Masarykova univerzita. Právnická fakulta, 2016, roč. 24, č. 4, s. 521.

¹³⁷ BEZOUŠKA, Petr. § 2900. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014): komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1513.

¹³⁸ KRÁLÍK, Michal. Civilněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (aktuální vývojová východiska a nový český občanský zákoník). *Bulletin Advokacie*. 2015, č. 7-8, s. 41-42

¹³⁹ Srov. § 2909 OZ.

Vzhledem k tomu, že prevenční povinnost lze zařadit mezi občanskoprávní instituty a vzhledem k tomu, že z porušení prevenční povinnosti je dovozována protiprávnost jednání, která je jedním z předpokladů občanskoprávní odpovědnosti (společně se vznikem újmy, příčinnou souvislostí a zaviněním), lze konstatovat, že posouzení prevenční povinnosti má přímý a zásadní vliv na občanskoprávní odpovědnost sportovce dle § 2910 OZ, nicméně samo o sobě nemůže založit ani vyloučit občanskoprávní odpovědnost sportovce.

3.4 Prevenční povinnost a trestní odpovědnost sportovce

Není to zase tak dávno, co se v českém právním prostředí začalo v teoretické rovině více uvažovat nad trestněprávní odpovědností sportovců za sportovní úrazy.¹⁴⁰ Za více jak desetiletou dobu však urazila nejen odborná literatura, ale také judikatura dlouhou cestu, kterou je alespoň ve vztahu k prevenční povinnosti nutné nastínit.

Ačkoliv se může na první pohled jevit spojení občanskoprávního institutu v podobě prevenční povinnosti s trestněprávní odpovědností sportovce jako nesmyslné, je tomu právě naopak. Z relevantní judikatury¹⁴¹ totiž vyplývá jasný závěr, že zaviněné porušení obecné prevenční povinnosti v souvislosti

¹⁴⁰ KRÁLÍK, Michal. Legislativní a judikatorní východiska trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy (úvod do problematiky). *Trestněprávní revue*. 2006, roč. 5, č. 8, s. 228-237; KRÁLÍK, Michal. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy ve světle evropské a světové judikatury 20. a 21. století. *Soudní rozhledy*. 2006, roč. 12, č. 10, s. 365-373; KRÁLÍK, Michal. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod od problematiky). *Trestní právo: odborný časopis pro trestní právo a obory související*. 2006, roč. 11, č. 7-8, s. 61-72; KRÁLÍK, Michal. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod od problematiky). *Trestní právo: odborný časopis pro trestní právo a obory související*. 2006, roč. 11, č. 10, s. 20-24; KRÁLÍK, Michal. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod od problematiky). *Trestní právo: odborný časopis pro trestní právo a obory související*. 2006, roč. 11, č. 11, s. 18-24; KRÁLÍK, Michal. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod od problematiky). *Trestní právo: odborný časopis pro trestní právo a obory související*. 2006, roč. 11, č. 12, s. 15-22.

¹⁴¹ Např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 2. 2010, sp. zn. 8 Tdo 68/2010; nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 9. 2008, sp. zn. 8 Tdo 1140/2008, které bylo následně potvrzené i usnesením Ústavního soudu ze dne 14. 1. 2009, sp. zn. IV. ÚS 2836/08.

s výkonem sportovní činnosti představuje současně porušení právní povinnosti coby jednoho ze znaků trestní odpovědnosti.

I když zmíněná judikatura odkazuje pouze na porušení obecné prevenční povinnosti, na jejímž základě lze dovozovat nejčastěji spáchání trestných činů souvisejících s ublížením na zdraví či usmrcením,¹⁴² lze s ohledem na zakročovací prevenční povinnost tvrdit, že její porušení z důvodu snadno odvratitelné újmy může mít konsekvence v trestném činu neposkytnutí pomoci dle § 150 trestního zákoníku, který se vyznačuje obdobnými limity jako právě zakročovací prevenční povinnost uvedená v § 2901 OZ.¹⁴³

Přestože lze z porušení prevenční povinnosti dovozovat protiprávnost, nelze (ani za splnění všech dalších předpokladů trestněprávní odpovědnosti) veškeré sportovně-právní kauzy týkající se způsobené újmy při sportovní činnosti kriminalizovat s ohledem na zásadu subsidiarity trestního práva,¹⁴⁴ která bývá zřídkakdy v této souvislosti opomíjena,¹⁴⁵ popř. okolnosti vylučující protiprávnost v podobě přípustného rizika.¹⁴⁶ Stejně jako někteří jiní autoři¹⁴⁷ se tak přikláním k tomu, že normy trestního práva by měly být aplikovány na tyto případy pouze

¹⁴² Může se jednat především o usmrcení z nedbalosti dle § 143 trestního zákoníku, těžké ublížení na zdraví s následkem smrti dle § 145 trestního zákoníku, ublížení na zdraví dle § 146 trestního zákoníku, ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky dle § 146a trestního zákoníku, těžké ublížení na zdraví z nedbalosti dle § 147 trestního zákoníku nebo ublížení na zdraví z nedbalosti dle § 148 trestního zákoníku.

¹⁴³ Srov. HRÁDEK, Jiří. § 2901. In: ŠVESTKA, Jiří, DVORÁK, Jan, FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář: svazek VI (§ 2521-3081)*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 899.

¹⁴⁴ Zásada subsidiarity trestního práva je materiálním korektivem jinak formálního pojetí trestného činu. V důsledku uplatňování této zásady není třeba každého pachatele shledat trestněprávně odpovědným, pokud postačuje potrestání podle norem jiných právních odvětví (správního či občanského práva). K tomu blíže viz Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. ledna 2013, sp. zn. Tpjn 301/2012.

¹⁴⁵ Srov. KRÁLÍK, Michal. K trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy podruhé. *Trestněprávní revue*. 2008, roč. 8, č. 2, s. 35; FASTNER, Jindřich. K trestněprávnímu postihu nedovolených zákroků ve fotbalu. *Trestněprávní revue*. 2007, roč. 6, č. 11, s. 330-331.

¹⁴⁶ K přípustnému sportovnímu riziku ve sportu viz KOCINA, Jan. Přípustné riziko ve sportu. *Bulletin advokacie*. 2016, č. 1-2, s. 28-34.

¹⁴⁷ COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014, s. 20.

za předpokladu, je-li jednání sportovce vyloženě excesivní a nežádoucí s ohledem na charakter sportu.

Obdobně jako v případě občanskoprávní odpovědnosti tak porušení prevenční povinnosti má přímý vliv na trestněprávní odpovědnost sportovce, nicméně případů, které v důsledku porušení prevenční povinnosti budou kriminalizovány, by mělo být podstatně méně než v rovině občanskoprávní.

To do jisté míry potvrzuje i relevantní občanskoprávní judikatura, v níž lze nalézt spoustu rozhodnutí, z nichž vyplývá předchozí prošetřování kauzy v rámci trestního řízení (s negativním závěrem ohledně trestněprávní odpovědnosti sportovce),¹⁴⁸ což se dá považovat za jistý trend dnešní doby související s větším povědomím odborné i laické veřejnosti ohledně odpovědnosti při sportovní činnosti. Je-li následně takový sportovec žalován poškozeným v občanskoprávním řízení, lze se setkat s jeho argumentací v podobě neporušení prevenční povinnosti, resp. absence jeho občanskoprávní odpovědnosti s odkazem na výsledek trestního řízení, v němž nebyl shledán trestně odpovědným.¹⁴⁹ Taková úvaha však není správná, neboť civilní soud je v řízení vázán pouze trestněprávním rozhodnutím o vině a trestu, nikoliv např. zproštěním obžaloby či odložením věci v trestním řízení. Důvodem takového rozhodnutí totiž mohlo být nedostatečné překročení optimální míry opatrnosti z hlediska trestního práva (nejednalo se o excesivní jednání, které je primárně sankcionováno v rámci trestního práva), avšak z hlediska občanského práva může být rozpor daného jednání s optimální mírou opatrnosti shledán jako dostatečný, a tudíž v daném případě může být dovozeno porušení prevenční povinnosti.

¹⁴⁸ Viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 2015, sp. zn. 25 Cdo 493/2015; nebo rozsudek Okresního soudu v Šumperku ze dne 29. 7. 2013, sp. zn. 15 C 9/2012.

¹⁴⁹ Viz např. rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 29. 2. 2012, sp. zn. 25 Co 26/2012.

3.5 Prevenční povinnost poškozeného sportovce

Ve druhé části této práce věnující se analýze obecné prevenční povinnosti v OZ bylo uvedeno, že tato norma sice dopadá na každého, nicméně předmětem ochrany jsou pouze právní statky jiné osoby. Z toho je patrné, že porušení prevenční povinnosti není možné dovozovat u samotného poškozeného, jelikož právě jeho statků se ochrana týká. Jak jsem však již uvedl, tak z předchozí judikatury vztahující se k právní úpravě za účinnosti OZ 1964 je známo množství případů, v nichž bylo na základě porušení obecné prevenční povinnosti poškozeným dovozováno jeho spoluzavinění na vzniku újmy s následným snížením její náhrady v souladu s § 441 OZ 1964.

Jednalo se například o jednání poškozeného sportovce spočívající v nepřizpůsobení rychlosti jízdy na sjezdovce při sjezdovém lyžování,¹⁵⁰ v nepoužití ochranné přilby cyklistou starším 15 let v rámci provozu na pozemní komunikaci¹⁵¹ nebo v nepřizpůsobení způsobu jízdy cyklistou na pozemní komunikaci, na které si hrají děti s míčem.¹⁵²

Nabízí se tedy otázka, jakým způsobem budou takové kauzy posuzovány z hlediska OZ. Některá odborná literatura uvádí, že přístup spočívající v dovozování spoluzavinění poškozeného v důsledku porušení jeho prevenční povinnosti je nutné opustit,¹⁵³ jiná k tomu doplňuje, že je třeba přehodnotit i dosavadní judikaturu.¹⁵⁴ S oběma názory je třeba souhlasit. Nicméně zatímco opuštění dřívějšího přístupu lze považovat za poměrně zásadní změnu z pohledu formálního posuzování případů, domnívám se, že přehodnocení judikatury nebude mít zásadní dopad na materiální závěry posouzení těchto případů.

¹⁵⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2013, sp. zn. 25 Cdo 4286/2011.

¹⁵¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 1. 2010, sp. zn. 25 Cdo 2258/2008.

¹⁵² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2006, sp. zn. 25 Cdo 722/2005.

¹⁵³ HRÁDEK, Jiří. § 2900. In: ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář: svazek VI (§ 2521-3081)*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s 892.

¹⁵⁴ BEZOUŠKA, Petr. § 2900. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014): komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1515-1516.

Není příliš sporu o tom, že se uvedené kauzy nově budou posuzovat prostřednictvím uplatňování pravidel o okolnostech přičítaných poškozenému, které vedly ke vzniku újmy a které v důsledku toho mohou být okolnostmi vedoucími ke snížení náhrady újmy ve smyslu § 2918 OZ.¹⁵⁵ Lze tedy hovořit o jakýchsi okolnostech majících význam pro spoluzpůsobení si újmy samotným poškozeným.¹⁵⁶

Za tyto okolnosti lze považovat veškeré okolnosti ve sféře poškozeného, které mu lze přičíst, a to bez ohledu na jeho zavinění. Z hlediska chování poškozeného lze přitom rozlišovat dvě situace, a sice aktivní jednání poškozeného nebo pasivní jednání poškozeného spočívající v nepřijetí dostatečných opatření k zabránění vzniku či zvětšení újmy.¹⁵⁷

Za příklad aktivního jednání poškozeného při sportovní činnosti bude zřejmě možné považovat rychlou jízdu lyžaře na sjezdovce, který se v důsledku způsobu své jízdy nestihne vyhnout neoznačené sněhové muldě.¹⁵⁸ Za příklad pasivního jednání poškozeného coby okolnosti mající význam pro spoluzpůsobení si škody bude patrně možné považovat situaci, kdy si divák automobilové rally stoupne na nevhodné a nebezpečné místo podél závodní trati, přičemž při vyjetí

¹⁵⁵ BĚLOHLÁVEK, Alexander J., ČERNÝ, Filip, JUNGWIRTHOVÁ, Marianna, KLÍMA, Pavel, PROFELDOVÁ, Tereza, ŠROTOVÁ, Eliška. *Nový občanský zákoník: srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, s. 455; PAŠEK, Martin. § 2900. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2017, s. 2822.

¹⁵⁶ Ačkoliv se může apriori jevit, že tato otázka nespadá pod téma této práce, domnívám se, že z důvodu okolností, které jsou charakteristické jak pro posuzování prevenční povinnosti, tak pro posuzování snížení náhrady újmy ve smyslu § 2918 OZ, tato otázka velmi úzce s tématem této práce souvisí. Vedle toho je třeba opět připomenout i historické souvislosti spočívající v zohlednění těchto okolností při posuzování prevenční povinnosti u samotného poškozeného za účinnosti OZ 1964.

¹⁵⁷ BEZOUŠKA, Petr. § 2918. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014): komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1588.

¹⁵⁸ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2013, sp. zn. 25 Cdo 4286/2011.

závodníka mimo trať nezareaguje, v důsledku čehož se střetne se závodním automobilem.¹⁵⁹

Z uvedeného je patrné, že okolnosti mající význam pro spoluzpůsobení si újmy poškozeným ve smyslu § 2918 OZ lze považovat za stejné okolnosti, které byly předmětem posuzování prevenční povinnosti poškozeného za účinnosti OZ 1964, přičemž jejich relevance pro závěry o rozsahu náhrady újmy budou mít materiálně obdobnou hodnotu, jaká jim byla přisuzována v předchozí judikatuře týkající se posuzování prevenční povinnosti poškozeného při sportovní činnosti.

3.6 Prevenční povinnost sportovce v různých výkonnostních kategoriích sportu

Jednou z okolností ovlivňujících míru opatrnosti jednání sportovce, od níž se následně odvíjí posuzování prevenční povinnosti, je kategorie sportu, v rámci které sportovec sportovní činnost v daném místě a čase vykonává. Nelze totiž apriori stanovit všeobecnou míru opatrnosti, s jakou by měl sportovec danou sportovní činnost vykonávat. To vyplývá mj. i z hlediska již uvedené ekonomické analýzy práva. Z jejího předchozího výkladu lze shrnout, že ve vztahu k prevenční povinnosti by měla být optimální míra opatrnosti vyšší, zatímco ve vztahu ke sportovním cílům nebo třeba divákům by měla být nižší. Tyto protichůdné okolnosti tak výrazně ovlivňují míru optimální opatrnosti.

Míra vyžadované prevenční povinnosti se tedy liší nejen v rámci různých sportovních disciplín, ale také v rámci jedné sportovní disciplíny napříč výkonnostními úrovněmi vykonávané sportovní činnosti. V obecné rovině se lze setkat se třemi výkonnostními kategoriemi výkonu sportovní činnosti, a to úrovní profesionální, amatérskou a rekreační.

¹⁵⁹ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2007, sp. zn. 25 Cdo 1598/2005.

3.6.1 Prevenční povinnost profesionálního sportovce

Již dlouhou dobu není sportovní činnost pouhou zábavou a povyražením. Pro mnoho sportovců představuje sport předmět jejich obživy, tedy obchodní činnost vykonávanou na základě různých smluvních závazků, zpravidla nazývaných jako profesionální smlouva. Může sem však patřit například i smlouva sponzorská, jelikož ta rovněž může sportovce finančně motivovat k dosahování sportovních cílů. Pro účely této práce však lze profesionálního sportovce definovat jako fyzickou osobu, jejíž příjmy tvoří převážně příjmy plynoucí z výkonu sportovní činnosti a která je výkonem sportovní činnosti na profesionální úrovni omezena při jiných společenských činnostech (sportovní kariéra zaujímá v životě profesionálního sportovce ústřední roli, které podřizuje své časové možnosti a volnočasové aktivity). Obdobně se lze s vymezením profesionálního sportovce setkat v jiných odborných publikacích¹⁶⁰.

Pohledem optimální míry opatrnosti hraje jednu ze zásadních rolí v posuzování optimální míry opatrnosti role sportovního diváka. Ten svou přítomností, ať už sleduje sportovní zápolení přímo na sportovišti nebo jiným způsobem, představuje externalitu působící na způsob jednání sportovce více než sportovní soupeř či osoba v obdobném postavení. Obecně lze v této souvislosti přijmout zevšeobecňující názor, že čím vyšší je výkonnostní úroveň sportu, tím menší je optimální míra opatrnosti.¹⁶¹

Z uvedeného předpokladu pak lze učinit závěr, že k porušení prevenční povinnosti při profesionálně vykonávané sportovní činnosti bude docházet spíše méně v porovnání s amatérsky vykonávaným sportem. To dokazuje i prozatímní publikovaná česká judikatura, která žádné praktické zmínky o posuzování prevenční povinnosti při profesionálně vykonávané sportovní činnosti neobsahuje.

¹⁶⁰ Např. MAISNER, Martin, DOUBRAVA, Petr, JANÁK, Jiří, VLACHOVÁ, Barbora, DOMBROVSKÁ, Michaela. *Základy sportovního práva*. Praha: C.H. Beck, 2019. s. 46.

¹⁶¹ Srov. ČORBA, Jozef, DOLEŽAL, Tomáš, DOLOBÁČ, Marcel a kol. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008, s. 69-75.

Přesto se mi však podařilo získat (možná vůbec první) rozsudek týkající se posouzení prevenční povinnosti profesionálního sportovce v průběhu sportovního utkání v kontaktních sportech.¹⁶² Příslušný soud se sice explicitně nezabývá detailně úrovní, na které byla sportovní činnost vykonávána, nicméně z jeho závěrů je patrné, že v rámci právního posouzení dané situace vzal tuto okolnost v úvahu. Implicitně lze v daném rozhodnutí spatřovat názor příslušného soudu, že ačkoliv se jednalo o tvrdé a intenzivní jednání¹⁶³ ze strany škůdce, bylo dané jednání v souladu se sportovními pravidly a nepřekročilo únosnou míru opatrnosti vzhledem k tomu, že se jednalo o profesionální soutěžní fotbalový zápas.¹⁶⁴ Obdobné jednání sportovce v rámci rekreačního výkonu sportovní činnosti by přitom mohlo být posouzeno v rozporu s optimální mírou opatrnosti (k důvodům viz dále).

3.6.2 Prevenční povinnost amatérského sportovce

Za amatérského sportovce lze považovat neprofesionálního sportovce, který však současně při své sportovní činnosti podléhá disciplinární odpovědnosti na základě sportovních pravidel daného sportu či sportovní soutěže. Tuto negativně-pozitivní definici považuji za podstatnou vzhledem k nutnému rozlišení mezi amatérským a rekreačním sportovcem.

Typickým příkladem amatérského sportovce může být fotbalista nižší fotbalové soutěže pořádané FAČR (např. krajského přeboru). Fotbalisté hrající tuto soutěž totiž nevěnují sportovní kariéře veškerý svůj čas, nejsou sportovní činností výrazně omezeni v rámci ostatních společenských činností a konečně

¹⁶² Jedná se o rozsudek Okresního soudu v Jablonci nad Nisou ze dne 20. 1. 2016, sp. zn. 13 C 134/2014.

¹⁶³ Zranění bylo žalobci způsobeno v průběhu fotbalového zápasu, když ve výskoku chtěl odhlavičkovat vysoko nakopnutý míč, přičemž těsně po odehrání naskočil do žalobce žalovaný a trefil jej rukou do levé strany břicha, v důsledku čehož žalobce později přišel trvale o svoji levou ledvinu.

¹⁶⁴ Blíže se k tomuto rozhodnutí vracím v podkapitole 4.1.1 této práce věnující se posouzení prevenční povinnosti při fotbale.

sportovní činností si ani nevydělávají a vykonávají jinou výdělečnou činnost (sport tedy není jejich zaměstnáním). Současně však při soutěžních zápasech podléhají sportovním pravidlům vydaným FAČR a mohou být za své jednání v průběhu sportovní činnosti disciplinárně sankcionováni.

Co se týká hranice profesionálního a amatérského sportu, ta může být v některých případech velmi tenká, což posiluje i skutečnost, že velké množství sportovců vykonává sportovní činnost i na tzv. poloprofesionální úrovni. Poloprofesionální úroveň výkonu sportovní činnosti lze rozumět výkon takové sportovní činnosti, za kterou hráč obdrží finanční odměnu, nicméně ta netvoří převážnou část jeho příjmů, resp. existuje u něj i další činnost odlišná od sportu, za kterou je odměňován. Sportovec tak sice má uzavřenou poloprofesionální či obdobnou sportovní smlouvu se sportovním klubem, nicméně má i jiné smluvní závazky vůči jiným subjektům (jiný zaměstnanecký vztah), bez kterých se v běžném životě neobejde. Právě tato skutečnost utváří zásadní rozdíl mezi profesionálním a poloprofesionálním sportovcem. V případě vzniku újmy na zdraví poloprofesionálního sportovce totiž taková osoba zpravidla přijde i o část příjmů z jiné výdělečné činnosti, což vytváří náklady, které jinak u profesionálního sportovce zpravidla nevznikají, alespoň ne v takovém míře jako v případě poloprofesionálního sportovce. Z tohoto pohledu lze optimální míru opatrnosti poloprofesionálního sportovce ztotožňovat spíše s amatérským sportovcem než s profesionálem.

Z pohledu optimální míry opatrnosti nemá na způsob jednání sportovce takový vliv externalita v podobě sportovního diváka jako v případě profesionálního sportovce, jelikož amatérský sport není vykonáván pro sportovní diváky v takové míře jako sport profesionální. S ohledem na tuto okolnost tedy lze konstatovat, že optimální míra opatrnosti by měla být vyšší než v případě profesionálních sportovců. To platí i z hlediska odměňování a dosažení sportovního cíle, když v tomto ohledu jsou daleko více motivováni profesionální

sportovci, kteří jsou na rozdíl od amatérských za dosahování sportovních cílů odměňováni.

Problematickou otázkou může být posouzení optimální míry opatrnosti amatérského sportovce při tréninku. Domnívám se, že zejména s ohledem na absenci disciplinární odpovědnosti sportovce a ve své podstatě i sportovního cíle by měl být v tréninkovém procesu amatérského sportovce vyžadován vyšší stupeň optimální míry opatrnosti, než je tomu v případě soutěžního utkání. Tento stupeň by se měl výrazně blížit stupni optimální míry opatrnosti při rekreačním sportování.

3.6.3 Prevenční povinnost rekreačního sportovce

Jak již bylo výše naznačeno, za rekreačního sportovce lze považovat neprofesionálního sportovce, který při sportovní činnosti nepodléhá disciplinární odpovědnosti. Typickým příkladem může být hokejista hrající hokej na zamrzlém rybníce. Může jím být však i lyžař či snowboardista na sjezdovce. Ti sice podléhají pravidlům FIS, nicméně jejich disciplinární odpovědnost není dána a zmíněná pravidla tvoří pouze jakýsi rámec pro vymezení optimální míry opatrnosti v rámci posouzení prevenční povinnosti.

V případě rekreačního sportování je třeba si zejména uvědomit, že zde nemá přílišný význam role diváka a omezena je také částečně soutěživost mezi sportovci. Rekreační sportovní činnost je zpravidla vykonávána za účelem zlepšení či posílení tělesné a psychické kondice, zdraví nebo společenských vztahů. Prvek soutěživosti je tak v těchto případech spíše upozaděn v porovnání se soutěživostí amatérských či profesionálních sportovců. Současně odpadá ve většině případů i externalita v podobě sportovního diváka, jelikož rekreační sport bývá vykonáván bez účasti sportovních diváků. Rekreační sportovec navíc ani není motivován žádným finančním ohodnocením za svůj sportovní výkon.

Všechny tyto okolnosti naznačují, že optimální míra opatrnosti je v případě rekreačního výkonu sportovní činnosti vyžadována v co nejvyšší

možné míře. Jednání, které by tak v případě profesionálního či dokonce amatérského výkonu sportovní činnosti bylo v souladu s optimální mírou opatrnosti, nemusí být nutně v souladu s optimální mírou opatrnosti v rámci rekreačního výkonu sportovní činnosti.

Jako modelový příklad lze uvést situaci z ledního hokeje, který je jedním z typických sportů vykonávaných ve všech tří výkonnostních úrovních. Lední hokej na rekreační úrovni lze provozovat např. na zamrzlém rybníce pouze s minimálním hokejovým vybavením (zpravidla zimní brusle, hokejka a puk). Vzhledem k tomu, že sportovec nemá pro výkon této sportovní činnosti odpovídající vybavení a vzhledem k tomu, že lze předpokládat, že hráči hrající lední hokej na této úrovni nebudou tak bruslařsky zdatní a obratní jako jejich profesionální kolegové, je zde poměrně vysoké riziko vzniku újmy v případě, nebude-li dodržena optimální míra opatrnosti. Ta bude v těchto případech vyžadována v maximální možné míře, což znamená, že v souladu s optimální mírou opatrnosti zřejmě nebude možné považovat např. jednání spočívající ve sražení jiného hráče tzv. bodyčekem. Takové jednání je sice sportovními pravidly ledního hokeje dovoleno, ovšem jedná se o intenzivní fyzický zákrok proti soupeři, který by mohl velmi snadno utrpět bez odpovídajícího vybavení a tréninku újmu na jeho zdraví.¹⁶⁵ Z hlediska ekonomické analýzy práva zde navíc nevystupují ani sportovní diváci, kteří by jinak takovou atraktivní hru ocenili a přiznali jí tím určitý společenský užitek. Lze proto učinit závěr, že nízká opatrnost by v těchto případech přinesla malý užitek za současné existence nepřiměřeně vysokého rizika vzniku újmy.

¹⁶⁵ Srov. ŘEZNÍČEK, Petr. Přípustné riziko ve sportu. Brno, 2017. Diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně. Právnická fakulta. Katedra trestního práva. Vedoucí práce Marek FRYŠTÁK. s. 44-45.

3.7 Prevenční povinnost a odpovědnost juniorského (nezletilého) sportovce

V souvislosti s prevenční povinností nezletilého sportovce¹⁶⁶ se nabízí především otázka existence okolností majících vliv na posouzení prevenční povinnosti. Pojednání o této otázce by však bylo předčasné, byla-li by vyloučena jeho občanskoprávní odpovědnosti, a proto je úvodem nutné zodpovědět si, zda vůbec přichází v úvahu občanskoprávní odpovědnost nezletilého sportovce za újmu způsobenou při výkonu sportovní činnosti.

Občanskoprávní deliktní způsobilost nezletilého sportovce není v souladu s § 2920 odst. 1 OZ vyloučena, nicméně je omezena podmínkou v podobě způsobilosti jednatelství sportovce ovládnout své jednání a posoudit následky takového jednání, a to právě s ohledem na svůj věk. Z poměrně chudé relevantní české judikatury¹⁶⁷ vyplývá, že v této souvislosti by mělo být zvažováno především oprávnění nezletilého sportovce k výkonu sportovní činnosti, tedy zda byl sportovec trénovaný a znal či měl z toho důvodu znát příslušná sportovní pravidla. V zásadě pak platí premisa, že čím starší sportovec je, tím spíše bude schopný ovládnout své jednání a zejména posoudit jeho případné následky. Nutným předpokladem aplikace citovaného ustanovení je, že nezletilý dosud nenabyl plné svéprávnosti. V opačném případě je nezletilý sportovec odpovědný ve stejné míře jako zletilý sportovec.

Za podstatnou skutečnost tedy lze v těchto případech považovat primárně svéprávnost sportovce. Až následně je brán v potaz aspekt nezletilosti, který však v případě výkonu sportovní činnosti bude mít spíše menší význam, jelikož ke vzniku deliktní způsobilosti bude zpravidla postačovat, bude-li nezletilý sportovec k výkonu dané sportovní činnosti řádně trénovaný. I bez naplnění

¹⁶⁶ Sportovní terminologií bývá nezletilý sportovec označován jako juniorský sportovec, nicméně tyto pojmy nelze zcela zaměňovat, jelikož za juniorského sportovce bývá v některých případech označován i sportovec ve věku 21 let, tedy daleko poté, co dosáhl zletilosti a tím obvykle i plné svéprávnosti dle občanského práva.

¹⁶⁷ Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 13. 7. 2009, sp. zn. 15 Co 287/2009.

tohoto důvodu však může být nezletilý sportovec v souladu s § 2920 odst. 1 OZ povinen k náhradě způsobené újmy, a to když to bude spravedlivé s ohledem na majetkové poměry nezletilého sportovce a poškozeného.

Nezletilost naopak může hrát daleko podstatnější roli v případě posuzování prevenční povinnosti sportovce, při níž se naopak upozadí aspekt svéprávnosti. Při posuzování prevenční povinnosti nezletilého sportovce je totiž třeba brát v úvahu více než kdy jindy aspekt zkušenosti zahrnující schopnosti a dovednosti sportovce, což lze dovodit mj. i z příslušné judikatury Nejvyššího soudu¹⁶⁸, jakož i judikatury nižších soudních instancí¹⁶⁹. V některých případech¹⁷⁰ soudy dokonce výslovně zmiňují zkušenost jednatelického sportovce jako jeden z atributů vědomosti ohledně rizik daného jednání sportovce, které mají vliv na posouzení optimální míry opatrnosti. Zkušenosti přitom lze získat téměř výhradně až dlouhodobějším a opakovaným výkonem dané sportovní činnosti. Nezletilí sportovci tedy z tohoto hlediska nemají a ani nemohou mít tolik zkušeností jako sportovci vykonávající daný sport již několik let. Z toho důvodu nezletilý sportovec nedokáže v některých případech dostatečně rychle a řádně vyhodnotit optimální míru opatrnosti svého jednání, k čemuž by mělo být v rámci posuzování prevenční povinnosti nezletilých sportovců v adekvátní míře přihlíženo.

Přestože tak v rámci totožné sportovní činnosti nelze činit z hlediska jejího druhu rozdíly mezi optimální mírou opatrnosti nezletilého a zletilého sportovce, domnívám se, že je nutné posuzovat prevenční povinnost nezletilého a zletilého sportovce v totožných situacích mírně odlišně, a to s ohledem na specifickou okolnost výkonu dané sportovní činnosti spočívající v nezkušenosti nezletilých sportovců.

¹⁶⁸ Viz např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 10. 1962, sp. zn. 5 Cz 38/62, ve kterém Nejvyšší soud zmiňuje dlouholetost a zkušenost jednání žalovaného v rámci dané sportovní činnosti.

¹⁶⁹ Rozsudek Okresního soudu v Trutnově ze dne 21. 12. 2017, sp. zn. 16 C 54/2017.

¹⁷⁰ Viz např. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17. 5. 1978, sp. zn. 10 Co 190/76.

4 Prevenční povinnost při sportovní činnosti v soudní praxi

Jak již bylo naznačeno v úvodu, tak tato část práce je věnována analýze judikatury českých soudů související s posouzením prevenční povinnosti při sportovní činnosti, a to s důrazem na standard optimální míry opatrnosti (obezřetnosti) při výkonu sportovní činnosti.¹⁷¹ Doplněna je pak převážně o vybranou rakouskou judikaturu, která by měla být české judikatuře nejbližší jednak z teritoriálního hlediska a jednak i z doktrinnálního hlediska, jelikož rovněž vychází při posuzování standardu náležité míry opatrnosti (*des sorgfältigen Verhaltens*) sportovce z podstaty a výkladu sportovních pravidel při zohlednění okolností významných pro sportovní činnost.

Uvedena jsou pak i vybraná rozhodnutí anglických soudů. *Apriori* lze tvrdit, že český právní řád patřící do kontinentálního systému práva je s anglickým právním systémem do značné míry odlišný. Tato teze však příliš neplatí pro posuzování občanskoprávní odpovědnosti sportovce za újmu způsobenou při výkonu sportovní činnosti. Anglická judikatura totiž k těmto případům přistupuje prostřednictvím občanskoprávního institutu *negligence* (nedbalosti), v rámci kterého je formována *duty of care* (povinnost náležité míry opatrnosti). Sportovec tak může být odpovědný za újmu způsobenou při výkonu sportovní činnosti v případě nedbalostního nedodržení povinnosti náležité míry opatrnosti. Ta se v anglické doktríně dovozuje na základě předchozí judikatury nebo prostřednictvím tzv. třístupňového testu zakotveného rozhodnutím *Donoghue v Stevenson*¹⁷² a později přepracovaného rozhodnutím *Caparo*

¹⁷¹ Zaměřuji se však toliko na posouzení prevenční povinnosti při dané sportovní činnosti a otázkám souvisejícím s optimální mírou opatrnosti, a proto je obsah jednotlivých soudních rozhodnutí redukován pouze na tyto obsahové části, nikoliv na jiné právní otázky, na jejichž analýzu není v této práci dostatečný prostor (procesní otázky, otázky spojené s posuzováním výše či druhu uplatňovaných nároků apod.).

¹⁷² *Donoghue v Stevenson* [1932] AC 562.

*Industries v Dickman*¹⁷³. Aplikovatelnost tohoto třístupňového testu na výkon sportovní činnost byla dovozena v rozhodnutí *Condon v Basi*¹⁷⁴. Pro posouzení náležité míry opatrnosti jsou v anglické doktríně důležitá sportovní pravidla daného sportu, jejichž podstatný význam je korigován specifickým aspektem v podobě tzv. kultury sportu.¹⁷⁵

4.1 Prevenční povinnost sportovce v kolektivních sportech

4.1.1 Fotbal

Zřejmě nikoho nepřekvapí skutečnost, že nejčastější sportovní činností, při níž byla posuzována prevenční povinnost před českými soudy, je fotbal¹⁷⁶ neboli kopaná. Důvodů může být hned několik. Fotbal je jednak co do počtu aktivních hráčů i sportovních diváků v globálním hledisku nejpopulárnějším sportem a jednak jej lze s ohledem na poměrně nenáročné podmínky jeho výkonu provozovat na mnoha místech po celém světě a ve všech výkonnostních kategoriích.

V důsledku globalizace je fotbal rovněž prostředkem reklamy a prestiže. To však s sebou nese zvýšené nároky kladené mj. i na bezpečnost, a proto mimo pozornost nezůstávají ani sportovní úrazy způsobené při této sportovní činnosti. Většina jich je způsobených důsledkem sportovního zápolení nebo nešťastné náhody, které jednání sportovců legalizují. Každý hráč si totiž musí být vědom toho, že se mu protihráč bude v souladu se sportovními pravidly vměšovat do hry, jak poznamenal již v minulosti Nejvyšší soud v rozhodnutí ze dne 29. 10. 1962, sp. zn. 5 Cz 38/62. Předmětem tohoto sporu byla situace, kdy v průběhu fotbalového zápasu žalovaný zcela vědomě a v souladu s pravidly fotbalu blokoval nohou míč vystřelovaný žalobcem, přičemž při zákroku žalovaného

¹⁷³ *Caparo Industries v Dickman* [1990] 2 AC 605.

¹⁷⁴ *Condon v Basi* [1985] EWCA Civ 12.

¹⁷⁵ GARDINER, Simon a kol. *Sports law*. Fourth Edition. London: Routledge, 2012, s. 500-503.

¹⁷⁶ V některých zemích (např. Spojených státech amerických) je fotbal známý jako „soccer“, když termínem „football“ je označován americký fotbal, o kterém je v rámci této práce pojednáno níže.

došlo k úrazu žalobce, který se v uvedeném soudním řízení domáhal náhrady újmy. Tu mu však Nejvyšší soud nepřiznal, což zdůvodnil tím, že k ní došlo v důsledku zbrklosti žalobce, nikoliv z důvodu protiprávního jednání žalovaného, který dle zjištění soudů nejednal v dané situaci excesivně ani nepřiměřeně. Zásadní skutečností však bylo zjištění, že žalovaný při svém jednání neporušil pravidla fotbalu,¹⁷⁷ což se v následující judikatuře týkající se prevenční povinnosti při sportovní činnosti ukázalo jako klíčový argument v rámci každého právního posouzení daného případu.

I přes svůj zřejmě správný závěr však uvedené rozhodnutí obsahuje jeden zásadní nedostatek, kterým je přeceňování právního významu rozhodčího a disciplinární komise, která zákrok žalovaného ex post posuzovala a dospěla k závěru, že nešlo o zakázaný způsob hry. Nejvyšší soud se v důsledku toho uchýlil k argumentaci, že v takovém případě nelze dospět k závěru o protiprávnosti jednání žalovaného, neboť by tím byla dehonestována role rozhodčích a disciplinárních sportovních orgánů. Takovou úvahu je však nutné považovat za zcela nesprávnou, neboť rozhodčí, potažmo disciplinární komise má za úkol kontrolovat dodržování sportovních pravidel a usměrňovat vývoj hry, nikoliv posuzovat, zda došlo k porušení prevenční povinnosti, resp. naplnění všech předpokladů občanskoprávní odpovědnosti sportovce. Uvedenou argumentaci soudu jsem však v příslušné pozdější judikatuře českých soudů v takové míře nezaznamenal, což lze pouze a jen kvitovat.

Vůbec prvním případem v rámci kolektivních sportů, v němž byl na našem území sportovec shledán odpovědným¹⁷⁸ za své protiprávní jednání, byl právě případ z kopané, který rozhodoval Nejvyšší soud dne 26. 1. 1954, sp. zn. Cz 486/53. Žalovaný v tomto případě v průběhu zápasu nastavil nohu do

¹⁷⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 10. 1962, sp. zn. 5 Cz 38/62.

¹⁷⁸ Žalovaný fotbalista byl dokonce za stejný skutek předchozím rozsudkem trestního soudu uznán trestně odpovědným.

úrovně boku přibíhajícímu protihráči, který jej chtěl míjet a zmocnit se tak míče. V důsledku jednání žalovaného si však naběhl na jeho nohu, čímž mu byla způsobena těžká vnitřní zranění s fatálními následky, jelikož hráč o několik dní později zemřel.

Nejvyšší soud se sice ve svém odůvodnění explicitně nevěnoval posouzení prevenční povinnosti, nicméně pro následující vývoj soudní praxe vyslovil několik podstatných tezí charakteristických pro fotbal a sportovní činnost *per se*. Nejvyšší soud v řízení řešil potenciální namítané spoluzavinění zraněného hráče, které mělo spočívat v jeho rychlém útoku na žalovaného zezadu. V této souvislosti však Nejvyšší soud zdůraznil tělesnou a duševní, resp. mravní vlastnost sportu jako takového, přičemž z mravní složky vyzdvihl týmové pojetí fotbalu, z tělesné zase obratnost a rychlost jako typické vlastnosti této sportovní činnosti, bez nichž by kopaná postrádala svůj smysl. Nelze proto po hráčích rozumně požadovat, aby se okolo protihráčů pohybovali opatrně a pomalu.¹⁷⁹ Ze závěrů Nejvyššího soudu tak implicitně vyplývá, že samotná snaha získat míč v rychlém pohybu jako jeden z charakteristických prvků fotbalu nemůže být protiprávním jednáním, a tedy ani porušením prevenční povinnosti.

Pro posouzení obecné prevenční povinnosti sportovce měl „precedentní“ charakter rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17. 5. 1978, sp. zn. 10 Co 190/76. Předmětem sporu byla situace z průběhu fotbalového zápasu, kdy hráč sportovními pravidly zakázaným způsobem hry způsobil protihráči zranění, z čehož soud vyvodil závěr, že faulující hráč porušil právní povinnost tím, že si nepočínal tak, aby nedošlo k újmě na zdraví. Uvedený rozsudek byl publikován s následující právní větou: „*Nedodržení pravidel sportovní hry (např. kopané), spočívající v použití pravidly nedovoleného (zakázaného) způsobu hry, je nutné posoudit jako jednání odporující povinnosti*

¹⁷⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 1954, sp. zn. Cz 486/53.

počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví (§ 415 o. z.¹⁸⁰). V důsledku toho jde o porušení právní povinnosti, jež zakládá odpovědnost za škodu (§ 420 o. z.¹⁸¹).“¹⁸²

Z tohoto tradičního pojetí právního posouzení prevenční povinnosti vychází následně i rozsudek Okresního soudu v Blansku ze dne 26. 10. 2010, sp. zn. 77 C 353/2009, jehož předmětem bylo posouzení nároku na náhradu újmy způsobené hráči v průběhu fotbalového utkání. V tomto případě byl žalobce podražen žalovaným tzv. skluzem z boku, v důsledku čehož utrpěl komplikovanou frakturu levého bérce. Žalovanému byla za jeho jednání udělena rozhodčím zápasu červená karta, a byl tak vyloučen z utkání. Rozhodčí daného zápasu sice neviděl v jednání žalovaného úmysl, neboť ten uklouzl na orosené trávě, když přibíhal k žalobci, nicméně vzhledem k tomu, že se úraz stal již v první minutě zápasu, tak raději žalovaného vyloučil, aby v dalším průběhu zápasu nemohlo dojít na případné pokusy o odplatu ze strany spoluhráčů žalobce. Nutno podotknout, že žalovaný projevil nad svým jednáním lítost a hřiště opustil bez jakéhokoliv protestu.

Přestože vzal soud při svém rozhodování do úvahy i tyto skutečnosti, dospěl v souladu s předchozí judikaturou k závěru, že žalovaný svým jednáním jednoznačně porušil prevenční povinnost dle § 415 OZ 1964, jelikož z objektivního hlediska jednal z pohledu fotbalových pravidel nedovoleně (srazil protihráče bez úmyslu zasáhnout míč).

Závěr o porušení prevenční povinnosti z objektivního hlediska však nakonec neměl vliv na dovození občanskoprávní odpovědnosti žalovaného. Ten se totiž v řízení úspěšně bránil tím, že škodu nezavinil, jelikož úraz byl způsoben tím, že uklouzl na vlhkém hřišti. Soud vyhodnotil důvody žalovaného,

¹⁸⁰ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸¹ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸² Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17. 5. 1978, sp. zn. 10 Co 190/76.

pro které se spoléhal na to, že ke vzniku újmy nedojde, jako přiměřené, a to s ohledem na skutečnost, že hrací plocha byla uznána za způsobilou k hraní, i když byla vlhká, čehož si byli všichni hráči vědomi, a přistoupili tak na jistou míru rizika zranění spojeného s běháním po vlhké trávě mezi ostatními hráči, byť by se za podmínek dodržení běžné míry opatrnosti žádný úraz stát neměl. Zavinění žalovaného by tak bylo možné shledat zejména v případě jeho bezohledného běhu nebo překročení přípustné míry rizika. To však žalovanému prokázáno nebylo, a proto soud dovodil, že žalovaný není za vzniklou škodu odpovědný, byť jednal v důsledku porušení obecné prevenční povinnosti protiprávně.¹⁸³

Ačkoliv se uvedené rozhodnutí nijak nevymyká co do způsobu tehdejšího posouzení prevenční povinnosti sportovce, dovozuje z výkonu sportovní činnosti jednu podstatnou okolnost, a sice tzv. přípustné sportovní riziko, jehož míra se liší v závislosti na jednotlivých druzích sportu.¹⁸⁴ Toto sportovní riziko pak zasahuje i do posouzení zavinění (úzce spjatého s optimální mírou opatrnosti) sportovce ve vztahu ke sportovnímu úrazu, když absenci zavinění váže v uvedeném případě zejména na ohleduplnost a dovolenou míru sportovního rizika při běhu na vlhkém trávníku.

V této souvislosti je nutné zdůraznit jeden z aspektů, jehož význam by sice někdo mohl považovat za marginální, nicméně z mého pohledu se jedná o jednu ze zásadních okolností daného případu. Soud se sice ve svém rozhodnutí zabýval způsobilostí hrací plochy, nicméně již nevěnoval žádnou pozornost použití odpovídajícího sportovního vybavení ve vztahu k počasí, které při hře panovalo. Jedná se zejména o použití vhodných kopaček (tj. použití tzv. lisovek

¹⁸³ Rozsudek Okresního soudu v Blansku ze dne 26. 10. 2010, sp. zn. 77 C 353/2009.

¹⁸⁴ K tomu podrobněji viz ŘEZNÍČEK, Petr. *Přípustné riziko ve sportu*. Brno, 2017. Diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně. Právnická fakulta. Katedra trestního práva. Vedoucí práce Marek FRYŠTÁK. s. 55-79.

či tzv. kolíků)¹⁸⁵ žalovaným, který úraz způsobil tím, že uklouznul na vlhké trávě. Tuto otázku otevřel už Králík¹⁸⁶ s tím, že některé úvahy mohou s ohledem na jejich výhody a nevýhody vést k paradoxním závěrům, a proto váhá, které z kopaček by bylo v dané situaci vhodné použít. Zcela jednoznačně v této situaci zastávám použití kolíků, které jsou sice při střetu se soupeřem nebezpečnější než lisovky, nicméně ne natolik, aby tato nebezpečnost převýšila výhody spočívající ve stabilitě sportovce při jejich použití, která je při fotbale coby velmi dynamické sportovní činnosti zásadní.¹⁸⁷ Domnívám se navíc, že případný vznik újmy způsobuje v případě střetu spíše rychlost pohybu ve spojení a váhou hráče než použitý materiál kopaček. K žádnému střetu navíc nemusí v důsledku použití vhodných kopaček ani dojít. Užije-li tedy fotbalista na kluzkém travnatém povrchu lisovky určené pro hru na suchém povrchu, bude jeho pohyb v důsledku toho zejména při rychlém běhu v blízkosti soupeře extrémně nebezpečný a lze se domnívat, že v takovém případě by měla být tato okolnost hodnocena v neprospěch škůdce z důvodu nedodržení optimální míry opatrnosti.

V celkovém součtu však lze závěry uvedené v rozhodnutí Okresního soudu v Blansku hodnotit jako velmi zdařilé, jelikož se soud snažil při samotném posouzení případu zohlednit praktický výkon sportovní činnosti, v jehož rámci vymezil i do té doby opomíjený institut tzv. dovoleného sportovního rizika.

Nejednotnost soudní praxe při posuzování těchto případů charakterizuje doposud odbornou literaturou relativně opomíjený rozsudek Okresního soudu v Šumperku ze dne 30. 1. 2014, sp. zn. 15 C 9/2012. Předmětem tohoto sporu

¹⁸⁵ Lisovky jsou vhodné na suchý a tvrdý travnatý povrch, zatímco kolíky jsou vhodné na mokrý a měkký travnatý povrch. Základním rozlišovacím technickým parametrem je, že kolíky mají ocelové, velké špunty na podrážce, zatímco lisovky mají gumové, malé špunty, z čehož je patrné, že jsou při střetu se soupeřem z hlediska použitých materiálů o něco bezpečnější než kolíky.

¹⁸⁶ KRÁLÍK, Michal. *Civilní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016, s. 372.

¹⁸⁷ Obdobně je nutné tuto okolnost hodnotit i při jiných sportovních činnostech (např. při ledním hokeji by měl mít hokejista řádně nabroušené brusle).

bylo posouzení nároku na náhradu újmy, která žalobci vznikla v průběhu fotbalového utkání, když útočil s míčem u své nohy na bránu soupeře, přičemž se chtěl vyhnout žalovanému, a tak si předkopl míč směrem k postranní čáře. V tom okamžiku jej však žalovaný ve snaze odehrát předkopnutý míč fauloval podkopnutím jeho nohou. Následkem nedovolené hry ze strany žalovaného žalobce upadl na zem na rameno, čímž si způsobil zranění spočívající v zprětřhání vazů v rameni. Rozhodčí zápasu udělil žalovanému za zákrok žlutou kartu, poněvadž jak sám v řízení uvedl, žalovaný jednal v rozporu s fotbalovými pravidly, avšak ve snaze hrát míč, proto nebylo třeba jeho chování posoudit jako hrubě nesportovní (mimo snahu hrát míč) a udělit mu červenou kartu.

Závěr soudu ohledně porušení prevenční povinnosti žalovaným byl jednoznačný a žalovaný byl shledán odpovědným za újmu způsobenou žalobci. V odůvodnění svého rozhodnutí soud uvedl, že jednání žalovaného bylo posouzeno z pohledu sportovních pravidel jako nedovolené, proto musí být i z hlediska práva považováno za protiprávní, jelikož žalovaný tímto jednáním porušil obecnou prevenční povinnost založenou § 415 OZ 1964 a byly podle něj naplněny i ostatní předpoklady občanskoprávní odpovědnosti.¹⁸⁸

Je však otázkou, do jaké míry je přijatý závěr o odpovědnosti žalovaného dílem neschopnosti žalovaného v řízení prokázat absenci předpokladů občanskoprávní odpovědnosti a do jaké míry dílem soudu řádně své rozhodnutí odůvodnit. Soud se měl nicméně především podrobněji zabývat otázkou, zda jednání žalovaného bylo přiměřené a obvyklé dané herní situaci (tj. zda nebyla použita nepřiměřená síla, kterou zákrok nevyžadoval). Pokud by tak učinil, dost možná by musel dospět k závěru, že žalovaný použil přiměřeného zákroku ve snaze zasáhnout míč a zastavit tak útok soupeře,

¹⁸⁸ Rozsudek Okresního soudu v Šumperku ze dne 29. 7. 2013, sp. zn. 15 C 9/2012.

což je jeden z obvyklých způsobů, jak dosáhnout požadovaného cíle hry, tedy vítězství v zápase.

Lze tak uzavřít, že ačkoliv bylo jednání žalovaného posouzeno v rozporu s prevenční povinností, jedná se do určité míry o excesivní rozhodnutí,¹⁸⁹ jelikož podobná zranění v souboji o míč se stávají v zápalu boje poměrně často, a to nejen při fotbale. Nelze proto zásadně připustit, aby jednání hráčů nevymykající se obvyklému způsobu hry a ve snaze dosáhnout kýženého sportovního výsledku bylo posuzováno v rozporu s prevenční povinností. Opačný závěr by mohl mít neblahé následky projevující se bojácností sportovců při vzájemných soubojích, čímž by se hra stala nudnou jak pro sportovce, tak případně i pro sportovního diváka.

Zásadní průlom do tradicionalistického posuzování prevenční povinnosti sportovce vnesl do české soudní praxe rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 2015, sp. zn. 25 Cdo 493/2015, který se věnoval posouzení nároku na náhradu újmy způsobené při fotbalovém utkání. Újma žalobci vznikla v důsledku nedovoleného zákroku žalovaného tzv. skluzem, a to v souboji o míč, který žalobce odkopl dříve než žalovaný, který jej při tomto zákroku zasáhl do nohy, čímž mu způsobil tříštivou zlomeninu pravé nohy. Za tento sportovními pravidly nepovolený způsob jednání obdržel žalovaný od rozhodčího zápasu napomenutí v podobě žluté karty.

Nejvyšší soud se v rámci odůvodnění rozsudku ztotožnil s názorem odvolacího soudu, který uvedl, že ne každé porušení sportovního pravidla musí bez dalšího znamenat rovněž porušení obecné prevenční povinnosti, tedy s názorem novátorským, který do té doby neměl v české soudní praxi vůbec

¹⁸⁹ Obdobně na něj nahlíží také např. A. Károlyi (té doby ombudsman Českého olympijského výboru) ve své analýze – viz KÁROLYI, Alexander. Právní analýza odpovědnosti za škodu ve sportu. *ČUS, z.s.* [online]. 2014 [cit. 28. 11. 2018]. Dostupné z: <https://www.cusez.cz/sluzby-servis/legislativni-poradna-informace-vzory/sport-a-pravni-praxe/pravni-odpovednost-za-sportovni-urazy.html>.

své místo. Nejvyšší soud uvedl, že při posouzení obecné prevenční povinnosti při sportovní činnosti je nutné mít na paměti samotný charakter fotbalu, jehož výkon je z hlediska potenciálního vzniku újmy na zdraví rizikový, a to s ohledem na jeho kontaktní, dynamické pojetí. Každý sportovec si přitom musí být tohoto tzv. sportovního rizika vědom, přičemž po dalších účastnících sportovního klání lze požadovat zachování pouze takového stupně bedlivosti, které je přiměřené a rozumně očekávatelné konkrétní herní situaci. Při posouzení konkrétního jednání škůdce je třeba vždy kromě souladu se sportovními pravidly zohlednit také za jakých okolností byl zákrok proveden a zda bylo zranění nevyhnutelné s ohledem na konkrétní herní situaci. Uvedené rozhodnutí tak bylo nakonec publikováno s touto právní větou: „*K tomu, aby porušení pravidel sportovní hry vedoucí ke škodě na zdraví mohlo být považováno za porušení prevenční povinnosti ve smyslu § 415 obč. zák., musí mít určitou vyšší intenzitu, tedy musí podstatným způsobem vybočovat z běžného způsobu hry.*“¹⁹⁰

Nejvyšší soud tak ve své podstatě stanovil, že „standardní“ porušení sportovních pravidel vyplývající z dané herní situace a sledující dosažení sportovního cíle, není porušením obecné prevenční povinnosti. Tím může být až excesivní jednání škůdce, které se do určité míry vymyká obvyklému způsobu hry, tj. „*nemá s hrou nic společného*“¹⁹¹. Tímto přístupem se tak Nejvyšší soud přiblížil k rozhodovacím trendům rakouských a německých soudů,¹⁹² které rovněž vycházejí z premisy, že běžné porušení sportovního pravidla při adekvátním výkonu sportovní činnosti nemůže vést k právní odpovědnosti sportovce.

Posouzení toho, zda jednání vybočuje z rámce obvyklého způsobu jednání při dané sportovní činnosti, přitom bude třeba zkoumat vždy v každém případě

¹⁹⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 2015, sp. zn. 25 Cdo 493/2015.

¹⁹¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 2015, sp. zn. 25 Cdo 493/2015.

¹⁹² Na tuto skutečnost poukazuje i Králík, viz KRÁLÍK, Michal. K civilní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy z hlediska aktuální rozhodovací praxe soudů České republiky. *Bulletin slovenskej advokacie*. 2016, roč. 22, č. 7-8, s. 31.

zvlášť. Tuto tezi potvrzují i závěry rakouské judikatury (související rovněž s fotbalovým prostředím), která zdůrazňuje, že každou kauzu je třeba posuzovat v rámci okolností každého případu zvlášť, když podstatné vždy bude, zda způsob jednání vybočuje z rámce typických a opakujících se porušení sportovních pravidel.¹⁹³

Jak tenká linie mezi obvyklým způsobem jednání a excesivním způsobem jednání může být lze ilustrovat srovnáním s případem *Condon v Basi*, kterým byly položeny základy anglické doktríny při posuzování optimální míry opatrnosti při sportovní činnosti. Ta spočívající v tom, že při posuzování náležité míry opatrnosti je nutné vedle sportovních pravidel zohlednit také veškeré další okolnosti. Ačkoliv se tak anglická judikatura rovněž kloní k poslední uvedenému přístupu Nejvyššího soudu, dospěla ve velmi obdobném případě k odlišnému názoru, když skluz žalovaného při fotbalovém zápase posoudila s ohledem na jeho bezohlednost v rozporu s náležitou mírou opatrnosti.¹⁹⁴

Moji pozornost si získal Nejvyšší soud v uvedeném rozhodnutí¹⁹⁵ rovněž zdůrazněním marginálního významu závažnosti způsobeného zranění. Právě tento aspekt často laická veřejnost vidí jako rozhodující. Nejvyšší soud však správně poznamenal, že závažnost zranění nemůže nic vypovídat o brutalitě a nepřiměřenosti daného jednání sportovce, jelikož k takovému zranění může dojít klidně i při jednání v souladu se sportovními pravidly.

Platnost teze ohledně způsobení závažné újmy na zdraví jednáním v souladu se sportovními pravidly lze objasnit na doposud nepublikovaném případě, který rozhodl Okresní soud v Jablonci nad Nisou rozsudkem ze dne 20. 1. 2016, sp. zn. 13 C 134/2014. Tento spor je navíc zajímavý tím, že se jedná zřejmě o vůbec první souzený případ odehrávající se v rámci profesionálního

¹⁹³ Rozhodnutí *Rechtssätze Oberster Gerichtshof* ze dne 26. 8. 2004, sp. zn. 6 Ob 169/04b.

¹⁹⁴ *Condon v Basi* [1985] EWCA Civ 12.

¹⁹⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 2015, sp. zn. 25 Cdo 493/2015.

výkonu sportovní činnosti, když žalobce i žalovaný byli profesionálními fotbalovými hráči.¹⁹⁶ Žalobci bylo zranění způsobeno ve výskoku, když odehrával hlavou vysoko nakopnutý míč, přičemž těsně po odehrání naskočil do žalobce žalovaný a trefil jej rukou do levé strany břicha, v důsledku čehož žalobce později přišel trvale o svoji levou ledvinu.¹⁹⁷

Soud dospěl k závěru, že žalovaný neporušil obecnou prevenční povinnost dle § 415 OZ 1964.¹⁹⁸ Své rozhodnutí odůvodnil tím, že se jednalo o zákrok, kterých se v průběhu zápasu odehraje v obdobných herních situacích několik a který nebyl posouzen jako nedovolený podle fotbalových pravidel.¹⁹⁹ Takový závěr lze hodnotit jako správný s ohledem na charakter fotbalu, při němž dochází často k fyzickým kontaktům mezi protihráči s mnohdy nepředvídatelnými následky, jak v minulosti zdůraznil mj. i Ústavní soud²⁰⁰.

Ačkoliv se závěr soudu jeví po věcné stránce jako správný, domnívám se, že postup objasňující a posuzující dodržení prevenční povinnosti žalovaným správný nebyl. Soud totiž uvedl, že posouzení, zda bylo jednání žalovaného v souladu s fotbalovými pravidly, je otázkou odbornou, a proto požádal o odborné stanovisko předsedu Pravidlové komise FAČR, jelikož se údajně jedná o osobu ze všech nejkompentnější.²⁰¹ Vedle toho, že osoby v jednotlivých orgánech FAČR (i jiných sportovních organizacích) hájí mnohdy různé zájmy,

¹⁹⁶ Situace se odehrála při zápase juniorské ligy mezi kluby FK Baumit Jablonec, za něž nastoupil žalobce a SK Slavia Praha, za který nastoupil žalovaný. Juniorskou ligu mohou hrát hráči prvoligových klubů do 21 let věku, do zápasu může navíc nastoupit i 5 hráčů starších 21 let, tudíž se nejedná o výkon sportovní činnosti nezletilými, jak by mohl samotný název soutěže napovídat.

¹⁹⁷ Závažnost zranění a skutečnost, že žalobce byl profesionálním hráčem, měly přímý vliv i na výši požadované náhrady újmy, když žalobce požadoval náhradu nemajetkové újmy ve výši 2 miliony Kč.

¹⁹⁸ Vedle toho nebyl žalovaný ani pasivně legitimovanou osobou, jelikož v případě profesionálního výkonu sportovní činnosti je obvykle pasivně legitimovanou osobou sportovní klub v souladu s § 420 odst. 2 OZ 1964, resp. dnes již v souladu s § 2914 OZ.

¹⁹⁹ Rozsudek Okresního soudu v Jablonci nad Nisou ze dne 20. 1. 2016, sp. zn. 13 C 134/2014.

²⁰⁰ Usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 12. 2017, sp. zn. III. ÚS 2357/15.

²⁰¹ Návrh žalobce na ustanovení znalce soud zamítl z důvodu, že žádný takový znalec není pro tyto účely v České republice jmenován.

a tudíž je nelze považovat za plně nestranné, jsou tyto orgány kompetentní podávat odborná stanoviska pouze v rovině disciplinární, nikoliv občanskoprávní. Postup soudu je navíc v podstatě v rozporu s názorem Ústavního soudu, který je přesvědčen, že soudy by se neměly nechat v těchto případech vmanévrovat do pozice rozhodčích, jelikož jejich povinností je posuzovat konkrétní okolnosti a zvláštnosti daného případu, nikoliv si tuto svou povinnost zjednodušovat na posouzení otázky dodržení sportovního pravidla.²⁰²

S porušením obecné prevenční povinnosti v důsledku sportovními pravidly nedovoleného způsobu hry však nemusí být spojena pouze občanskoprávní odpovědnost sportovce, nýbrž v případech závažnějšího porušení sportovních pravidel přichází v úvahu i trestní odpovědnost sportovce, jak v minulosti konstatoval i Nejvyšší soud.²⁰³ Paradoxní je, že hranice trestněprávní odpovědnosti sportovce byly od vydání rozsudku Nejvyššího soudu dne 20. 5. 2015, sp. zn. 25 Cdo 493/2015, v občanskoprávní rovině nastaveny pro sportovce přísněji, než hranice občanskoprávní odpovědnosti. Podle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 3. 2007, sp. zn. 3 Tdo 1355/2006, totiž byly v trestní rovině všechny případy porušení sportovních pravidel během hry spojovány rovněž s porušením povinnosti počínat si tak, aby nedocházelo k újmě na zdraví, a tudíž byly považovány za protiprávní. Tento nepřilíš vhodně nastavený poměr byl odstraněn až vydáním usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2016, sp. zn. 7 Tdo 561/2016, kterým bylo obdobně jako v občanskoprávní rovině stanoveno, že při posuzování trestní odpovědnosti sportovce za způsobenou újmu na zdraví nepostačuje posoudit jednání škůdce pouze z hlediska sportovních pravidel, ale je třeba posoudit i nepřiměřenost daného zákroku s ohledem na konkrétní herní situaci a povahu jeho případných předchozích zákroků učiněných v obdobných herních situacích.

²⁰² Usnesení Ústavního soudu ze dne 28. 2. 2008, sp. zn. I. ÚS 1939/2007.

²⁰³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 3. 2007, sp. zn. 3 Tdo 1355/2006.

4.1.2 Lední hokej

Lední hokej se stejně jako fotbal těší v České republice velké popularitě, proto je částečně s podivem, že česká judikatura týkající se porušení prevenční povinnosti při ledním hokeji, není nikterak bohatá. Jediným občanskoprávním rozhodnutím je zřejmě rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 13. 7. 2009, sp. zn. 15 Co 287/2009, jehož předmětem bylo posouzení obecné prevenční povinnosti hokejisty (žalovaného), který v průběhu zápasu za jízdy napadl žalobce zezadu²⁰⁴ tak, že žalobce narazil na mantinel (stěnu ohrazující hokejové hřiště), v důsledku čehož došlo ke zranění jeho hlavy.

Soud si v rámci posouzení této situace vyžádal znalecký posudek, který měl zejména zodpovědět otázku vzniku mechanismu zranění žalobce. Znalec dospěl k závěru, že žalovaný skutečně musel na žalobce útočit zezadu, a to vyvinutím intenzivní síly, přičemž na náraz, do kterého vložil velké množství energie, se předem připravil zpevněním těla (na rozdíl od žalobce, který o nárazu nevěděl) a nijak se mu nesnažil zabránit. Na základě těchto zjištění pak soud dovodil, že žalovaný musel jednat vědomě, jelikož se na náraz připravil zpevněním svého těla a nesnažil se nebezpečnému střetu zabránit, resp. učinil-li by tak, nemohlo by dle znalce dojít k takovému tvrdému nárazu žalobce na mantinel.

Přestože bylo jednání žalovaného posouzeno rozhodčím utkáním jako nedovolené, poukázal soud na skutečnost, že pouhé dodržování či porušení sportovních pravidel nemůže být samo o sobě rozhodující pro posouzení, zda si sportovec v konkrétní situaci počínal tak, aby nedošlo k újmě na zdraví. Podle soudu tak nebylo v daném případě podstatné, že žalovaný porušil pravidla ledního hokeje, jelikož se nejedná o posouzení žádné prejudiciální otázky, nýbrž je podstatné, že žalovaný svým jednáním porušil obecnou prevenční

²⁰⁴ Jedná se o nedovolený způsob hraní, jelikož pravidla ledního hokeje povolují takový zákrok na protihráče pouze z boku nebo zepředu.

povinnost obsaženou v § 415 OZ 1964, poněvadž porušil potřebnou míru opatrnosti, kterou soud posuzoval především z hlediska zavinění škůdce.²⁰⁵ V tomto ohledu tedy není uvedené rozhodnutí pro účely této práce příliš zajímavé. Poukázat lze však na odvážný postup soudu spočívající ve stanovení mechanismu vzniku zranění prostřednictvím odborného vyjádření soudního znalce, čímž uvedený soud vyvrátil jakýsi mýtus o tom, že soudní znalec v těchto případech nelze využívat.

V trestněprávní rovině je pak nutné zmínit usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 12. 2002, sp. zn. 5 Tdo 997/2002, které sice ve svém odůvodnění nevěnuje explicitně bližší pozornost prevenční povinnosti, nicméně je ukázkovým příkladem posouzení excesivního jednání sportovce vybočujícího z obvyklého rámce způsobů jednání s ohledem na okolnosti panující na hrací ploše. V uvedeném případě bylo jako protiprávní posouzeno jednání škůdce spočívající v udeření ležícího protihráče nemanipulujícího s pukem hokejkou do obličeje, a to když se puk nacházel v rohu kluziště mimo dosah škůdce a poškozeného. Škůdce byl proto za uvedené jednání shledán trestně odpovědným.²⁰⁶ Nutno podotknout, že zcela oprávněně, jelikož zranění způsobená podobným způsobem, tj. mimo hlavní děj hry, nemají s obvyklým způsobem hry a koneckonců ani se smyslem sportu nic společného, a proto by pouhá sankce v občanskoprávní rovině nemohla být v důsledku uvedených okolností případu považována za dostatečnou.

4.1.3 Rugby

Dalším kolektivním sportem, při němž často dochází v důsledku jeho kontaktního a silového pojetí k újmám na zdraví, je rugby. To je dokonce

²⁰⁵ Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 13. 7. 2009, sp. zn. 15 Co 287/2009.

²⁰⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 12. 2002, sp. zn. 5 Tdo 997/2002.

považováno za vůbec nejúrazovější²⁰⁷ sportovní činnost,²⁰⁸ což může být dáno i tím, že hráči hrající rugby mají velmi často sklony k agresivitě a problémy se zvládáním svých emocí a disciplínou, což je v průběhu sportovní činnosti dále umocněno herním vypětím.²⁰⁹

Výše uvedené potvrzuje i případ, kterým se zabýval Krajský soud v Praze ve svém rozsudku ze dne 29. 2. 2012, sp. zn. 25 Co 26/2012. V daném případě došlo v průběhu zápasu v rugby ve shluku hráčů ke strkanici mezi dvěma žalovanými a poškozeným. Z výsledku svědků bylo zjištěno, že žalovaní udeřili poškozeného střídavě několikrát pěstmi do hlavy, čímž mu způsobili rozsáhlá a vážná poranění v oblasti oka (tržnou ránu v obočí, krevní výron na víčku oka, pohmoždění oční koule, zlomeninu očnice) s krvácením do čelistní dutiny a lehký otřes mozku. I přes nutný operační zákrok, který poškozený musel v důsledku jednání žalovaných podstoupit, zůstal poškozenému trvale poškozený zrak s neostrým viděním.²¹⁰

Soud posoudil jednání žalovaných v rozporu s pravidly rugby, neboť takové jednání (bití protihráče pěstmi do obličeje) není v rugby pochopitelně dovolené. Zároveň připomněl, že žalovaní jednali i v rozporu s pravidly fair play, jejichž dodržování se podle soudu v každém sportovním utkání předpokládá. Soud proto uvedl, že jednáním žalovaných nedošlo pouze k porušení ragbyových pravidel, nýbrž i k jednání odporujícímu obecné prevenční povinnosti ve smyslu § 415 OZ 1964.²¹¹

²⁰⁷ Tím je myšlen počet úrazů v porovnání s počtem sportovních klání. Největší počet sportovních úrazů jinak vyplývá z hraní fotbalu, nicméně vysoký celkový počet je způsobený tím, že fotbal vykonává mnohonásobně větší počet sportovců než rugby.

²⁰⁸ PRUSÁK, Jozef. *Šport a právo: (úvod do dejín, teórie a praxe právnej zodpovednosti v športe)*. Bratislava: Šport, 1984, s. 137.

²⁰⁹ Vycházím zejména z vlastních zkušeností a názorů aktivně hrajících rugbyistů, se kterými jsem měl možnost o tomto problému hovořit.

²¹⁰ Příčinu i následky jednání žalovaných potvrdil i znalecký posudek, který byl vypracován pro potřeby trestního řízení, v rámci kterého byl skutek žalovaných rovněž prošetřován.

²¹¹ Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 29. 2. 2012, sp. zn. 25 Co 26/2012.

Vedle příkladného excesivního jednání sportovce v průběhu sportovní činnosti je uvedené rozhodnutí zajímavé i tím, že prevenční povinnost byla porušena hned ze strany dvou škůdců, kteří byli za své jednání odpovědní společně a nerozdílně, přestože se každý jinou měrou podílel na vzniku újmy, resp. nebylo zjištěno, který z žalovaných bezprostřední vznik újmy způsobil.²¹² V takových situacích soudy nezkoumají míru porušení prevenční povinnosti u každého z žalovaných zvlášť, nýbrž postačuje prokázat, že se oba žalovaní alespoň částečně na vzniku újmy podíleli.²¹³

Minimálně jako zvláštní lze v dané věci hodnotit odložení trestního stíhání žalovaných policejním orgánem, jak vyplývá mj. z prvostupňového rozsudku²¹⁴ daného případu. V něm se ani neuvádí, na základě jakého důvodu k takovému závěru policejní orgán dospěl. Domnívám se však, že v případě újmy vzniklé excesivním jednáním sportovců směřujícího proti tělesné integritě jiných hráčů jakými jsou například kopy nohou do ležícího soupeře nebo údery pěstí do obličeje, je bezpodmínečně nutné takto jednajícího hráče potrestat²¹⁵ i v souladu s trestněprávními předpisy.²¹⁶ Nejedná se totiž o zcela běžné porušení sportovních pravidel, dokonce ani o nepřiměřené jednání s ohledem na danou herní situaci, ale o jednání absolutně se vymykající jakékoli sportovní činnosti s výjimkou bojových sportů.

Laickou veřejností bývá rugby často zaměňováno s americkým fotbalem, který je svým charakterem a kulturou velmi podobný právě rugby.

²¹² Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2009, sp. zn. 25 Cdo 3738/2007.

²¹³ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 8. 2002, sp. zn. 25 Cdo 2126/2000.

²¹⁴ Rozsudek Okresního soudu Praha – východ ze dne 11. 8. 2011, sp. zn. 3 C 11/2011.

²¹⁵ Z rozsudku Okresního soudu Praha – východ ze dne 11. 8. 2011, sp. zn. 3 C 11/2011, vyplývá, že žalovaní i žalobce (poškozený) byli za potyčku potrestáni disciplinárně, a to zákazem výkonu sportovní činnosti v soutěžních utkáních (v případě prvního žalovaného v délce 18 měsíců, v případě druhého žalovaného a poškozeného v délce 6 týdnů).

²¹⁶ ŘEZNÍČEK, Petr. Přípustné riziko ve sportu. Brno, 2017. Diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně. Právnická fakulta. Katedra trestního práva. Vedoucí práce Marek FRYŠTÁK. s. 67-68.

Mohlo by se tak zdát, že obecná prevenční povinnost se bude v obou těchto sportech posuzovat totožně. Částečně tomu tak je, nicméně je nutné vzít v potaz, že kromě odlišných sportovních pravidel obou her tvoří podstatný rozlišovací prvek rovněž ochranné vybavení (chrániče ramen a helma), které jsou povinni nosit hráči amerického fotbalu. V důsledku toho by měla být o něco vyšší míra přiměřené opatrnosti vyžadována u hráčů rugby, kteří jsou více zranitelní z důvodu absence výše uvedených zdravotních chránících pomůcek při hře. Je však otázkou, zda by v praxi skutečně tato okolnost mohla mít alespoň nějaký vliv na odlišné posuzování prevenční povinnosti v rámci obou sportů. Spíše se s ohledem na jejich charakter domnívám, že nikoliv.

V souvislosti s americkým fotbalem lze zmínit rozhodnutí z německé judikatury, v rámci které se uplatňuje mj. teze, dle které se náležitá míra opatrnosti sportovce stanovuje právě s ohledem na charakter daného sportu. Americký fotbal je přitom sportem kontaktním, přičemž je vyžadována jistá míra bojovnosti, v důsledku čehož každý hráč předpokládá zvýšené riziko vzniku újmy na zdraví. Nárok na náhradu vzniklé újmy tak vzniká poškozenému v důsledku porušení optimální opatrnosti až v případě hrubého faulu, tedy hrubého porušení sportovních pravidel, nikoliv v případě lehkého porušení sportovních pravidel spočívajícího například ve sražení soupeře po přerušení hry v situaci, ve které nebylo v silách hráče fyzickému střetu s protihráčem po přerušení hry zamezit.²¹⁷

4.1.4 Basketbal

Posledním zmíněným kolektivním sportem je rovněž poměrně oblíbený basketbal, který je svým charakterem a způsobem hry velmi podobný fotbalu, a proto se lze domnívat, že prevenční povinnost bude v případě basketbalu posuzována obdobně jako v případě fotbalu.

²¹⁷ Rozsudek Landgericht Bielefeld ze dne 8. 1. 2001, sp. zn. 4 O 156/2000.

I přesto lze při basketbalu nalézt specifika této sportovní činnosti. Riziko vzniku újmy v důsledku nedodržení prevenční povinnosti bude při basketbalu často vznikat v situacích spočívajících ve výskocích ke koši, kdy mají bránící hráči v některých případech tendenci strkat útočícího hráče rukama od koše (ven ze hřiště). V důsledku toho však může dojít k újmě na zdraví, jelikož útočící hráč není schopen ve výskoku příliš koordinovat svůj pohyb a následný dopad, neboť se soustředí na hod míčem do koše. Takový případ byl i předmětem sporu v rámci rakouské judikatury. Ta dovodila, že porušení sportovních pravidel spočívající v postrčení soupeře při výskoku ke koši oběma rukama bez možnosti zasáhnout míč (tj. s úmyslem zabránit úspěšnému výhozu do koše) je hrubým porušením sportovní disciplíny, přičemž se jedná o jednání pro basketbal neobvyklé a vyhnutelné s ohledem na danou herní situaci. Uvedené jednání proto bylo posouzeno jako protiprávní,²¹⁸ což lze s ohledem na vše výše uvedené považovat za jediný správný závěr, neboť takový způsob jednání není slučitelný s kulturou basketbalové hry.

4.2 Prevenční povinnost sportovce v individuálních sportech

4.2.1 Lyžování

Lyžování je zřejmě nejvyhledávanějším zimním sportem a jednou z nejpobulárnějších sportovních činností vůbec. Jak lze dovodit z níže uvedené soudní praxe, posuzování prevenční povinnosti lyžaře při pohybu na lyžařských drahách je tématem velmi aktuálním, což ostatně dokazují i doposud nerozhodnuté případy z velmi blízké minulosti.²¹⁹

²¹⁸ Rozhodnutí Oberster Gerichtshof ze dne 19. 9. 1996, sp. zn. 2 Ob 2255/96y.

²¹⁹ Viz např. POLÁK, Michael. Za smrt lyžaře na Ještědu podmínka, trest pro záchranáře potvrdil odvolací soud [online]. *Novinky.cz*, publikováno 7. 11. 2018 [cit. 10. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/krimi/488451-za-smrt-lyzare-na-jestedu-podminka-trest-pro-zachranare-potvrdil-odvolaci-soud.html>; nebo KUB. Srážka na sjezdovce v Krkonoších může pro jednoho ze snowboardistů skončit vězením [online]. *Novinky.cz*, publikováno 27. 12. 2018 [cit. 10. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/krimi/492940-srazka-na-sjezdovce-v-krkonosich-muze-pro-jednoho-ze-snowboardistu-skoncit-vezenim.html>.

Právní posouzení prevenční povinnosti při lyžování se od posouzení v rámci výše uvedených kolektivních sportovních disciplín liší zejména v zohlednění individuální povahy lyžování a v jeho výkonnostním stupni. Lyžování je totiž v drtivé většině případů vykonáváno pouze na rekreační úrovni, a proto by měla být *apriori* vyžadována vyšší míra obezřetnosti při výkonu této sportovní činnosti, zvláště' vezmeme-li v úvahu, že lyžování je svou podstatou sportovní disciplínou bezkontaktní. Po žádném lyžaři tak při pohybu na sjezdovce nelze rozumně požadovat, aby předpokládal fyzický kontakt od jiného lyžaře,²²⁰ čemuž by měl odpovídat bezpečný styl jízdy každého lyžaře. Současně je třeba brát v potaz do jisté míry riskantní charakter lyžování spočívající v jízdě ve vysokých rychlostech, které ohrožují na životě a zdraví nejen samotného takto se pohybujícího lyžaře, ale i ostatní přítomné lyžaře. Riziko úrazu je zvýšené také vybavením použitým při lyžování, jakým jsou lyže či lyžařské hůlky. V neposlední řadě zvyšuje riziko úrazu i pád na tvrdý, někdy i zledovatělý povrch sjezdovky. Ze všech těchto důvodů jsou zranění způsobená při lyžování poměrně častá.

Uvedeného rizika si je vědoma i rakouská judikatura, která správně zdůrazňuje, že lyžař toto riziko podstupuje sám, nikoliv v důsledku bezohledného a nebezpečného jednání ostatních lyžařů. Z toho důvodu je každý lyžař oprávněn spoléhat se na druhého, že bude jezdit ohleduplně a opatrně, aby nedošlo k žádným vzájemným střetům lyžařů.²²¹

Podotýkám, že v rámci stejného prostoru a času se společně s lyžaři pohybují na lyžařských drahách rovněž snowboardisté, čímž je mezi těmito

²²⁰ ŘEZNÍČEK, Petr. Přípustné riziko ve sportu. Brno, 2017. Diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně. Právnická fakulta. Katedra trestního práva. Vedoucí práce Marek FRYŠTÁK. s. 70.

²²¹ Rozhodnutí Oberster Gerichtshof ze dne 14. 7. 2005, sp. zn. 6 Ob 76/05b.

dvěma sportovními činnostmi dána jejich nedělitelná prostorová souvislost,²²² a proto lze vztáhnout uvedená pravidla mající význam pro dodržování optimální míry opatrnosti i na snowboarding. To potvrzuje i upozornění Ministerstva vnitra ČR,²²³ které dlouhodobě apeluje na dodržování prevenční povinnosti na sjezdovkách ze strany lyžařů a snowboardistů.

Významným rozhodnutím ve vztahu k posuzování prevenční povinnosti lyžařů s „precedentním“ charakterem je usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2005, sp. zn. 25 Cdo 1506/2004. Předmětem sporu byla situace spočívající ve střetu dvou lyžařů na lyžařské sjezdovce v Itálii. Žalobce sjížděl sjezdovku širokým obloukem jako předposlední člen skupiny lyžařského kursu, přičemž ve chvíli, kdy se nacházel za terénním zlomem, do něj zezadu narazila žalovaná, která sjížděla sjezdovku poměrně velkou rychlostí. V důsledku těchto okolností žalovaná uviděla žalobce před sebou na velmi krátkou vzdálenost, a proto již nemohla vzájemnému střetu zabránit. Žalobce utrpěl při střetu věcnou škodu v podobě poškození lyží a újmu na zdraví v podobě luxace ramene.

Při aplikaci občanského hmotného práva vycházely soudy z práva italského,²²⁴ a to z čl. 2043 italského občanského zákoníku, který spojuje vznik občanskoprávní odpovědnosti s jakýmkoliv činem (úmyslným či nedbalostním), jehož prostřednictvím je jinému způsobena nespravedlivá škoda.²²⁵ Vzhledem k tomu, že jedinými pravidly, které regulují pohyb lyžařů na lyžařských sjezdovkách, jsou pravidla chování pro lyžaře vydaná Mezinárodní lyžařskou

²²² KRÁLÍK, Michal. K právní odpovědnosti lyžařů za úrazy na lyžařských drahách. *Bulletin Advokacie*. 2006, č. 11-12, s. 57.

²²³ KONÍČEK, Tomáš. I na sjezdovkách platí stanovená pravidla [online]. *Ministerstvo vnitra České republiky*. [cit. 11. 2. 2017]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/i-na-sjezdovkach-plati-stanovena-pravidla.aspx>.

²²⁴ V případě sporů ohledně náhrady újmy se zpravidla tyto spory řídí hmotným právem země, ve které újma vznikla.

²²⁵ Jedná se tedy o ustanovení, které svým smyslem odpovídá obecné prevenční povinnosti uvedené v § 2900 OZ.

federací (dále jen „pravidla FIS“)²²⁶, stala se tato pravidla FIS základem pro právní posouzení povinnosti žalované předcházet vzniku nedůvodných škod.

Prvostupňový i odvolací soud dovodily občanskoprávní odpovědnost žalované z porušení čl. 2, 3 a 4 pravidel FIS, které lyžařům ukládají povinnost přizpůsobit svou rychlost a způsob jízdy svým schopnostem, terénním, povětrnostním a sněhovým podmínkám a hustotě provozu. Lyžaři přijíždějící zezadu přitom musí dostatečně sledovat situaci před sebou a vždy volit takovou jízdni stopu, která neohrozí lyžaře jedoucí před nimi. Žalovaná se tímto neřídila, jelikož se pohybovala těsně za terénním zlomem vysokou rychlostí a zezadu narazila do žalobce. Její porušení povinnosti předcházet vzniku škod se tak váže k nepřizpůsobení rychlosti a způsobu jízdy na sjezdovce, protože v nepřehledné situaci na sjezdovce jela rychlostí neumožňující jí vyhnout se pomaleji jedoucímu lyžaři před ní.

K námitce žalované, že žalobce měl vzhledem ke svým lyžařským schopnostem zvolit méně náročnou úroveň sjezdovky, aby byl schopen v obdobných případech dostatečně účinně manévrovat při hrozícím střetu s jiným lyžařem, soudy uvedly, že lyžařské sjezdovky jsou veřejné a nelze nikomu vyčítat, jakou úroveň sjezdovky si vybere, zvláště pokud neporušuje žádná pravidla chování lyžaře na sjezdovkách.

Žalovaná dále zejména namítala, že soudy by neměly při posouzení optimální míry opatrnosti vycházet z pravidel FIS, jelikož ty nejsou obecně závazným právním předpisem. Nejvyšší soud však v této souvislosti uvedl, že ačkoliv nejsou pravidla FIS obecně závazným právním předpisem, jejich obsah

²²⁶ Pravidla FIS jsou někdy označována jako tzv. lyžařské desatero. Jedná se o 10 základních pravidel, které regulují: 1) ohled na ostatní lyžaře, 2) zvládnutí rychlosti a způsobu jízdy, 3) volba jízdni stopy, 4) předjíždění, 5) vjíždění a rozjíždění, 6) zastavení, 7) stoupání a sestup, 8) respektování značek, 9) chování při úrazech, 10) povinnost prokázat se; (Pravidla chování na sjezdových tratích podle FIS (Mezinárodní lyžařské federace). In: *Horskaslužba.cz* [online]. [cit. 10. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.horskaslužba.cz/data/web/download/10-pravidel-fis.pdf>.

je pro lyžaře pohybující se na sjezdovkách závazný. Smyslem pravidel FIS je totiž zajištění bezpečnosti na sjezdovkách a předcházení vzniku škod, s jejichž porušením zákon spojuje odpovědnost.²²⁷

Význam uvedeného rozhodnutí je tak jednoznačný, když spočívá v prosazení aplikace pravidel FIS, kterými se poměřuje optimální míra opatrnosti lyžaře při pohybu na lyžařských sjezdovkách. V odborné literatuře²²⁸ přitom po takovém kroku bylo voláno už několik let před vydáním tohoto rozhodnutí.

Protiprávní jednání spočívající v porušení pravidel FIS lyžařem na sjezdovce přitom nemusí mít pouze důsledky občanskoprávní, ale v závažnějších případech přichází v úvahu i důsledky trestněprávní, jak vyplývá i z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 2. 2010, sp. zn. 8 Tdo 68/2010. Předmětem tohoto řízení bylo posouzení skutku spočívajícího ve sražení nezletilé lyžařky lyžařem na sjezdovce při večerním lyžování. Poškozená po předchozím přibrzdování sjížděla šikmo dolní část sjezdovky v blízkosti vleku pod dohledem svého otce, který ji s odstupem několika metrů zajišťoval zezadu, když do ní v důsledku své nedostatečné pozornosti zezadu vrazil obviněný, čímž jí způsobil několik zranění, z nichž nejzávažnější zanechalo poškozené trvalé následky, neboť jí musela být odstraněna slezina.

Obviněný byl uznán vinným z trestného činu těžkého ublížení na zdraví²²⁹, za což byl potrestán podmíněným trestem odnětí svobody a byl povinen uhradit poškozené způsobenou újmu. Podle Nejvyššího soudu se provinil tím, že porušil čl. 1, 3 a 4 pravidel FIS, když nevěnoval dostatečnou pozornost situaci na sjezdovce a poté, co shora a zleva podjel otce poškozené, srazil poškozenou zezadu. Povinností obviněného přitom dle čl. 3 pravidel FIS bylo

²²⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2005, sp. zn. 25 Cdo 1506/2004.

²²⁸ JANKOVSKÁ, Martina. Lyžařské právo?. *Právní rádce*. 1995, č. 1, s. 54.

²²⁹ Podle § 224 odst. 1 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

jednak zvolit takovou jízdní stopu, aby žádným způsobem neohrozil ostatní lyžaře a jednak poskytnout ostatním lyžařům při svém předjíždění dostatek prostoru pro manévrování (čl. 4 pravidel FIS). V důsledku porušení těchto povinností tak došlo i k porušení prevenční povinnosti počínat si natolik obezřetně, aby nedocházelo ke vzniku škod. Přestože obviněný bagatelizoval význam pravidel FIS a namítal, že mají pouze doporučující charakter, Nejvyšší soud opětovně zdůraznil, že pravidla FIS jsou jedinými normami, které regulují chování lyžařů na sjezdovkách, a proto jsou pro lyžaře závazná.²³⁰

Z uvedeného rozhodnutí vyplývá, že optimální míra opatrnosti lyžaře musí být vyšší v případě existence okolnosti spočívající v lyžování ve večerních hodinách, a to v porovnání s lyžováním při denním světle. Hlavním důvodem je snížená (zkrácená) viditelnost při večerním lyžování.

Za povšimnutí stojí dále dvě skutečnosti, kterým se Nejvyšší soud v rozhodnutí věnoval a jejichž závěry mohou být podstatné pro posuzování prevenční povinnosti při lyžování. První z nich je otázka spoluzavinění nezletilé poškozené, resp. porušení prevenční povinnosti jejím otcem, který byl jejím doprovodem.²³¹ Nejvyšší soud v této otázce uzavřel, že pokud měla nezletilá osvojené základy lyžování, mohla se pod dohledem svého otce sama pohybovat po sjezdovce, tj. nemusela s ním být v bezprostředním kontaktu. Rovněž pohyb otce vůči své dceři posoudil soud jako zcela přirozený, jelikož je standardní, že zkušenější lyžař tvořící doprovod méně zkušenému lyžaři jede z důvodu bezpečnosti vzadu, aby měl dostatečný přehled a mohl případně udílet pokyny k jízdě. Nutno podotknout, že ani druhý způsob (tj. zkušenější lyžař jede vpředu) využívaný profesionálními lyžařskými instruktory by zřejmě nemohl být bez dalšího považován za nesprávný.

²³⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 2. 2010, sp. zn. 8 Tdo 68/2010.

²³¹ Za aktuálně účinné právní úpravy by jednání otce nebylo posuzováno jako spoluzavinění v důsledku porušení prevenční povinnosti, nýbrž jako okolnost, která mohla být společnou příčinou pro vznik újmy dle § 2918 OZ.

Druhý zajímavý závěr byl učiněn ve spojitosti s namítaným nevýrazným oblečením poškozené. To však Nejvyšší soud posoudil jako přiměřené a obvyklé pro účely lyžování. Přestože tak bývá výraznost oblečení z důvodu zvýšení vlastní bezpečnosti jedním z podstatných prvků při výběru lyžařského oblečení, ze závěru Nejvyššího soudu lze dovodit, že při posouzení dodržení prevenční povinnosti lyžaře nehraje barevná výraznost oblečení zásadní roli, a to ani při zhoršených viditelnostních podmínkách při večerním lyžování. Podstatné tak vždy bude zejména to, zda měl lyžař oblečení pro lyžování obvyklé.²³²

Nikoliv u všech střetů lyžařů na sjezdovkách však lze prokázat protiprávní jednání lyžaře, jak vyplývá např. z rozsudku Městského soudu v Brně ze dne 6. 11. 2012, sp. zn. 32 C 109/2006. V daném řízení se německá občanka domáhala náhrady újmy na zdraví, která jí byla způsobena v důsledku srážky s českým snowboardistou na sjezdovce v Itálii. Žalobkyně tvrdila, že za lyžařskou nehodu mezi účastníky řízení je odpovědný žalovaný, neboť se po sjezdovce pohyboval neopatrně. Žalovaný tvrdil opak. Z výslechů několika svědků nebylo zřejmé, jakým mechanismem došlo ke vzniku zranění (zlomenině pažní kosti) žalobkyně. Více informací do této otázky pak nevnesl ani soudem ustanovený znalec. Soud proto rozhodl o odmítnutí žaloby z důvodu neunesení důkazního břemene žalobkyní, která neprokázala mechanismus škodní události, ze kterého by mohlo být dovozeno neopatrné protiprávní jednání žalovaného. Tato podmínka je přitom podle italského práva²³³ základem pro následné právní posouzení věci.²³⁴ Závěry soudu prvního stupně následně potvrdil i soud odvolací.²³⁵

²³² Jistá míra spoluzpůsobení si újmy by tak zřejmě mohla být dovozena u lyžařů lyžujících ve zcela nevhodném oblečení (například v plavkách), a to v situacích, kdy by takové nevhodné oblečení bylo v příčinné souvislosti se zraněním lyžaře.

²³³ Právní poměry mezi účastníky se v daném případě řídily italským právem dle § 15 zákona č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů, tj. právem země, ve které došlo ke vzniku škodní události.

²³⁴ Rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 6. 11. 2012, sp. zn. 32 C 109/2006.

²³⁵ Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 23. 7. 2013, sp. zn. 20 Co 247/2013.

Skutkově velmi interesantním případem se zabýval Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 28. 11. 2012, sp. zn. 25 Cdo 4287/2011, když posuzoval srážku dvou lyžařů na sjezdovce, z nichž jeden byl účastníkem organizovaného tréninku (jednalo se o nezletilou lyžařku závodící pod záštitou lyžařského klubu, tj. právnické osoby) a druhý byl rekreačním lyžařem.²³⁶ Podobné lyžařské střety nebývají moc časté. Tréninky závodních lyžařů se totiž zpravidla odehrávají na veřejných lyžařských sjezdovkách, ovšem vždy ve vyhrazeném čase nebo místě, kde je pohyb veřejnosti po sjezdovce omezen. I za takového stavu však nelze vzájemné střety vyloučit, jelikož se po sjezdovce mohou nedovoleně pohybovat jiné osoby či lyžaři anebo se může část vyhrazené sjezdovky pro trénink křížit s jinou, pro trénink nevyhrazenou sjezdovkou.²³⁷

V uvedeném případě se však ani o jednu z těchto situací nejednalo, neboť trénink probíhal na veřejnosti přístupné sjezdovce s tím, že lyžaři byli na konání tohoto tréninku před vstupem na sjezdovku upozorněni výstražnou cedulí. Na lyžařský trénink organizovaný lyžařským klubem a bezpečnost na sjezdovce dohlíželi dva trenéři, kteří byli společně s lyžařským klubem a nezletilou lyžařkou v daném případě žalovanými. Žalobce se po nich domáhal náhrady újmy na zdraví, která mu vznikla v důsledku střetu s nezletilou lyžařkou v místě nacházejícím se za terénním zlomem sjezdovky. Žalobce na tomto místě po předchozím ohlédnutí se přejížděl pomalu přes hranu terénního zlomu, když do něj zezadu ve vysoké rychlosti narazila žalovaná lyžařka, která jej zpozorovala v okamžiku, kdy se žalobce nacházel na hraně terénního zlomu. Pod jeho hranu však již dále neviděla a v kombinaci s vysokou rychlostí již nestihla následnému střetu zabránit.

²³⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2012, sp. zn. 25 Cdo 4287/2011.

²³⁷ Upozornění na probíhající trénink bývá standardně v dolní části sjezdovky (např. u vleku), avšak nikoliv již např. na stranách sjezdovek, a proto je třeba zachovávat určitou míru opatrnosti i při tréninku na vyhrazené části sjezdovky.

Nejvyšší soud uvedl, že žalobce v daném případě jednal předvídatelně a neporušil žádnou svou povinnost, zatímco žalovaná lyžařka porušila pravidla FIS, neboť její povinností bylo před terénním zlomem přibrzdit a přesvědčit se, zda se za zlomem nenachází překážka či jiný lyžař. Nejvyšší soud však stejně jako soud odvolací dospěl k závěru, že odpovědnost za újmu na zdraví žalobce nese výlučně lyžařský klub coby organizátor tréninku. Ten totiž porušil obecnou prevenční povinnost dle § 415 OZ 1964 tím, že pořádal trénink na veřejnosti přístupné sjezdovce a dostatečně nezajistil bezpečnost na nepřehledné části sjezdovky. Monitorování bezpečnosti na sjezdovce měli zajišťovat pouze dva trenéři, což Nejvyšší soud považoval za nedostatečné. Tito trenéři navíc dostatečně nezajistili, aby se v době jízdy žalované lyžařky v její dráze nikdo nepohyboval, přestože na splnění této jejich povinnosti byla žalovaná lyžařka odkázána.²³⁸ Porušení prevenční povinnosti žalovanou lyžařkou nemůže být v dané situaci dovozeno, jelikož lyžařka jednala podle očekávání a pokynů svých trenérů, kteří ji na žádné nebezpečí neupozornili.²³⁹ Pokud by se však obdobný lyžařský střet odehrál mimo trénink žalované lyžařky, musela by žalovaná lyžařka odpovídat za újmu na zdraví žalobce z titulu porušení prevenční povinnosti, neboť z její strany došlo k porušení pravidel FIS.

Kromě vzájemných srážek lyžařů plynoucích z nedodržení prevenční povinnosti jednoho z lyžařů jsou velmi aktuálním tématem debat i úrazy způsobené v důsledku nedodržení prevenční povinnosti provozovatelem sjezdovky. Jeden z takových případů rozhodl Nejvyšší soud rozsudkem ze dne 31. 7. 2013, sp. zn. 25 Cdo 4286/2011. V daném případě se lyžař domáhal náhrady újmy po provozovateli (právnícké osobě) jedné ze sjezdovek v lyžařském středisku v Peci pod Sněžkou. Utrpěl totiž těžká zranění hrudníku a břicha v důsledku pádu do díry s kameny, zbytky betonu a vody, která se nacházela

²³⁸ Pro úplnost podotýkám, že žalovaní trenéři za újmu na zdraví nebyli odpovědní v souladu s § 420 odst. 2 OZ 1964, jelikož trenérskou činnost vykonávali pro žalovaný lyžařský klub.

²³⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2012, sp. zn. 25 Cdo 4287/2011.

ve spodní části sjezdovky provozované žalovanou, a to za cca 1 m vysokou hromadou sněhu (tzv. muldou), kterou žalobce přeskočil. Stalo se tak ve vysoké rychlosti při úhybném manévru žalobce před srážkou s jiným lyžařem.

Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí potvrdil věcné posouzení prvostupňového i odvolacího soudu. Ty v průběhu řízení dospěly k závěru, že žalovaná je odpovědná za újmu žalobce z titulu porušení prevenční povinnosti, jelikož dle jejich názoru porušila svou povinnost předcházet vzniku škod, když jako provozovatel sjezdovky nedostatečně zabezpečila a označila potenciálně nebezpečné místo ohrožující život či zdraví lyžařů. Současně však soudy v souladu s § 441 OZ 1964 dovodily spoluzavinění poškozeného lyžaře v 80 % rozsahu újmy, jelikož ten se dle jejich názoru nepohyboval po sjezdovce adekvátním způsobem. V místě s vysokým počtem lyžařů (na tzv. dojezdu v dolní části sjezdovky) se totiž žalobce pohyboval takovou rychlostí, která mu neumožnila bezpečné manévrování před ostatními projíždějícími lyžaři, v důsledku čehož byl nucen v reakci na pohyb jiného lyžaře vjet na sněhovou muldu tak, aby nedošlo k jejich vzájemnému střetu. Soudy přitom zdůraznily, že žalobce byl zkušeným aktivním lyžařem a musel proto předpokládat, že na dojezdu se bude pohybovat větší množství lyžařů a jiných osob. Po takto zkušeném lyžaři lze proto v místech dolní části sjezdovky na dojezdu rozumně požadovat, aby se pohyboval způsobem umožňujícím bezpečnou možnost reakce a zastavení v případě jakékoliv náhlé překážky v jeho dráze. To však neučinil, a proto se významnou měrou podílel na způsobení újmy.^{240;241}

Z uvedených závěrů tak pro provozovatele lyžařských drah vyplývá jasný závěr, a sice že nahrnutí hromady sněhu bez jakéhokoliv jiného (např. barevného)

²⁴⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2013, sp. zn. 25 Cdo 4286/2011.

²⁴¹ Nutno podotknout, že dnes by se věc pravděpodobně materiálně posoudila obdobně s tím rozdílem, že po formální stránce by nebylo posuzováno spoluzavinění žalobce, nýbrž jeho jednání by bylo hodnoceno coby okolnost mající význam pro spoluzpůsobení si újmy ve smyslu § 2918 OZ.

vyznačení je nedostatečným označením nebezpečné překážky na sjezdovce, což může vést k porušení prevenční povinnosti ze strany provozovatele lyžařské sjezdovky. Naopak pro lyžaře z vyslovených závěrů Nejvyššího soudu vyplývá, že potenciální jednání spočívající ve sražení jiného lyžaře v dolní části sjezdovky na dojezdu v důsledku nepřizpůsobení rychlosti jízdy je jednáním v rozporu s prevenční povinností, a to tím spíše, jedná-li se o zkušeného lyžaře.

Danou věcí se zabýval i Ústavní soud ČR ve svém usnesení ze dne 9. 1. 2014, sp. zn. III. ÚS 3485/13. Ústavní stížnost stěžovatele (žalobce) však odmítl jako zjevně neopodstatněnou. Racionalitu argumentů obecných soudů totiž neshledal excesivní, navíc si všiml, že žalobce účelově změnil výpověď průběhu škodní události v návaznosti na výtky obecných soudů a tvrdil, že skok přes sněhovou muldu nebyl v dané situaci jediným řešením, ale jedním ze dvou řešení – tím druhým byl podle jeho slov střet s jiným lyžařem. Ve skoku přes muldu však stěžovatel údajně neviděl žádné nebezpečí. Tato argumentace již neměla vliv na posouzení celé věci, avšak stojí ji uvést už jen z důvodu, jakým způsobem se Ústavní soud zmínil o problematice sněhových muld, což může být relevantní ve vztahu k posuzování obdobných kauz v budoucnu.

V uvedené souvislosti by tak mělo být podstatné, (i) kde se mulda nacházela s ohledem na případná rizika zranění (muldu ke skákání nelze předpokládat na dojezdu sjezdovky, kde je zvýšený výskyt lyžařů, navíc na samém okraji sjezdovky), (ii) zda bylo vidět za muldu (jestliže nikoliv, tak hrozí riziko střetu s jiným lyžařem po dopadu, a proto nelze předpokládat, že se jedná o muldu ke skákání), (iii) zda se na sjezdovce vyskytovaly další muldy (v daném případě nikoliv, a proto lyžař nemohl předpokládat, že je mulda určena ke skákání).²⁴²

²⁴² Usnesení Ústavního soudu ze dne 9. 1. 2014, sp. zn. III. ÚS 3485/13.

Ve stejném lyžařském středisku se odehrál případ, který rozhodl Okresní soud v Trutnově rozsudkem ze dne 21. 12. 2017, sp. zn. 16 C 54/2017, a který je zřejmě prozatím posledním pravomocně rozhodnutým případem věnujícím se posouzení prevenční povinnosti při sportovní činnosti. V uvedeném případě se nezletilý lyžař (začátečník sjíždějící tzv. červenou sjezdovku²⁴³ pluhem bez hůlek) domáhal pro provozovatele lyžařského areálu náhrady újmy na zdraví, která mu vznikla v důsledku srážky s projíždějící sněžnou rolbou, a to v místě křížení sjezdovky s místní komunikací.

Uvedený soud se nejprve zřejmě jako první z českých soudů vyjádřil k použitelnosti dřívější judikatury Nejvyššího soudu týkající se porušení prevenční povinnosti při lyžování dle OZ 1964. Dospěl k jednoznačnému závěru, že s ohledem na dikci § 2900 OZ je dřívější judikatura Nejvyššího soudu²⁴⁴ aplikovatelná i na případy posuzované z hlediska OZ.

Právně byl případ posouzen se závěrem, že žalovaná neporušila obecnou prevenční povinnost, neboť křížení místní komunikace se sjezdovkou bylo ze strany žalované řádně označeno v souladu s příslušnou technickou normou a ke srážce žalobce se sněžnou rolbou došlo v důsledku pádu žalobce, který společně se svými zákonnými zástupci zvolil pro sportovní činnost neodpovídající úroveň obtížnosti sjezdovky s ohledem na své schopnosti a lyžařské dovednosti. Z toho důvodu uvedený soud naopak konstatoval porušení obecné prevenční povinnosti ze strany žalobce.²⁴⁵

Domnívám se, že posledně uvedený závěr o porušení prevenční povinnosti ze strany žalobce je nesprávný, neboť dle výkladu § 2900 OZ již není možné

²⁴³ Lyžařské sjezdovky jsou obvykle rozděleny podle své obtížnosti do 3 barev: (i) nejprudší sklon (nad 40 %) má černě označená sjezdovka; (ii) středně obtížná je červeně označená sjezdovka se sklonem do 40 %; (iii) nejmírnější je modrá sjezdovka se sklonem do 25 %, která je vhodná pro začátečníky či starší osoby.

²⁴⁴ Zejména usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2005, sp. zn. 25 Cdo 1506/2004 a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 2. 2010, sp. zn. 8 Tdo 68/2010.

²⁴⁵ Rozsudek Okresního soudu v Trutnově ze dne 21. 12. 2017, sp. zn. 16 C 54/2017.

dovodit porušení obecné prevenční povinnosti ze strany samotného poškozeného. V uvedeném případě lze však z jednání žalobce dovést zcela určitě porušení optimální míry opatrnosti, což možná měl i uvedený soud věcně na mysli. Lze však uzavřít, že uvedené nesprávné právní hodnocení jednání žalobce nemá vliv na jinak správném právním posouzení jednání žalované, která nejednala v rozporu s obecnou prevenční povinností.

Přestože se výše uvedené řádky vztahují ke sjezdovému lyžování, lze z judikatury Nejvyššího soudu²⁴⁶ dovést, že obecné závěry týkající se ohleduplnosti a bezpečnosti lyžaře vůči jiným lze použít i pro posuzování prevenční povinnosti na běžeckých tratích. Připomínám však, že pouze ve vztahu k rekreačnímu výkonu lyžování.

Případy odehrávající se v rámci profesionálního lyžování by se totiž měly posuzovat jinak, a to především z důvodu, že zde již nebudou platit pravidla FIS jako v případě rekreačního lyžování (uplatňují se sportovní pravidla daná pro příslušnou lyžařskou disciplínu) a že optimální míra opatrnosti výkonnostního lyžaře bude daleko nižší než v případě rekreačního lyžaře. To znamená, že například v závodech v klasickém běžeckém lyžování nebo biatlonu nelze po závodnících rozumně požadovat, aby svého protivníka předjížděl bezpečně a udržoval si od něj bezpečný odstup. Takový přístup by popíral podstatu závodění, byť samozřejmě ohleduplnost mezi závodníky je bezpodmínečně vyžadována. Za protiprávní jednání závodníka by tak zřejmě mohlo být považováno zejména jednání, kdy jeden závodník vytlačí jiného úmyslně ze závodní trati, tj. při jednání odporujícím podstatě dané sportovní disciplíny.

Ještě nižší míra opatrnosti, a tudíž i povinnosti závodníka počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví jiných sportovců, bude vyžadována v extrémních lyžařských disciplínách, jakými jsou skicross či snowboardcross,

²⁴⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 2. 2010, sp. zn. 8 Tdo 68/2010.

v jejichž rámci je dokonce vytlačení protivníka z ideální jízdny stopy nebo drobný fyzický kontakt mezi závodníky předpokládán.

4.2.2 Golf

Další probíranou individuální sportovní disciplínou je golf. Ač se to na první pohled nemusí s ohledem na jeho bezkontaktní a poklidný charakter zdát, je golf sportem, ve kterém je třeba dbát zvýšené opatrnosti, jelikož riziko způsobení újmy (ať už majetkové nebo na zdraví) při této sportovní činnosti je poměrně vysoké. Za hlavní důvod lze považovat tvrdost použitých materiálů na sportovní vybavení užívané při golfu. Srovnáme-li golf například s tenisem nebo badmintonem, které jsou charakterem jejich výkonu podobné,²⁴⁷ je riziko způsobení újmy v případě golfu výrazně vyšší, jelikož jak golfová hůl, tak golfové míček jsou z hlediska použitých materiálů daleko tvrdší než tenisová raketa či tenisový míček.

V českém právním prostředí doposud nebyl publikován žádný případ věnující se posouzení prevenční povinnosti golfisty v průběhu hry. Uvádím proto prozatím nepublikovaný rozsudek Okresního soudu v Liberci ze dne 15. 7. 2011, sp. zn. 19 C 28/2010, který se týkal skutkově velmi zajímavého případu, na němž lze ilustrovat podstatnou část problematiky dodržování prevenční povinnosti hráčem golfu.

Žalobce a žalovaný se v daném případě účastnili golfového turnaje, v jehož průběhu došlo k herní situaci, ve které stáli na paralelních jamkách ve směru protijdoucím (v otočeném směru hry odpaliště – jamkoviště), vzdáleni od sebe přes 50 m. V okamžiku přípravy žalobce na provedení úderu zasáhl žalobce do obličeje míček odpálený žalovaným. Ten totiž neletěl v herní dráze (tzv. ferveji) žalovaného, ale během letu se vychýlil na vedlejší herní dráhu,

²⁴⁷ Zjednodušeně lze říci, že se jedná zpravidla o individuální sportovní disciplíny, při kterých sportovec používá odpalovací nástroj (golfová hůl, tenisová nebo badmintonová raketa) za účelem odpálení míčku.

kde se nacházel právě žalobce. Při střetu došlo k rozbití dioptrických brýlí žalobce a pořezání jeho oka. Z provedeného dokazování bylo dále zjištěno, že pozice žalovaného nevyžadovala zvláštní postoj či úder,²⁴⁸ tj. žalovaný měl odehrát míček v souladu s pravidly golfu a tak také učinil, byť míček trefil nečistým způsobem a ten v letu změnil směr. Na to žalovaný upozornil varovným výkřikem „fore“, který je v golfu zaužívaný a který má ostatním hráčům signalizovat nebezpečně odchýlenou dráhu letu míčku. V takovém případě by se měli všichni okolní hráči přikrčit a zakrýt si hlavu. To však žalobce neučinil a míček jej trefil přímo do obličeje. Žalobce po žalovaném požadoval náhradu majetkové škody způsobené rozbitím speciálních dioptrických brýlí.

Soud v daném případě posuzoval zejména tři významné okolnosti, a to (i) herní situaci panující na hřišti v době odpalu žalovaného (tj. jakým způsobem byli po hřišti rozmístěni jednotliví hráči), (ii) způsob jednání žalovaného (tj. jak si počínal v dané herní situaci) a (iii) splnění povinnosti upozornit na existenci nebezpečí po nepovedeném odpalu.

Po technické stránce soud zhodnotil úder žalovaného jako nesprávný, avšak nikoliv jako nestandardní. Žalovaný byl totiž při provedení úderu ve správném golfovém postoji, při němž míček pouze nesprávně trefil. Stalo se tak navíc v době, kdy se domníval, že může bezpečně provést odpal, jelikož žalobce se v danou chvíli nacházel za terénní vlnou.²⁴⁹ Udělal tedy vše proto, aby předešel případnému vzniku újmy. Jeho počínání tak soud zhodnotil jako sportovní nešikovnost, nikoliv jako porušení obecné prevenční povinnosti. Správně přitom podotkl, že pokud by hráči nesměli provést odpal za situace, kdy se na sousední jamce nachází jiný hráč, vedl by takový závěr k absolutní

²⁴⁸ Speciální postoj je vyžadován například stojí-li golfista jednou nohou na trávě a jednou nohou na písku.

²⁴⁹ Dle pravidel golfu by se měl každý hráč před odpalem ujistit, zda nikdo nestojí v jeho blízkosti nebo v místě, kde by mohl někoho zranit svou holí nebo odpáleným míčkem, kamenem či jiným předmětem.

odpovědnosti hráčů. Současně by tím byl popřen samotný smysl hry, zvláště na golfových turnajích, kde je z kapacitních důvodů naprosto vyloučeno, aby se na okolních jamkách nenacházeli žádní hráči. Naopak povinností ostatních hráčů z hlediska prevence je nutnost okamžité reakce v případě, uslyší-li ve svém okolí varovný signál „fore“. Tuto svou povinnost však žalobce v uvedeném případě nesplnil.

Za zcela zásadní pak lze pro vyřknutí konečného závěru o dodržení prevenční povinnosti žalovaným považovat skutečnost, že žalovaný po nepovedeném úderu eliminoval nebezpečí vzniku škody výkřikem „fore“.²⁵⁰ Ačkoliv soud posuzoval prevenční povinnost žalovaného v souladu s § 415 OZ 1964, mám za to, že dnes by se posouzení dané situace větvilo na posouzení obecné prevenční povinnosti dle § 2900 OZ (ve vztahu k přípravě odpalu, správnému postoji, způsobu odpalu apod.) a na posouzení zakročovací prevenční povinnosti dle § 2901 OZ (ve vztahu ke zvolání varovného výkřiku „fore“). Žalobce totiž vytvořil nebezpečnou situaci svým nepovedeným odpalem, čímž mu vznikla povinnost zakročit na ochranu ostatních hráčů přítomných v danou chvíli v jeho okolí, a to výkřikem „fore“, jak vyplývá ze zvyklostí golfu, tedy slovy zákona zvyklostí soukromého života. Tuto povinnost žalobce včas splnil. Pokud by tak neučinil, zřejmě by situace musela být posouzena opačně, jelikož by tím porušil svou obecnou prevenční povinnost, resp. za účinnosti OZ již zakročovací prevenční povinnost.

K výše uvedenému je třeba poznamenat, že v uvedeném případě nebyla porušena ani prevenční povinnost provozovatele golfového hřiště. Tomu nejsou na rozdíl od provozovatelů fotbalových hřišť či hokejových hal dány specifické požadavky na bezpečnost, ale pouze v obecné rovině je mu dána povinnost provést architektonicky golfové hřiště tak, aby byla tato bezpečnost zachována

²⁵⁰ Rozsudek Okresního soudu v Liberci ze dne 15. 7. 2011, sp. zn. 19 C 28/2010.

a tím chráněny právní statky v podobě života, zdraví nebo majetku.²⁵¹ Samotnou strukturu golfového hřiště by měl každý hráč nastudovat z informačních tabulí, které jsou běžně součástí každého golfového hřiště. Způsob a popis řešení jednotlivých jamek bývá uveden také v tzv. místních pravidlech, které provozovatel golfového hřiště může vydávat. Tato místní pravidla bývají uvedena i na tzv. skórkartách, kam si hráči zapisují výsledky své hry. Z toho vyplývá, že provozovatel golfového hřiště může jednat v rozporu s prevenční povinností zejména v případě, je-li golfové hřiště nevhodně architektonicky uspořádáno nebo se na hřišti vyskytuje jiná, především terénní nerovnost, na kterou nebyl hráč nijak upozorněn (například hluboká jáma).

V uvedeném případě si lze dále všimnout, že žalovaný vysvětloval svůj špatný úder mj. tím, že při odpalu se mohla na zemi vyskytovat věc (větev či kámen), která mohla mírně vychýlit hůl a tím i zkreslit ideální dráhu letu míčku. Soud se tímto důvodem nijak nezabýval, jelikož by podle něj jeho prokázání nemělo vliv na právní posouzení věci.²⁵² Neuvedl však z jakého důvodu, ani zda by tento závěr platil i v případě, bylo-li by dovozeno porušení prevenční povinnosti žalovaného (z důvodu absence varovného výkřiku) nebo pouze v případě, kdy tomu tak nebylo a prokazování jakéhosi „liberačního“ důvodu nebylo třeba. Domnívám se, že pokud by bylo soudem dovozeno porušení prevenční povinnosti žalovaného, pak by prokázání této skutečnosti (tj. že dráhu letu míčku vychýlil například kámen na zemi) nemohlo změnit právní posouzení celé věci, jelikož golfista by v takovém případě zanedbal přípravnou fázi odpalu a nepřesvědčil se, že je schopen bezpečně odpálit míček (tj. i s ohledem na věci vyskytující na zemi v blízkosti míčku). Jeho jednání by tak bylo v rozporu s obecnou prevenční povinností.

²⁵¹ V praxi se tak často hrací dráhy kříží, sousedí spolu nebo na sebe různě navazují.

²⁵² Rozsudek Okresního soudu v Liberci ze dne 15. 7. 2011, sp. zn. 19 C 28/2010.

Závěr o porušení obecné prevenční povinnosti by musel být u hráče golfu dovozen i v případě, kdy se hráč řádně nepřipravil na svůj úder, zaujal zcela nesprávný postoj, v důsledku čehož nemohl provést řádně odpálení míčku, který tak nesměřoval ke greenu (ploše kolem jamky), ale na jinou herní dráhu. Ve světle výše uvedeného rozhodnutí je však nutné pamatovat, že příčinou letu míčku mimo danou herní dráhu musí být skutečně pouze nesprávná příprava hráče na úder, nikoliv například jeho nešikovnost. To znamená, že hráč golfu musí v průběhu hry podstoupit určité riziko zranění způsobené sportovní nešikovností jiného hráče.

Téměř s jistotou lze pak uvést závěr, že k porušení obecné prevenční povinnosti hráče golfu dochází v případě, kdy odpaluje míček z odpaliště, ačkoliv se na území daného jamkoviště, kam by měl míček směřovat, nachází jiný hráč nebo skupina hráčů (tzv. flajt).

4.2.3 Motoristické sporty

Do skupiny motoristických sportů lze zařadit především závodní automobilové či motocyklové sporty, které lze dělit mimo jiné podle toho, zda jsou pořádány s hromadným startem nebo se startem postupným v rámci tzv. rychlostních zkoušek. Závody s hromadným startem se odehrávají především na profesionální výkonnostní sportovní úrovni na uzavřených okruzích, kde je kladen velký důraz na bezpečnost diváka, a proto musí závodník dbát především na dodržení prevenční povinnosti vůči soupeřům na závodní trati.

Naopak v případě závodů s postupným startem, které převážně tvoří automobilové rally závody, je riziko zranění diváků velmi vysoké, a to jak na profesionální, tak na amatérské sportovní úrovni. Vzhledem k tomu, že automobily jsou na trať pouštěny postupně, je téměř vyloučeno způsobení újmy jinému závodníkovi. Závodník tak musí dodržovat prevenční povinnost zejména vůči svému spolujezdci, vůči majetku jiných osob nacházejícím se podél trati

a vůči divákům. Od těchto předpokladů by se tak měla odvíjet optimální míra opatrnosti závodníka v rámci závodu.

Při automobilové rally se závodník snaží v co nejkratším čase projet rychlostní zkoušku, která se odehrává na předem vyznačených a pro veřejnost uzavřených silnicích, na nichž pro závodníky neplatí pravidla silničního provozu. Nejohroženějším subjektem potenciálního vzniku újmy způsobené během rychlostních zkoušek automobilových rally jsou diváci. Jedná se dost možná o nejrizikovější sport pro diváka vůbec. Důvodem je skutečnost, že divák se snaží být závodním automobilům co nejbližší (pro mnohé diváky se jedná o vysoce adrenalinovou záležitost), avšak tratě nemají na rozdíl od závodních okruhů zpravidla žádné bariéry, a proto není divák vůči střetu se závodním automobilem nijak chráněn. Každý divák by si tak měl být vědom extrémního nebezpečí, které sledování automobilové rally obnáší a tomuto nebezpečí by měl přizpůsobit své jednání v průběhu sledování závodů, tj. zejména stát na bezpečném místě. V opačném případě totiž může být jednání diváka posouzeno v rozporu s povinností počínat si tak, aby nedocházelo k nedůvodné újmě na chráněných statcích ve smyslu § 2900 OZ (např. musel-li by závodník strhnout řízení svého automobilu v důsledku nevhodného postavení diváka u trati a byla-li by v důsledku této okolnosti způsobena újma na zdraví závodníka, jeho automobilu či majetku třetí osoby).

Jednání diváka spočívající ve výběru nevhodného a nebezpečného místa pro sledování závodu by mohlo být rovněž posouzeno jako okolnost mající význam pro spoluzpůsobení újmy na jeho zdraví ve smyslu § 2918 OZ, byla-li by divákovi způsobena újma závodníkem. V minulosti totiž Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 28. 6. 2007, sp. zn. 25 Cdo 1598/2005 dospěl k závěru,

že sledování rychlostních zkoušek automobilových rally závodů na nebezpečném místě je porušením prevenční povinnosti ze strany diváka.²⁵³

Případem porušení prevenční povinnosti ze strany rally závodníka se Nejvyšší soud zabýval v usnesení ze dne 26. 1. 2017, sp. zn. 25 Cdo 4511/2016. V této věci došlo v rámci autokrosového závodu ke zranění diváka (žalobkyně), když žalovaný coby amatérský řidič při rychlostní zkoušce autokrosového závodu nezvládl řízení svého automobilu, v důsledku čehož vyjel z trati, kde se střetl mj. se žalobkyní. K vyjetí z trati tak došlo jezdeckou chybou žalovaného, který přitom po vyjetí z trati nezačal brzdit ani se nepokusil o jiný úhybný manévr. Jak bylo v průběhu soudního řízení zjištěno, automobil žalovaného měl sníženou účinnost brzd nacházejících se na jeho zadní nápravě a neprošel by technickou kontrolou v rámci technické prohlídky silničního vozidla.

Na základě výše uvedených skutečností bylo jednání žalovaného posouzeno v rozporu s obecnou prevenční povinností ve smyslu § 415 OZ 1964. V rámci právního posouzení celé věci nebylo přihlédnuto pouze k tomu, že způsob jízdy a jednání žalovaného po vyjetí z trati bylo zcela nestandardní a neadekvátní dané situaci, ale také ke skutečnosti, že žalovaný do doby nehody žádný obdobný závod nikdy řádně nedokončil a jeho jezdecké zkušenosti a schopnosti s řízením závodního vozu byly pro danou situaci nedostatečné. Navíc se účastnil závodu s automobilem, který nebyl v perfektním technickém stavu. Nejvyšší soud zdůraznil, že k tomu, aby závodník dodržel obecnou prevenční povinnost, je třeba, aby před závodem náležitě zvážil své schopnosti a technický stav automobilu a aby zjištěným skutečnostem přizpůsobil způsob své jízdy. Nesplní-li závodník uvedené povinnosti, jedná v rozporu s obecnou prevenční povinností.

²⁵³ K tomu srov. kapitola 3.5 této práce.

V tomto případě nebylo závodníkovi nic platné ani to, že při automobilových závodech se předpokládá vysoká míra (přípustného) sportovního rizika. Přípustné riziko totiž nevylučuje absolutním způsobem odpovědnost závodníka za újmu způsobenou v rámci závodu. Pokud by tomu tak bylo, znamenalo by to, že amatérský závodník sledující pouze úmysl dojet do cíle závodu v co nejrychlejším čase, by bez ohledu na způsob své jízdy posuzovaný z pohledu pravidel sportovní disciplíny neodpovídal za způsobenou újmu. Taková úvaha je však nepřípustná²⁵⁴

V rámci rozboru uvedeného rozhodnutí je nutné poukázat na skutečnost, v jejímž důsledku Nejvyšší soud posoudil jednání žalovaného v rozporu s obecnou prevenční povinností. Tou byla reakce či spíše absence reakce žalovaného na jeho vyjetí z trati, když žalovaný nezapočal s brzděním ani se žádným jiným způsobem nesnažil svou jezdeckou chybu napravit. Domnívám se, že takové jednání by mělo být za účinnosti OZ nově posuzováno dle § 2901 OZ, tedy z pohledu zakročovací prevenční povinnosti.²⁵⁵ Jsem přesvědčen, že byla-li by věc posuzována dle OZ, muselo by být jednání žalovaného spočívající v jeho nereagování na vzniklou situaci posouzeno v rozporu se zakročovací prevenční povinností. Naproti tomu jednání závodníka spočívající v nepřizpůsobení jízdy svým schopnostem a technickému stavu vozidla bude nadále posuzováno v rozporu s obecnou prevenční povinností ve smyslu § 2900 OZ.

Z české judikatury mi není známa žádná kauza týkající se posouzení prevenční povinnosti závodníka v jiných motoristických sportech, nicméně výše uvedené závěry by bylo bez pochyb možné aplikovat i na jiné motoristické sporty, než jsou závody automobilové rally. Těm se z hlediska dodržování optimální míry

²⁵⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2017, sp. zn. 25 Cdo 4511/2016.

²⁵⁵ Nutno podotknout, že se nejedná o nesprávné právní hodnocení soudů, jelikož uvedená kauza byla posuzována správně dle OZ 1964, který neobsahoval žádné ustanovení týkající zakročovací prevenční povinnosti, ale pouze ustanovení § 415 týkající se obecné prevenční povinnosti.

opatrnosti budou podobat motokrosové závody. Kromě výše uvedených povinností v podobě přizpůsobení jízdy schopnostem a technickému stavu motocyklu budou na závodníky dále kladeny zvýšené požadavky na dodržování potřebné míry opatrnosti vzhledem k hromadným startům závodů. V této souvislosti se domnívám, že jednáním v rozporu s obecnou prevenční povinností by mělo být jednání závodníka spočívající především ve vytlačení jiného závodníka z trati či jiné podobné jednání neslučující se s kulturou závodění. Naopak v souladu se sportovní disciplínou bude například časté jednání závodníka spočívající v křížení ideální jízdní stopy jinému závodníkovi.

4.2.4 Cyklistika

Svým pojetím jsou motoristickým závodům podobné cyklistické závody konané v terénu nebo na silnicích, které bývají při závodech zpravidla uzavřeny pro ostatní účastníky silničního provozu. Stejně jako při motoristických závodech i zde sportovní diváci velmi riskují při sledování závodů a v mnoha případech doslova uhýbají závodníkům z cesty na poslední chvíli. Každý divák by si však měl být vědom rizika, které takové jednání obnáší. Závodníci se pohybují velmi vysokými rychlostmi a ne vždy může být snadné na poslední chvíli uskočit z jízdní dráhy závodníka, zvláště je-li takových diváků na daném místě více. V případě, že se v důsledku takového jednání divák střetne se závodníkem, kterému tímto vznikne újma, mělo by být jednání diváka posouzeno v rozporu s obecnou prevenční povinností.

Ze strany závodníka je nutné prevenční povinnost dodržovat nejen vůči divákům (např. při vyjetí z trati se snažit zmírnit či úplně vyloučit potenciální následky srážky s divákem), ale také vůči svým soupeřům. Cyklistické závody jsou však velmi specifické svou tvrdostí a někdy i zákeřností, kdy se závodníci vytlačují z trati či dokonce strkají svého soupeře tak, aby spadl k zemi. Jakkoliv lze takové jednání na cyklistických závodech od všech účastníků do jisté míry předpokládat, domnívám se, že v případech úmyslného jednání závodníka spočívajícího ve vytlačení soupeře z trati, dochází k porušení obecné prevenční

povinnosti závodníka, které může vyústit až v jeho odpovědnost za případně vzniklou újmu. V nepřehledných situacích si však dokáží představit i argumentaci v podobě přípustného sportovního rizika, které odpovědnost závodníka vyloučí. Nicméně vždy je třeba pamatovat na skutečnost, že vytlačení soupeře z trati či jeho shození z jízdniho kola se neslučuje s pravidly sportovní morálky a nemá žádný společensky prospěšný výsledek, a proto by každý závodník primárně měl nést za takové jednání odpovědnost.

V rámci české soudní praxe prozatím žádný případ vzájemného střetu dvou cyklistů nebo cyklisty s divákem projednáván nebyl. V souvislosti s cyklistikou však uvádím doposud nepublikovaný rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 17. 4. 2013, sp. zn. 25 Co 88/2013, jehož meritem bylo posouzení obecné prevenční povinnosti závodních cyklistů vůči jinému účastníku silničního provozu v průběhu amatérského cyklistického závodu. Ten se uskutečnil za otevřeného silničního provozu na silnici, k jejímuž zvláštnímu užívání obdržel pořadatel závodu povolení příslušných veřejných orgánů,²⁵⁶ v důsledku čehož nesl odpovědnost za průběh závodu. Pořadatel měl především zajistit, aby nebyla ohrožena bezpečnost silničního provozu a jeho účastníků a aby byly dodržovány dopravní předpisy.²⁵⁷ Jeho oprávněním bylo i krátkodobé přerušování silničního provozu či zastavování projíždějících vozidel. Závod se konal podle sportovních pravidel Českého svazu cyklistiky a v technickém popise závodu bylo uvedeno, že všichni závodníci jsou povinni dodržovat pravidla uvedená v zákoně o provozu na pozemních komunikacích²⁵⁸.

V průběhu závodu došlo ke střetu žalobce, který jel na svém motocyklu, s pelotonem cyklistů, ve kterém jeli i všichni tři žalovaní. Ke střetu došlo,

²⁵⁶ V souladu s § 25 odst. 6 písm. e) zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.

²⁵⁷ Pořadatel závodu tak měl mimo jiné povinnost zabezpečit prostřednictvím pořadatelské služby, popř. Policie ČR nebezpečná místa a křižovatky nacházející se na trase závodu.

²⁵⁸ Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

když žalobce vyjel ze zatáčky a v jeho jízdním pruhu uviděl peloton cyklistů jedoucích v protisměru. Žalobce proto započal s brzděním a uvedl svůj motocykl do smyku, v důsledku čehož došlo k jeho pádu (včetně pádu jeho motorky) a následnému střetu s cyklisty. Na základě těchto skutečností žalobci vznikla škoda na motocyklu a újma na jeho zdraví.²⁵⁹

Pro posouzení obecné prevenční povinnosti žalovaných bylo nutné vzít do úvahy především dvě okolnosti. První okolností je, že cyklistický závod probíhal za plného silničního provozu s tím, že pořadatel závodu byl oprávněn ve spolupráci s Policií ČR uzavřít vždy část silnice, kudy právě cyklisté projížděli, aby zabezpečil jak bezpečnost cyklistů, tak bezpečnost ostatních účastníků silničního provozu. Druhou okolností je podepsání prohlášení o dodržování dopravních předpisů ze strany všech účastníků závodu. Bez jakéhokoliv zamyšlení se může zdát, že protiprávního jednání se tak dopustil jak pořadatel závodu z důvodu nezajištění bezpečnosti závodníků a ostatních účastníků silničního provozu, tak žalovaní z důvodu jejich pohybu v pelotonu jedoucím v protisměru, což je v rozporu s příslušnými dopravními předpisy.

Soud se však k takovému bezmyslenkovitému závěru neuchýlil a své rozhodnutí odůvodnil velmi přesvědčivým a racionálním způsobem. Základní premisou jeho úvah bylo, že povinnost žalovaných dodržovat příslušné dopravní předpisy musí být vykládána v souladu s podstatou závodění, jinak by nebyl zachován smysl závodu. Ten je přitom prostý – závodníci se snaží jet takovým způsobem, aby v závodě zvítězili nebo se alespoň v cíli závodu umístili co nejlépe. Z toho důvodu při jízdě využívají celou šířku silnice, a to zejména s vědomím toho, že úkolem pořadatele závodu je mimo jiné zastavení silničního provozu v místech, kudy závodníci projíždějí.

²⁵⁹ Žalobce dále tvrdil, že jej účastníci závodu napadli a způsobili mu tím další zranění, nicméně to nebylo v předmětném sporu prokázáno a ani nebylo posuzováno jako potenciální porušení prevenční povinnosti, a proto se touto skutečností dále nezabývám.

Jak však soud správně poznamenal, tak sportovní snaha za vítězstvím v závodě nekoresponduje s povinností dodržovat dopravní předpisy. Za předpokladu, že by závodníci v průběhu závodu měli striktně dodržovat dopravní předpisy (dávání přednosti v jízdě apod.), nejednalo by se o závod, ale o projížďku, neboť podstata závodění by v takovém případě nebyla zachována. Povinnost dodržovat dopravní předpisy v průběhu cyklistického závodu je proto nutné v uvedeném kontextu vykládat tak, že bezpodmínečné dodržování dopravních předpisů je vyžadováno pouze v situacích, kdy se závodník opozdí natolik, že úsek silnice, kterým projíždí, již není zcela nebo částečně uzavřen, tj. v situacích kdy cyklista jede osamocen mimo peloton cyklistů.

Jednání žalovaných spočívající v jízdě v protisměru tak v dané situaci nemůže být posouzeno v rozporu s obecnou prevenční povinností ve smyslu § 415 OZ 1964, jelikož se žalovaní nacházeli v době střetu v pelotonu cyklistů, a tudíž nemuseli striktně dodržovat dopravní předpisy. S ohledem na své zkušenosti z jiných závodů a pravidla silniční cyklistiky navíc adekvátně spoléhali na pořadatele a jeho povinnost zajistit v místech průjezdu závodu uzavření veřejného provozu.²⁶⁰

Uvedený závěr příslušného soudu proto považuji za jediný správný. Opačný závěr by totiž vedl k absurdnímu sankcionování závodních cyklistů za jejich snahu dosáhnout v cíli závodu co nejlepšího umístění, což je ve zřejmém rozporu se smyslem závodu a sportu jako takového.

V rámci rekreační cyklistiky lze zmínit i případ, kterým se zabýval Nejvyšší soud v usnesení ze dne ze dne 30. 8. 2006, sp. zn. 25 Cdo 722/2005. Předmětem sporu sice bylo posouzení odpovědnosti žalovaných²⁶¹ za újmu na zdraví žalobkyně, která tuto újmu v důsledku porušení své prevenční povinnosti spoluzavinila, což již s ohledem na aplikační limity obecné prevenční povinnosti

²⁶⁰ Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 17. 4. 2013, sp. zn. 25 Co 88/2013.

²⁶¹ Žalovaným 1 byla nezletilá osoba a žalovaným 2 a 3 jeho rodiče.

vyplývající z § 2900 OZ nebude možné dovodit, nicméně se přesto domnívám, že ve vztahu k rekreační cyklistice jsou závěry vyslovené Nejvyšším soudem použitelné i v případě, kdy by obdobným jednáním žalobkyně byla způsobena újma žalovaným.

V uvedeném případě byla žalobkyni způsobena újma na zdraví v důsledku pádu z jízdního kola, když se střetla na pozemní komunikaci s nezletilým žalovaným, který tam hrál kopanou s míčem. Nejvyšší soud zdůraznil předvídatelnost rizika vzniku újmy v těchto situacích a žalobkyni vytkl nevybavení jejího jízdního kola účinnými brzdami a absenci přibrzdění a upozornění zvukovým signálem na její příjezd v nebezpečné situaci (nezletilý žalovaný k ní byl otočen zády a neviděl ji přijíždět). Jednání žalobkyně tak bylo posouzeno jako neopatrné, neboť nepředpokládala objektivní nebezpečí spočívající ve vběhnutí některého z hrajících si dětí do její jízdní dráhy nebo potenciální možnost jejího zasažení míčem, se kterým si děti hrály. I přesto žalobkyně v zájmu bezpečnosti nezpomalila svou jízdu natolik, aby byla schopna v případě potřeby řádně zastavit či provést úhybný manévr, ani hrající si děti na svůj příjezd neupozornila zvukovým znamením. Žalobkyně si tak nepočínala v žádném případě tak, aby předešla reálně hrozící újmě, a proto Nejvyšší soud shledal její jednání v rozporu s obecnou prevenční povinností ve smyslu § 415 OZ 1964.²⁶²

Pokud by v daném případě nebyla způsobena újma žalobkyni, ale nezletilému žalovanému, mám za to, že v takové situaci by mohlo být nově jednání žalované posuzováno z hlediska zakročovací prevenční povinnosti. Žalobkyně totiž nikterak nezpomalila ani nečinila žádný jiný výstražný signál varující děti na nebezpečí spočívající v jejím příjezdu, přestože při jízdě na svém jízdním kole měla o celé nebezpečné situaci dostatečný přehled a kontrolu,

²⁶² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2006, sp. zn. 25 Cdo 722/2005.

a tudíž mohla zakročít na ochranu jiného minimálně tím, že by z kola sesedla nebo alespoň dostatečně zpomalila. Za takových okolností se domnívám, že by ze strany cyklistky byla porušena zakročovací prevenční povinnosti ve smyslu § 2901 OZ.

4.2.5 Jezdectví

Jezdectví je sportovní činností, při které je využíván kůň pro jízdu v sedle a která zahrnuje několik druhů sportovních disciplín, jakými jsou např. dostihy, parkur, drezura anebo rekreační projížďky na koni.

Z vyjmenovaných druhů sportovních disciplín lze za nejrizikovější z pohledu potenciálních sportovních úrazů považovat dostihy. Tato sportovní činnost se totiž odehrává ve vysokých rychlostech, mezi překážkami a zejména mezi několika jezdci (žokeji) na koních vpuštěných současně na dostihovou dráhu. Vzhledem k těmto skutečnostem dostihy zahrnují vysokou míru rizika vzniku újmy, kterého si musí být každý jezdec vědom a do jisté míry jej i předpokládat. Porušení obecné prevenční povinnosti tak bude v případě dostihů dovozováno spíše v situacích, kdy jezdec např. úmyslně poruší sportovní pravidla tím, že shodí jiného jezdce z koně. Takové jednání by dokonce mohlo být považováno za protiprávní i z hlediska trestněprávních norem, neboť by odporovalo povaze tohoto sportu a přičilo by se veškerým jeho zásadám.²⁶³ Česká soudní praxe nicméně žádný takový případ doposud nezná. Možným důvodem je skutečnost, že při dostizích dochází většinou k porušení takových sportovních pravidel, jejichž podstatou není zachování bezpečnosti žokejů.²⁶⁴

²⁶³ Srov. ŘEZNÍČEK, Petr. *Přípustné riziko ve sportu*. Brno, 2017. Diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně. Právnická fakulta. Katedra trestního práva. Vedoucí práce Marek FRYŠTÁK, s. 77.

²⁶⁴ Za jeden z nejčastějších prohřešků žokeje lze považovat nadměrné použití bičíku.

Významným rozhodnutím se však v této souvislosti prezentuje anglická soudní praxe, a to rozhodnutím *Caldwell v Maguire and Fitzgerald*²⁶⁵. Daný případ se odehrál v rámci profesionálních dostihových závodů, při nichž žalobce utrpěl několik vážných zranění v důsledku pádu z koně, který způsobili oba žalovaní tím, že překřížili dráhu jinému žokeji. Zahraniční literatura²⁶⁶ v této souvislosti uvádí, že v určité míře jsou v těchto situacích dovolena i různá křížení dráhy či vzájemná blokování žokejů, která patří mezi charakteristické dostihové prvky a každý žokej tedy s nimi musí v dostihu počítat. Jednání žalovaných nicméně bylo posouzeno za hranou této dovolené jízdy jako tzv. neopatrná jízda („*careless riding*“), která je v rozporu s příslušnými sportovními pravidly.

Soud se však s tímto disciplinárním posouzením nespokojil a za účelem posouzení standardu náležité péče žalovaných přihlédl k okolnostem, za nichž žalovaní žokejové uvedeným způsobem jednali. Mezi ně patřily sportovní cíl, požadavky kladené na sportovce (mj. požadovaná míra dovedností), rizika dostihových závodů, obyčej a zvyklosti daného sportu nebo úsudek očekávatelného jednání ze strany žokeje. Soud přitom přihlédl i k charakteru sportovní činnosti. Na základě provedené analýzy pak dospěl k závěru, že žalovaní se nedopustili jednání v rozporu se standardem náležité péče, jelikož k takovému závěru by bylo třeba prokázat více, než skutečnost spočívající v chybném sportovním úsudku a chvilkovém selhání schopností.²⁶⁷ Souhrn těchto a dalších okolností se v odborné literatuře začal označovat jako tzv. kultura sportu (*playing culture of the sport*), která je jakýmsi faktickým vyjádřením praktického výkonu sportovní činnosti, který v důsledku svých okolností přesahuje význam

²⁶⁵ *Caldwell v Maguire and Fitzgerald* [2001] EWCA 1054.

²⁶⁶ WEILER, Paul C. *Sports and the law: text, cases and problems*. Fourth Edition. St. Paul: West, 2011, s. 1092-1097.

²⁶⁷ *Caldwell v Maguire and Fitzgerald* [2001] EWCA 1054.

sportovních pravidel.²⁶⁸ Pohledem normy vymezující obecnou prevenční povinnost v českém právním řádu tak lze kulturu hry považovat za okolnosti případu, které jsou české soudy povinny při posouzení prevenční povinnosti rovněž vždy zohlednit.

Značná míra opatrnosti by měla být vyžadována rovněž v případě rekreačního jezdeckví, které bývá provozováno na vlastním koni nebo na koni vypůjčeném. Zejména jízda na vypůjčeném koni s sebou nese zvýšenou míru obezřetnosti na straně jezdce, jelikož se jedná o jízdu na zvířeti, které jezdec nezná a které má svou vlastní mysl, v důsledku čehož může jednat v určitých situacích nepředvídatelně, byť bude sebelépe vycvičeno. Právě z těchto důvodů by měla být kladena také velmi vysoká míra opatrnosti na stranu půjčitele, který koně dobře zná, a proto by mělo být jeho povinností s dostatečnou péčí připravit na jízdu jak jezdce, tak samotného koně.

Uvedenou úvahu v určité míře potvrzuje i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 9. 2008, sp. zn. 8 Tdo 1140/2008, které se sice věnovalo posouzení trestněprávní odpovědnosti při prodeji koně, nicméně se domnívám, že závěry týkající se posouzení prevenční povinnosti by měly být použitelné i v případě rekreačního jezdeckví.

Předmětem uvedeného rozhodnutí bylo posouzení trestněprávní odpovědnosti prodávající, která při prodeji temperamentní klisny svolila nezletilé kupující k ukázkové projížďce, přestože klisna nebyla dostatečně navyklá na pracovní činnost, jelikož po dobu přibližně pěti dnů nebyla na žádné vyjížďce. Nezletilá kupující nezvládla v průběhu vyjížďky klisnu kontrolovat, ta se dostala na polní cestě do tzv. trysku, při němž narazila nohou do hlavy nezletilého

²⁶⁸ JAMES, Mark, DEELEY, Fiona. The Standard of Care in Sports Negligence Cases. *The Entertainment and Sports Law Journal* [online]. 2002 [cit. 22. 4. 2019]. č. 1(1):8. Dostupné z: <http://doi.org/10.16997/eslj.188>.

chlapce nacházejícího se na dané polní cestě. Poškozený v důsledku střetu utrpěl život ohrožující mnohačetná zranění.

Nejvyšší soud uznal prodávající vinou²⁶⁹ s tím, že protiprávnost jejího jednání byla dovozena z porušení obecné prevenční povinnosti dle § 415 OZ 1964. Proávající si totiž při prodeji koně nepočínala dostatečně pozorně, ohleduplně a předvídavě, aby potenciální újme na zdraví poškozeného předešla. Proávající si tak podle soudu počínala amatérsky, když temperamentní klisnu neunavila předchozí jízdou, čímž by přispěla k její ovladatelnosti. Dále dovolila kupující, aby pro jízdu na klisně použila jiné sedlo, než na které byla klisna zvyklá. Klisna navíc trpěla bolestmi zad, což také prodávající nijak nerefletovala. Zejména z těchto důvodů tak soud dovedil, že prodávající nejednala ani se základní mírou opatrnosti, která by měla být v těchto situacích samozřejmostí.²⁷⁰

Z výše uvedených závěrů lze dovodit, že na vlastníka koně jsou kladeny vysoké nároky ve vztahu k požadované optimální míře opatrnosti, s jakou by měl přistupovat k prodeji koní, a to i přes rozumný předpoklad, že koně si zpravidla budou kupovat osoby s alespoň dobrou znalostí těchto zvířat. Na základě toho se domnívám, že tím spíše musí být kladeny ještě vyšší nároky na optimální míru opatrnosti u osob vypůjčující koně k rekreačním projížďkám.

Vlastník či jiná osoba detailně obeznámená se zdravotním stavem a vlastnostmi koně by tak měli za účelem dodržení prevenční povinnosti každého řádně poučit nejen jak na koni správně jezdit, ale také jakým způsobem konkrétní kůň reaguje, jaké jsou jeho vlastnosti a zlozvyky nebo jaký je jeho aktuální zdravotní stav. Samotný jezdec by pak měl na základě takového poučení zvážit, zda je s ohledem na své zkušenosti a dovednosti schopen takového koně

²⁶⁹ Proávající byla uznána vinou ze spáchání trestného činu ublížení na zdraví dle § 224 odst. 1 trestního zákoníku.

²⁷⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 9. 2008, sp. zn. 8 Tdo 1140/2008.

zvládnout ve všech v úvahu připadajících situacích. Pokud by jezdec přecenil své jezdecké schopnosti a dovednosti, v důsledku čehož by způsobil újmu na chráněných statcích jiného, muselo by být jeho jednání posouzeno v rozporu s obecnou prevenční povinností.

4.2.6 Lodní sporty

Mezi lodní sporty lze zařadit široké spektrum sportovních disciplín, jakými jsou například rafting, jachting, jízda na kajaku, kánoi či vodním skútru. Lze předpokládat, že zejména v případě rekreačních plaveb se prevenční povinnost sportovce bude v jednotlivých lodních sportech posuzovat velmi podobně, jelikož obecná pravidla bezpečného plutí platí pro všechna vodní plavidla. Ta navíc mohou plout ve stejnou dobu na stejném místě a je tedy mezi nimi dána jejich nedělitelná prostorová a časová souvislost.

Z recentní judikatury českých soudů není znám žádný případ týkající se posouzení prevenční povinnosti osoby rekreačně plující po řece. Nemohu však nezmínit případ rozhodnutý Nejvyšším soudem Československé republiky dne 7. 7. 1925, sp. zn. Rv II 382/25, jehož závěry by mohly být relevantní i pro posouzení obecné prevenční povinnosti ve smyslu OZ.

V uvedené věci se jednalo o situaci, kdy byla žalobkyně (nezletilá poškozená ve věku čtyř let) zasažena veslem z čtyřveslice do oka na řece Moravě. Čtyřveslici kormidloval v danou chvíli žalovaný, který se připravoval s ostatními závodníky na veřejné veslařské závody, které se v daném místě měli konat o dva dny později. Žalobkyně byla veslem zasažena v momentu, kdy se rybářský člun, na kterém se nacházela společně se svým otcem a dalšími třemi sourozenci, pohyboval téměř u samého břehu řeky. Následek střetu vesla s okem žalobkyně byl natolik závažný, že muselo být oko žalobkyni nakonec operačně odebráno.

Žalobkyně se domáhala náhrady újmy na zdraví po kormidelníkovi, jehož povinností bylo řízení čtyřveslice.²⁷¹

I přes námitky žalovaného spočívající ve spoluzavinění otce žalobkyně, uvedený soud konstatoval, že vznik újmy způsobil výhradně žalovaný svou sportovní neopatrností při řízení lodi, kterou nasměroval příliš blízko loďce, na níž se nacházela žalobkyně.²⁷²

Na základě uvedeného závěru se lze domnívat, jakým způsobem by mohly být posuzovány například situace při raftingu nebo kanoistice, se kterými se lze při sjíždění řek setkat v České republice nejčastěji. Podstatné by tak mělo být, zda je osoba, u níž je posuzována prevenční povinnost, kormidelníkem plavidla nebo tzv. háčkem²⁷³.

Nedodržení obecné prevenční povinnosti kormidelníka může spočívat zejména v jednaní, v důsledku kterého plavidlo narazí do jiného plavidla nebo dojde-li za pravidelného pádlování háčka např. k újmě na zdraví osoby na jiném plavidle způsobené pádlem háčka či samotného kormidelníka. Kormidelník by totiž měl v souladu s obecnou prevenční povinností brát také v úvahu háčkovo pádlování a plavidlo vést takovým způsobem, aby háček mohl bez jakýchkoliv omezení řádně pádlovat. Není-li to možné, měl by háčka upozornit na dané nebezpečí. Háček by měl na základě upozornění na nebezpečí ze strany kormidelníka přizpůsobit pádlování vzniklé situaci, jinak může být jeho jednaní s přihlédnutím k dalším okolnostem shledáno jako protiprávní z důvodu nedodržení obecné prevenční povinnosti. Mám za to, že v rozporu s obecnou prevenční povinností háčka by měl být posouzen i jeho potenciální excesivní

²⁷¹ Nutno poznamenat, že žalovaný byl za daný skutek shledán již dříve trestněprávně odpovědným.

²⁷² Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 7. 7. 1925, sp. zn. Rv II 382/25.

²⁷³ Úkolem tzv. háčka je zejména pádlování za účelem plutí plavidla směrem, kterým jej nasměruje kormidelník.

pohyb pádlem či jiný neobvyklý manévr, který nemohl kormidelník jednající s náležitou péčí předpokládat.

Ze závodního prostředí lodních sportů pak uvádím doposud nepublikovaný rozsudek Okresního soudu v České Lípě ze dne 15. 12. 2016, sp. zn. 15 C 352/2014, jehož meritem bylo posouzení prevenční povinnosti při závodě v jachtingu.²⁷⁴ Žalobce a žalovaný se účastnili coby vůdci svých plavidel Mistrovství České republiky v jachtingu. V průběhu závodu došlo mezi jejich lodmi ke střetu, když oba účastníci vjížděli do tzv. ochranné zóny před jednou ze závodních bójek, kterou měli obeplout. V rámci této zóny si musí závodníci vzájemně dát dostatečný prostor k obeplutí bójky, přičemž podle zvykových pravidel by se měli vždy obvyklým způsobem (např. zvoláním) přesvědčit, zda jim jiný závodník tento dostatečný prostor k obeplutí bójky poskytne. To však ani jeden z účastníků neučinil, a proto došlo mezi jejich lodmi ke střetu, v důsledku čehož utrpěl žalobce mnohačetná zranění zejména v oblasti hlavy a páteře, jelikož jej zasáhlo ráhno lodi žalovaného.

Žalovaný si dle soudu nepočínal tak, aby nedošlo k nedůvodné újmě na zdraví či majetku, poněvadž nedokázal zabránit kolizi se žalobcem, což by při dodržení obvyklé pozornosti dovedl. Povinností vůdců lodí je totiž vždy také sledovat veškerý prostor kolem své lodi. To znamená, že kormidelník musí mít ze svého stanoviště dostatečný přehled o dění jak před lodí, tak za lodí i po jejích stranách. Dle soudu bylo v situaci žalovaného možné změnit kurz a manévrem žalobcovu loď obeplout, což však žalovaný neučinil. Navíc si nehlídal ani přesah ráhna své lodi, čímž se dopustil dalšího porušení povinností vůdce lodi. Jednání žalovaného tak soud posoudil v rozporu s obecnou prevenční povinností

²⁷⁴ Případ jsem se rozhodl uvést, ačkoliv byl rozhodnut pouze mezitímním rozsudkem prvostupňového soudu a odvolacím soudem nakonec věcně posuzován nebyl, neboť žalobce vzal v rámci odvolacího řízení žalobu v celém jejím rozsahu zpět (viz usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 3. 10. 2017, sp. zn. 83 Co 51/2017). Důvodem uvedení rozsudku jsou skutkově zajímavé okolnosti případu a rovněž dle mého názoru správná úvaha nad posouzením prevenční povinnosti prvostupňovým soudem.

dle § 415 OZ 1964.²⁷⁵ Porušení této povinnosti soud spatřoval v tom, že si žalovaný neověřil při obeplouvání bójky, zda žalobce akceptuje jeho postavení a zda mu poskytne dostatečný prostor k tomuto manévru. Porušení prevenční povinnosti žalovaným soud shledal také v tom, že žalovaný nesledoval s dostatečnou obezřetností ráhno lodi a prostor kolem lodi, ačkoliv si to daná situace od něj jako od kormidelníka lodi objektivně vyžadovala.²⁷⁶

Soud však vytknul porušení obecné prevenční povinnosti i žalobci, a to ze stejného důvodu, jako v případě žalovaného. Soud tak žalobci vytknul, že neviděl přibližovat se k jeho lodi žalovaného. Pokud by jej totiž viděl, musel by tzv. odpadnout od bóje či použít jiný manévr umožňující zamezení nebo zmírnění střetu obou lodí. Vzhledem k tomu, že nebylo postaveno na jisto, zda měla právo přednostní plavby loď žalovaného nebo loď žalobce a vzhledem k tomu, že jak žalovaný, tak žalobce porušili shodně oba stejnou povinnost, tj. povinnost sledovat situaci kolem své lodě, a nepočínali si v dané situaci dostatečně obezřetně (tak, aby alespoň zmírnili následky srážky), byl nárok žalobce posouzen jako oprávněný z jedné poloviny.²⁷⁷

Z výše uvedené judikatury tak vyplývá, že stěžejní okolností pro posouzení prevenční povinnosti při jachtingu či obdobných lodních sportech bude zjištění týkající se dostatečného sledování situace kolem své lodi. Tento závěr potvrzuje i příslušná německá judikatura²⁷⁸.

²⁷⁵ Povinnosti související s bezpečným plutím po vodních cestách je třeba vždy posoudit také v kontextu zákona č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě, ve znění pozdějších předpisů, a zejména pak vyhlášky Ministerstva dopravy č. 67/2015 Sb., o pravidlech plavebního provozu (pravidla plavebního provozu).

²⁷⁶ Nutno poznamenat, že soud vytknul porušení obecné prevenční povinnosti i žalobci, a to rovněž z důvodu, že nedostatečným způsobem sledoval situaci kolem své lodě, protože jinak by následky střetu vyloučil či je alespoň zmírnil. Z toho důvodu byl nárok žalobce posouzen jako oprávněný z jedné poloviny.

²⁷⁷ Rozsudek Okresního soudu v České Lípě ze dne 15. 12. 2016, sp. zn. 15 C 352/2014.

²⁷⁸ Rozhodnutí Oberlandesgericht Hamm ze dne 19. 1. 1990, sp. zn. 7 U 110/89.

4.2.7 Bojové sporty

Mezi tradiční bojové sporty lze zařadit zejména box či karate. Poslední dobou však začínají být čím dál více populárnější i exotičtější bojová umění, kterými jsou např. kick-box, Mixed Martial Arts (dále jen „MMA“), judo, wrestling, taekwondo, muay thai a další. Přestože se jedná o individuální sportovní disciplíny, tak se svou povahou od jiných individuálních sportů zásadně odlišují,²⁷⁹ jelikož vítězství nad protivníkem se dosahuje prostřednictvím přímého fyzického kontaktu, který je podstatou těchto sportovních disciplín.²⁸⁰ Neznamena to však, že by ve všech bojových sportech zcela absentovaly zásady tzv. úrazové zábrany, když v některých disciplínách (např. box) dochází k neustálému vývoji ochranných pomůcek nebo i zpřísnování sportovních pravidel.²⁸¹ I přesto lze v rámci bojových sportů očekávat větší četnost zranění způsobených soupeřem, a proto lze hovořit o zvýšené míře tzv. přípustného sportovního rizika.²⁸² To znamená, že každý zápasník si musí být vědom skutečnosti, že při boji mu může být způsobeno zranění či dokonce smrt, a to za současného dodržení sportovních pravidel (psaných i nepsaných) regulujících jednání sportovců v dané sportovní disciplíně.

S ohledem na existenci vysoké míry přípustného sportovního rizika by měly být na sportovce kladeny zvýšené nároky na dodržování míry obezřetnosti ve vztahu ke sportovním pravidlům daného bojového umění.

²⁷⁹ V některých doktrínách (např. německé) bývají dokonce vyčleňovány vedle paralelních druhů sportu a kontaktních druhů sportu jako samostatná kategorie sportu (srov. KRÁLÍK, Michal. Právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy v tzv. kontaktních a bojových sportech v anglo-americkém a kontinentálně-evropském právním systému. *Časopis pro právní vědu a praxi*. Brno: Masarykova univerzita. Právnická fakulta, 2006, roč. 14, č. 3, s. 224-225).

²⁸⁰ Nejčastěji se jedná o vítězství na body, které bojovník získal za zásahy soupeře, ale nijak ojedinělé nejsou ani vítězství dosažená např. knock-outováním soupeře, tedy tím, že soupeř není schopen fyzicky pokračovat v zápase v důsledku utrpěných úderů.

²⁸¹ KRÁLÍK, Michal. Úvod k otázkám právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. *Právník*. 2007, roč. 146, č. 8, s. 861.

²⁸² K tomu srov. ŘEZNÍČEK, Petr. Přípustné riziko ve sportu. Brno, 2017. Diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně. Právnická fakulta. Katedra trestního práva. Vedoucí práce Marek FRYŠTÁK. s. 72-75.

Ač může působit tato domněnka rozporuplně, je třeba si uvědomit, že se v rámci bojových sportů vyskytuje značná míra respektu mezi soupeři a že sportovní pravidla daného bojového umění jsou nastavena na samé hranici přípustnosti (zejména co se týče dovolenosti úderů). Žádný zápasník tak nemůže rozumně předpokládat, že soupeř použije úder či jiný chvat, který je sportovními pravidly zakázán, protože takové jednání není v bojových sportech obvyklé. Z toho důvodu lze konstatovat, že za porušení obecné prevenční povinnosti bude možné zpravidla považovat jednání spočívající v použití nedovoleného úderu daného bojového umění. Druhým příkladem porušení obecné prevenční povinnosti může být nesportovní jednání bojovníka (např. úder v přerušené hře).

I přesto však nelze tyto závěry paušalizovat ve vztahu ke všem bojovým sportům. Zvláštní kategorii tvoří zejména MMA, tedy bojové umění, které je v současné době na samém vrcholu popularity, a to zejména s ohledem na skutečnost, že boj mezi zápasníky není příliš svázán sportovními pravidly, která zápasníkům dovolují používat v rámci boje téměř jakékoliv údery či chvaty.²⁸³ Zpravidla veškerá zranění sportovce utrpěná při zápase tak budou způsobena dovolenou bojovou technikou. Proto bude prakticky nemožné jakékoliv údery posoudit v rozporu s obecnou prevenční povinností, zvláště při nutném zohlednění tolerance drobných odchylek od obvyklých úderů a dále zohlednění dynamičnosti a zvýšeného herního vypětí bojových sportovních disciplín.

Jediným veřejně dostupným rozhodnutím týkajícím se posouzení prevenční povinnosti při bojovém sportu je rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2003, sp. zn. 25 Cdo 1960/2002. Nejvyšší soud v této věci rozhodoval

²⁸³ Zakázáno je zejména nesportovní chování spočívající v píchání do očí, kousání, tahání za vlasy nebo údery na páteř, do zátylku, na krk, útoky na genitálie apod. Z uvedeného výčtu je zřejmé, že se jedná o bojové praktiky, jejichž užitím by byl bezprostředně ohrožen život soupeře nebo praktiky, které jsou v rozporu se společenským účelem sportu. K pravidlům MMA viz Pravidla MMA. In: *Mmaa.cz* [online]. [cit. 18. 4. 2019]. Dostupné z: <http://www.mmaa.cz/pravidla>.

o nároku na náhradu újmy na zdraví, která vznikla žalobci v důsledku úrazu utrpěného v rámci zápasu ve sportovním karate pořádaného na vrcholové úrovni (při zápasu první České ligy karate). Žalobce použil v průběhu zápasu v rozporu s pravidly karate nedovolenou techniku boje,²⁸⁴ v důsledku čehož utrpěl žalovaný závažná poranění mozku a břicha.

Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí konstatoval, že vzhledem k nedovolenému úderu žalovaného z hlediska sportovních pravidel je jeho jednání postižitelné nejen v rámci sportovní hry, ale představuje současně porušení obecné prevenční povinnosti dle § 415 OZ 1964.²⁸⁵ Své závěry Nejvyšší soud nijak argumentačně nezdůvodnil, pouze přijal obecný závěr předchozí soudní praxe, aniž by se zabýval odlišnostmi a okolnostmi daného případu. Převzaté závěry tehdejší soudní praxe spočívající v tom, že porušení sportovního pravidla je porušením obecné prevenční povinnosti, se přitom týkaly posouzení prevenční povinnosti při fotbale, který je svou povahou odlišný od karate. Podstatou karate je fyzický kontakt se soupeřem, jehož prostřednictvím má dojít k naplnění cíle hry – přemožení soupeře, kdežto podstatou fotbalu není přímý kontakt se soupeřem (i když k němu fakticky často dochází), když se cíle hry dosahuje především jinými herními prvky než přímým fyzickým kontaktem mezi soupeři. I přesto se Nejvyšší soud nijak nevypořádal s otázkou potenciálního jednání žalovaného v souladu s právními předpisy za současného porušení pravidel karate, ačkoliv se ve své podstatě této otázky významně dotýkal sám žalovaný ve svém dovolání.

I pokud by se však Nejvyšší soud argumentací žalovaného zabýval, domnívám se, že by musel opět dospět k závěru o porušení obecné prevenční povinnosti. Je totiž třeba vzít v úvahu nejen skutečnost, že žalovaný použil

²⁸⁴ Žalovaný udeřil žalobce do obličejové části, přičemž pravidla karate dovolují v rámci kontaktu na obličej pouze kontrolovaný a nezraňující „dotyk“. V rámci juniorské kategorie je dokonce kontakt se soupeřovým obličejem zcela vyloučen.

²⁸⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2003, sp. zn. 25 Cdo 1960/2002.

při zápase sportovními pravidly nedovolený způsob jednání, ale rovněž že tento způsob jednání byl nedovolenou bojovou technikou (úder do soupeřovy obličejové části, které se může dle pravidel karate v rámci boje pouze „dotýkat“), a tudíž vybočoval z obvyklého způsobu boje. Nejednalo se tak o jednání spočívající ve sportovní nešikovnosti žalovaného, které by bylo možné při posuzování obecné prevenční povinnosti tolerovat.

Z rakouské judikatury lze v této souvislosti doplnit, že porušení prevenční povinnosti při bojových sportech nebude možné dovodit v případě nevyhnutelných porušení sportovních pravidel. Tato judikatura také zmiňuje, že při posuzování prevenční povinnosti je třeba rozlišovat rovněž mezi tréninkovým procesem a soutěžním zápasem. V případě juda to konkrétně znamená, že v rámci tréninku je hráč, který shazuje (chvatem k zemi) svého tréninkového partnera, povinen nad ním udržet kontrolu až do jeho dopadu na zem, jinak nejedná v souladu s prevenční povinností. To však neplatí v případě soutěžního zápasu.²⁸⁶

Závěrem k bojovým sportům uvádím doposud nepublikované usnesení Okresního soudu v Příbrami ze dne 31. 3. 2015, sp. zn. 10 C 20/2015²⁸⁷. V uvedeném případě se nezletilý žalobce účastnil coby žák tréninku bojového sportu kickbox, a to pod dohledem žalovaného, který byl trenérem. V průběhu nácviku bojových úderů žalovaný způsobil žalobci úraz spočívající ve vyražení zubu. Důvodem byla skutečnost, že při nácviku úderů nebyly použity žádné ochranné pomůcky, tj. ochranné rukavice v případě žalovaného a ochranný chránič zubů v případě žalobce.

V dané věci byl nakonec mezi účastníky schválen smír.²⁸⁸ Pokud by se tak nestalo, domnívám se, že jednání žalovaného by muselo být posouzeno

²⁸⁶ Rozhodnutí Oberster Gerichtshof ze dne 23. 9. 2004, sp. zn. 2 Ob 109/03y.

²⁸⁷ Mezi účastníky tohoto soudního řízení byl však nakonec uzavřen a schválen smír.

²⁸⁸ Usnesení Okresního soudu v Příbrami ze dne 31. 3. 2015, sp. zn. 10 C 20/2015.

v rozporu s obecnou prevenční povinností, jelikož nejednal dostatečně obezřetně, když při nácvičku bojové techniky nepoužil ochranné vybavení a zjevně překročil optimální míru opatrnosti tím, že nepřizpůsobil své jednání schopnostem a dovednostem nezletilého žáka.

4.3 Prevenční povinnost jiných osob vůči sportovci

Vedle jiných sportovců hrozí riziko vzniku újmy na zdraví či životě sportovce rovněž ze strany pořadatelů sportovního klání nebo provozovatelů sportovních areálů, jak již bylo mimo jiné zmíněno v kapitole týkající se prevenční povinnosti při lyžování.

Ve vztahu k obecnému posuzování prevenční povinnosti pořadatele vůči sportovci lze za relevantní rozhodnutí považovat rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2004, sp. zn. 25 Cdo 1106/2003. V daném případě se nezletilý žalobce domáhal náhrady újmy na zdraví způsobené mu na dětském táboře organizovaném žalovaným. Újma byla žalobci způsobena při fotbalovém zápase, a to když se zavěsil na fotbalovou branku nespojenou pevně se zemí, která se na něj převrhla a vážně jej zranila na hlavě. To vše přes vydaný zákaz pořadatele tábora vztahující se k houpání na fotbalových brankách.

Dle názoru Nejvyššího soudu však vydání zákazu houpat se na fotbalových brankách nelze považovat za dostatečnou záruku bezpečného použití branek. Pořadatel totiž musí dbát na použití takového sportovního vybavení, které je bezpečné a které při hře svými vlastnostmi neohrožuje životy a zdraví sportovců, zvláště jedná-li se o pořadatele dětského tábora, po kterém lze rozumně požadovat vytvoření optimálních a bezpečných podmínek pro sportovní činnosti dětí.

V rámci daného řízení bylo zjištěno, že fotbalová branka nespĺňovala technické bezpečnostní normy určené pro instalaci sportovních zařízení, které sice nejsou obecně závaznými právními předpisy, nicméně jak uvedl Nejvyšší soud, je možné z nich vycházet při posuzování obecné prevenční povinnosti ve smyslu

§ 415 OZ 1964. To znamená, že obecnou prevenční povinnost může splnit pouze ten, kdo dodržel při použití sportovního zařízení technické parametry uvedené v příslušných technických normách. Vzhledem k tomu, že fotbalová branka vykazovala při sportovní činnosti vady v podobě nerovnosti, neúplnosti spodního rámu její konstrukce a absence jejího upevnění k zemi, nemohla ani vyhovovat technickým požadavkům na bezpečnost těchto sportovních zařízení. Na základě těchto důvodů Nejvyšší soud dospěl k závěru, že použití fotbalové branky v nedobré technické stavu, který ji činí nebezpečným sportovním zařízením ve vztahu k životům a zdraví sportujících dětí, a neodpovídající požadavkům technických norem na bezpečnost, zakládá porušení povinnosti předcházet vzniku škod ve smyslu § 415 OZ 1964.^{289;290}

Ačkoliv se uvedené rozhodnutí týká posouzení obecné prevenční povinnosti pořadatele dětského tábora při pořádání sportovní činnosti, domnívám se, že uvedené závěry jsou aplikovatelné i na jiné sportovně-právní případy, jejichž předmětem by bylo posouzení obecné prevenční povinnosti provozovatele či pořadatele sportovního zařízení, a to nejen při fotbale, ale i v jiných sportovních disciplínách. Příkladem mohou být například různé gymnastické sportovní disciplíny, při které se gymnasté neobejdou bez patřičného sportovního zařízení (kruhy, hrazda apod.), která musí splňovat vlastnosti stanovené bezpečnostně-technickými normami na jejich provoz. V opačném případě bude možné dovést porušení obecné prevenční povinnosti ze strany osoby odpovědné za správu sportovního zařízení.

V této souvislosti je rovněž zásadní, jak často správce zařízení užívaného ke sportovní činnosti toto zařízení kontroluje, což vyplývá i z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2003, sp. zn. 25 Cdo 618/2001. V daném řízení

²⁸⁹ Pro úplnost je nutné uvést, že Nejvyšší soud rovněž dovedl spoluzavinění žalobce na vzniku újmy v rozsahu 25 % uplatněného nároku, a to z důvodu neuposlechnutí zákazu houpat se na fotbalových brankách.

²⁹⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2004, sp. zn. 25 Cdo 1106/2003.

se žalobkyně domáhala po žalovaném (správci turistické stezky určené pro provozování pěší turistiky) náhrady újmy na zdraví, která jí vznikla na turistické stezce při přecházení můstku vedoucího přes potok na jednom z lesních úseků stezky, a to když se pod ní uvolnila a prolomila jedna z dřevěných kulatin, z nichž byla povrchová část můstku vyrobena.

V průběhu soudního řízení bylo zjištěno, že žalovaný turistickou stezku pravidelně kontroloval a udržoval. Předmětný můstek přes potok byl přibližně 6 měsíců před nehodou žalobkyně opraven a přibližně 10 dnů před nehodou kontrolován zaměstnankyní žalovaného, přičemž bylo zjištěno, že kulatiny tvořící můstek nejsou nijak mechanicky poškozené ani ztrouchnivělé. Příčinou úrazu žalobkyně tak byl pád v důsledku uvolnění a prolomení jedné z kulatin. Tato kulatina ani po nehodě přitom nevykazovala žádné známky nadměrného opotřebení či zanedbané údržby ze strany žalovaného.

Nejvyšší soud tak uzavřel, že můstek byl udržován a kontrolován v intervalech přiměřených hrozícímu nebezpečí spočívajícím především v možném mechanickém poškození nebo poškození způsobeném běžným užíváním můstku turisty. Z toho důvodu lze konstatovat, že žalovaný jednal v souladu s obecnou prevenční povinností, neboť se snažil vznik újmy vyloučit, resp. riziko jejího vzniku alespoň co nejvíce omezit. Jak správně Nejvyšší soud poznamenal, opačný závěr by vedl k tomu, že žalovaný je povinen zabránit vzniku jakékoliv újmy na zdraví, což však není smyslem obecné prevenční povinnosti.²⁹¹

4.4 Shrnutí okolností majících vliv na posuzování prevenční povinnosti sportovce při sportovní činnosti

Vedle zásadního (nikoliv však absolutního) významu sportovních pravidel pro posouzení prevenční povinnosti sportovce při sportovních činnostech lze z výše uvedené analýzy jednotlivých soudních rozhodnutí dovozovat,

²⁹¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2003, sp. zn. 25 Cdo 618/2001.

že pro posouzení prevenčních povinností při sportovních činnostech by měly být zohledňovány alespoň následující okolnosti, které je nutné posuzovat vždy s ohledem na specifika daného případu.²⁹²

- a) Zkušenosti – čím zkušenější sportovec je, tím lépe dokáže zvládat fyzicky i psychicky náročnější situace při sportovní činnosti, a proto lze v případě nezkušených sportovců tolerovat větší odchylky v rámci obvyklého způsobu jednání při dané sportovní činnosti. Na druhou stranu, jedná-li nezkušený sportovec způsobem pro danou sportovní činnost neobvyklým a náročným, může to jít k jeho tíži.
- b) Schopnosti a dovednosti – přecenil-li sportovec své schopnosti či dovednosti potřebné pro daný způsob jednání, jde to k jeho tíži.
- c) Úroveň výkonu sportovní činnosti – čím vyšší výkonnostní úroveň sportovní činnosti, tím nižší míra prevenční povinnosti je zpravidla po sportovcích vyžadována.
- d) Hodnotový poměr sledovaného cíle a chráněného zájmu – čím vyšší je zájem povinné osoby a čím nižší je hodnota chráněného zájmu jiné osoby, tím spíše je možné jednání povinného posoudit jako dovolené.
- e) Charakter dané sportovní činnosti – čím méně kontaktní sportovní činnost, tím vyšší míra dodržování prevenční povinnosti je vyžadována.
- f) Herní situace (rozmístění sportovců po hřišti) – způsobí-li fotbalista újmu na zdraví soupeře zákrokem bez možnosti dotknout se míče, kterým na poslední chvíli zastavil nebezpečný útok soupeře na svou branku, lze z jeho jednání vyvozovat, že měl v úmyslu zastavit soupeře

²⁹² Podotýkám, že se jedná o demonstrativní výčet okolností případu. Za účelem zachování kontinuity myšlenek jsem pro čtenáře okolnosti okomentoval převážně ve vztahu k fotbalu, který je sportovní činností, při níž bývá prevenční povinnost posuzována vůbec nejčastěji a současně sportovní činností, na níž lze většinu okolností vhodným způsobem ilustrovat. Neznamena to však, že se v případě posuzování prevenční povinnosti v jiných druzích sportů tyto okolnosti nezohledňují.

prostřednictvím faulu. V takových případech musí jít způsob jednání k tíži škůdce, jelikož úmyslné fauly bez možnosti dotknout se míče nejsou běžnou součástí hry a jsou v rozporu s optimální mírou opatrnosti. To platí i pro tzv. skluzy, které by měly být považovány v souladu s optimální mírou opatrnosti pouze a jen za předpokladu, že jednající hráč má snahu a možnost zasáhnout skluzem míč.

- g) Fáze sportovního utkání – na počátku sportovního zápasu mají sportovci více fyzických a psychických sil, v důsledku čehož jsou schopni lépe ovládat své volní jednání, a proto by měla být míra tolerance odchylek od obvyklého způsobu jednání v daném sportu nižší než na konci sportovního zápasu, kdy jsou již sportovci vyčerpaní, a nemohou se tak plně soustředit na vyhodnocení nastalé sportovní situace a volbu svého způsobu jednání.
- h) Vývoj sportovního utkání – zejména pro konce sportovních utkání je typické, že sportovec bez možnosti zvrátit utkání na svou stranu bude mít tendence „pomstít“ se soupeři alespoň prostřednictvím tvrdého faulu, což může mít vliv na posouzení prevenční povinnosti v jeho neprospěch.
- i) Způsobení újmy v přerušené hře – újma způsobená v přerušení hře sportovního utkání bude spíše napovídat, že byla způsobena jednáním porušujícím prevenční povinnost, jelikož v této situaci není možné argumentovat ve prospěch škůdce prostřednictvím přípustné míry sportovního rizika.
- j) Jednání škůdce bezprostředně po způsobení újmy – chování sportovce bezprostředně po daném zákroku, kterým byla způsobena újma jinému sportovci, může vypovídat mnohé o jeho zavinění, které má úzkou vazbu na dodržení optimální míry opatrnosti.
- k) Obvyklost způsobu jednání škůdce – vždy by mělo být posouzeno, zda byl způsob jednání škůdce adekvátní dané herní situaci. Například má-li fotbalista na dosah unikajícího soupeře v držení míče a chce-li jej

zastavit, měl by zvolit jednání v podobě přidržení soupeře rukou, nikoliv mu podkopnout nohy. Vznikla-li by totiž podkopnutím nohou poškozenému újma na zdraví, muselo by být jednání škůdce posouzeno v rozporu s prevenční povinností, jelikož k naplnění účelu jeho jednání (zastavení útoku soupeře) použil nepřiměřený způsob jednání, resp. nepoužil dosažitelné preventivní opatření v podobě adekvátního zákroku. Ještě patrnější je vybočení z obvyklého způsobu hry v případě zcela excesivních jednání sportovců (např. udeří-li fotbalista protihráče pěstí do obličeje).

- l) Doba k rozhodnutí o způsobu jednání – čím delší doba²⁹³ má sportovec v průběhu sportovního utkání na učinění rozhodnutí ohledně způsobu svého dalšího jednání, tím větší nároky na něj budou z hlediska prevenční povinnosti kladeny.
- m) Bezohlednost jednání škůdce vůči poškozenému – v případě bezohledně tvrdých zákroků vůči poškozenému bude obtížné dovést dodržení optimální míry opatrnosti.
- n) Povaha předchozích zákroků škůdce v obdobné situaci – především v kolektivních sportech není vyloučeno, že s nejlepším hráčem soupeře se bude v průběhu utkání střetávat opakovaně hráč, jehož cílem je vyřadit nejlepšího hráče soupeře ze hry. Byť se do jisté míry jedná o sportovní taktiku, nelze takové jednání považovat v souladu s prevenční povinností, jelikož odporuje samotnému smyslu sportovní činnosti.
- o) Vhodnost sportovního vybavení – při posuzování prevenční povinnosti je třeba brát v potaz, zda bylo v rámci sportovní činnosti použito správné sportovní vybavení.

²⁹³ Dobou se myslí například doba, jejíž počátek je určen momentem, kdy konkrétní protihráč se dostane do držení míče a konec je určen zákrokem škůdce, kterým se snažil odebrat tomuto protihráči míč.

- p) Klimatické poměry – ty mohou mít vliv zejména ve spojení s použitím vhodného sportovního vybavení nebo způsobu jednání.
- q) Místní a časové poměry – některá jednání sportovce mohou být v souladu s prevenční povinností v daném místě a čase, zatímco na jiném místě či v jiném čase může být totožné jednání posouzeno v rozporu s prevenční povinností (např. zvýší-li se rapidně počet sportovců či jejich složení na daném sportovišti, je sportovec povinen přizpůsobit aktuálním místním poměrům i způsob svého jednání).
- r) Zdravotní stav poškozeného – vliv na posouzení prevenční povinnosti škůdce může mít i nedoláčené zranění poškozeného. Zaměří-li škůdce v průběhu sportovního utkání na znovuobnovení zranění poškozeného, o kterém předem ví, může to jít k jeho tíži. Naopak vyjde-li po způsobení újmy najevo, že poškozený neměl řádně doláčené předchozí zranění, které se mu v důsledku jednání škůdce obnovilo a o kterém škůdce nevěděl, může být tato okolnost posouzena ve prospěch škůdce.²⁹⁴
- s) Vliv jiných osob na jednání škůdce – např. trenéra nebo diváka.
- t) Vliv poškozeného na jednání škůdce – vždy je třeba zhodnotit, zda poškozený nezavdal příčinu způsobu jednání škůdce.
- u) Postavení poškozeného – ve vztahu k osobám aktivně či pasivně se neúčastnících sportovního klání platí obecně vyšší míra optimální opatrnosti.
- v) Nákladnost a uskutečnitelnost potenciálních preventivních opatření.
- w) Signalizace nebezpečí – tato okolnost bude posuzována ve vztahu k zakročovací prevenční povinnosti, kdy vzniká sportovci povinnost signalizovat jiné osobě vznik nebezpečné situace.

²⁹⁴ Posouzení této otázky by ve většině případů vyžadovalo zpracování znaleckého posudku soudním znalcem z oboru lékařství.

Z procesního hlediska pouze okrajově podotýkám, že důkazní břemeno ohledně řádného prokázání skutkových okolností daného případu v soudním řízení, v němž se poškozený domáhá náhrady újmy z titulu porušení prevenční povinnosti, leží na poškozeném,²⁹⁵ a to včetně prokázání porušení sportovních pravidel. Obdobně je tomu v rámci sportovně-právních kauz např. i v rámci rakouského práva, jak vyplývá z příslušné judikatury²⁹⁶.

²⁹⁵ ŠKÁROVÁ, Marta. § 415. In: ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník I, II*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009, s. 1188.

²⁹⁶ Rozhodnutí Oberster Gerichtshof ze dne 22. 9. 1987, sp. zn. 5 Ob 578/87.

Závěr

Základním cílem této rigorózní práce bylo objasnění aplikovatelnosti institutu prevenčních povinností v OZ při výkonu sportovní činnosti. Nejprve jsem se však v první části této práce věnoval alespoň nastínění obecných vztahů sportu a práva, z nichž problematika posuzování prevenční povinnosti při sportovní činnosti vychází. Z hlediska rozsahu zaměření této práce byla sportovní činnost vymezena jako veškerá tělesná činnost osob úzce spjatá s výkonem sportu, tedy jako sportovní činnost *stricto sensu*. Tu lze v obecné rovině považovat za legitimní lidskou činnost, jak bylo dovozeno s ohledem na znění zákona o podpoře sportu.

Úvodem druhé části práce jsem dospěl v rámci historického výkladu k závěru, že s jistou dávkou zjednodušení lze kořeny posuzování prevenční povinnosti při sportovní činnosti hledat až ve starověkém Řecku a Římě. Podstatným závěrem učiněným v rámci druhé části práce bylo dovození protiprávnosti jednání sportovce v případě, jedná-li v rozporu s prevenční povinností uvedenou v OZ. Následně jsem se věnoval prevenčním povinnostem uvedeným v OZ, které lze dělit na obecnou prevenční povinnost uvedenou v § 2900 OZ a zvláštní prevenční povinnosti v podobě zakročovací prevenční povinnosti ve smyslu § 2900 OZ a oznamovací prevenční povinnosti ve smyslu § 2902 OZ. Ačkoliv se doposud protiprávnost jednání sportovce dovozovala z obecné prevenční povinnosti, dospěl jsem k závěru, že aplikovatelnost právní normy vymezující zakročovací prevenční povinnost na jednání při sportovní činnosti není rovněž vyloučena. V některých situacích v rámci sportovní činnosti lze dokonce konstatovat, že je posouzení sportovně-právního případu z hlediska zakročovací prevenční povinnosti nevyhnutelné. Musí se však jednat o jednu z předem jasně definovaných situací, kterými jsou: (i) vytvoření nebezpečné situace povinným subjektem, (ii) existence nebezpečné situace, nad níž má

povinný subjekt kontrolu, (iii) stav odůvodněný povahou poměrů mezi osobami nebo (iv) stav snadno odvratitelné újmy.

Ve vztahu k oznamovací prevenční povinnosti při sportovní činnosti jsem učinil poměrně konkrétní závěr spočívající v tom, že ustanovení § 2902 OZ by mohlo mít své uplatnění i v rámci výkonu sportovní činnosti, avšak pouze v situacích, kdy je porušena nebo hrozí porušení zakročovací prevenční povinnosti ve smyslu § 2901 OZ.

V případě obecné prevenční povinnosti jsem dospěl k závěru, že zásadním aplikačním limitem je zohlednění zvyklostí soukromého života a okolností případu, které jsou úzce spjaty s tzv. optimální mírou opatrnosti sportovce. Standard optimální míry opatrnosti při sportovní činnosti je tedy dovozován jednak ze zvyklostí soukromého života, které tvoří sportovní pravidla a jednak ze specifických okolností sportovní činnosti, které bývají mnohdy při posuzování optimální míry opatrnosti i přes jejich mimořádnou důležitost neopodstatněně opomíjeny. V této souvislosti jsem také dospěl k závěru, že zvyklosti soukromého života a okolnosti případu mají být posuzovány vždy vedle sebe, tj. aplikace jedné ze skutečností nevylučuje v tomtéž případě aplikaci druhé ze skutečností. Další aplikační limity obecné prevenční povinnosti tvoří problematika jednání povinného, nedůvodnosti vzniku újmy, zásahu do taxativně vyjmenovaných právních statků a osoby povinného.

Právě poslednímu z uvedených limitů jsem se věnoval dále i ve třetí části práce, v níž jsem dospěl k závěru, že oproti předchozí právní úpravě obecné prevenční povinnosti v OZ 1964 již sice není možné dovozovat porušení prevenční povinnosti ze strany samotného poškozeného. Domnívám se však, že závěry předchozí poměrně bohaté judikatury by měly být z materiálního hlediska uplatnitelné i za aktuálně platné právní úpravy, jelikož okolnosti podstatné pro posouzení prevenční povinnosti poškozeného za účinnosti OZ 1964 nyní budou nově považovány za okolnosti významné pro spoluzpůsobení si újmy ve smyslu § 2918 OZ.

Ve třetí části práce jsem se zabýval významem prevenční povinnosti pro jednotlivé druhy odpovědnosti sportovce, přičemž jsem dospěl k závěru, že porušení prevenční povinnosti má kromě občanskoprávní odpovědnosti rovněž zásadní vliv na posouzení protiprávnosti z hlediska trestněprávních norem. Naopak z hlediska disciplinární odpovědnosti sportovce jsou závěry o posouzení prevenční povinnosti irelevantní.

S ohledem na charakter sportovních pravidel lze učinit závěr ohledně jejich neprávnického významu pro posouzení prevenční povinnosti sportovce. Neprávnický význam však nelze v žádném případě zaměňovat s významem bagatelním, jelikož sportovní pravidla mají zásadní (nikoliv však absolutní) význam pro posouzení zvyklostí soukromého života jakožto jednoho z limitů obecné prevenční povinnosti. V této souvislosti osobně zastávám názor, že dodržení sportovního pravidla je jedním z předpokladů, které je nutné při posuzování prevenční povinnosti zohlednit, nicméně samotné dodržení sportovního pravidla by nemělo automaticky znamenat dodržení prevenční povinnosti. A naopak porušení sportovního pravidla by nemělo automaticky zakládat porušení prevenční povinnosti. V případě rekreační sportovní činnosti je situace poněkud složitější. Soupeří-li proti sobě sportovci v rámci rekreačního výkonu sportovní činnosti, řídí se takovými sportovními pravidly, na kterých mezi nimi panuje všeobecná shoda (tj. nikoliv zpravidla soubor kodifikovaných sportovních pravidel typických pro danou sportovní činnost). Naopak v případě rekreačního lyžování je třeba řídit se při pohybu po lyžařských sjezdovkách pravidly FIS, jak vyplývá z judikatury Nejvyššího soudu.

Význam pro posouzení prevenční povinnosti může mít i výkonnostní úroveň, v rámci které je sportovní činnost provozována. V obecné rovině jsem dospěl k závěru, že v případě profesionálně vykonávaného sportu je optimální míra opatrnosti nižší, zatímco v případě amatérského výkonu sportovní činnosti je vyšší, nikoliv však tak vysoká jako v případě rekreačního výkonu sportovní činnosti, při kterém by mělo být dbáno především na dodržení prevenční

povinnosti před jinými zájmy. Ve vztahu k posuzování prevenční povinnosti nezletilého sportovce jsem dospěl k závěru, že porušení prevenční povinnosti není vyloučeno, nicméně v rámci daného posouzení je třeba vždy zohlednit specifické okolnosti v podobě zkušeností, schopností a sportovních dovedností nezletilého sportovce.

Poslední část práce byla věnována fenoménu prevenční povinnosti v judikatuře. Primárně lze shrnout, že situace na poli prevenční povinnosti, resp. občanskoprávní odpovědnosti v rámci výkonu sportovní činnosti je ještě složitější než v případě práva trestního, kde statečně převládá názor o sankcionování skutečně pouze těch nejzávažnějších případů.

Co se týká vymezení hranic uplatňování prevenční povinnosti při sportovní činnosti, lze konstatovat, že i přes množství soudních rozhodnutí věnujících se především prevenční povinnosti sportovce ve vztahu ke způsobené újmě na zdraví jiného sportovce, nelze nalézt jednoznačné řešení. Zřejmě hlavním důvodem je skutečnost, že k posuzování prevenční povinnosti při sportovní činnosti není možné přistupovat formalisticky, když je vyžadována přísná diferenciací a důsledné zohlednění specifických okolností nejen sportovní činnosti, ale také každého případu. Důvodem je také skutečnost, že se česká soudní praxe nachází stále ve stadiu formování, a proto není stále prostá různých otázek a názorů na danou problematiku.

Analýzou české soudní praxe jsem dospěl k závěru, že judikatura nižších soudních instancí není v některých případech zcela v souladu se závěry judikatury Nejvyššího soudu. Jedním z důvodů je i skutečnost, že i samotná judikatura Nejvyššího soudu prochází neustálým vývojem. I přesto se zdá, že česká soudní praxe aktuálně nabrala snad již správný směr, když závěry současné judikatury Nejvyššího soudu směřují k tomu, že samotné porušení sportovního pravidla samo o sobě nemusí zakládat porušení prevenční povinnosti. Zdá se tak, že posledními kroky se česká soudní praxe výrazně přiblížila evropským státům majícím s posuzováním optimální míry opatrnosti přeci jen větší zkušenosti. Nezbyvá

než doufat v udržení nastoleného trendu a jeho dalším rozvíjení, jelikož z uvedené kritické analýzy české judikatury vyplývá, že zdaleka není vyhráno.

Zejména okolnosti případu mající význam pro posouzení prevenční povinnosti by měly mít větší význam při posuzování prevenční povinnosti při sportovní činnosti. Jak jsem uvedl, tak ne vždy je totiž české soudy v plné míře při svém rozhodování zohlednily. Přesto se mi však podařilo některé okolnosti, byť třeba jen mezi řádky, v jednotlivých soudních rozhodnutích dohledat a podrobit je analýze. Jmenovitě jsou to především okolnosti spočívající ve zkušenostech, schopnostech a dovednostech sportovce, úrovni výkonu sportovní činnosti, hodnotovém poměru sledovaného cíle a chráněného zájmu, charakteru sportovní činnosti, herní situaci, fázi sportovního utkání, vývoji sportovního utkání, způsobení újmy v přerušené hře, jednání škůdce bezprostředně po vzniku újmy, obvyklosti způsobu jednání škůdce, době určené k rozhodnutí o způsobu jednání, bezohlednosti jednání škůdce, povaze předchozích zákroků v obdobné situaci, vhodnosti použitého sportovního vybavení, klimatických poměrech, místních a časových poměrech, zdravotním stavu poškozeného, vlivu poškozeného nebo jiných osob na jednání škůdce, právním postavení poškozeného, nákladnosti a uskutečnitelnosti potenciálních preventivních opatření nebo signalizaci vzniklého nebezpečí.

Z komparativní analýzy zahraniční judikatury vyplývá, že standard optimální míry opatrnosti používaný pro posouzení prevenční povinnosti není pouze českým specifíkem, ale je za tímto účelem používán rovněž v rakouské či anglické judikatuře jako tzv. standard náležité péče.

Za významný závěr v rámci rozboru české soudní praxe lze považovat i aplikovatelnost tzv. zakročovací prevenční povinnosti na výkon sportovní činnosti, což jsem demonstroval na reálných případech z předchozí soudní praxe, která je posuzovala prizmatem obecné prevenční povinnosti. I tento rébus tak bude muset česká soudní praxe v blízké budoucnosti vyřešit, a proto nezbývá

než čekat a těšit se, jakým způsobem bude k této problematice ze strany českých soudů přistoupeno.

Úplným závěrem lze k uvedené problematice konstatovat, že i přes pečlivou sportovní prevenci a stále se vyvíjející úrazovou zábranu budou osoby účastnící se sportovní činnosti i nadále čelit zvýšenému riziku vzniku újmy oproti jiným, běžným lidským činnostem. Dodržování prevenční povinnosti při výkonu sportovní činnosti by toto riziko mělo alespoň částečně snížit, nikoliv však vyloučit, neboť po sportovcích nelze pochopitelně rozumně požadovat, aby vykonávali sportovní činnost jako bezrizikovou, jelikož ta by v případě takového výkonu ztratila svůj smysl. Je-li však připuštěna určitá míra způsobu výkonu sportovní činnosti, mělo by být sportovcům či jiným osobám s jistotou deklarováno, že tímto jednáním neporuší prevenční povinnost. A naopak v případě překročení dovoleného způsobu jednání by tyto osoby měly být příslušně sankcionovány. Lze konstatovat, že aktuální judikatura Nejvyššího soudu k vyslovenému záměru konečně směřuje, a proto nezbývá než doufat, že z této cesty neuhne a že jí budou následovat i soudy nižších soudních instancí, což nebylo v předchozích letech vždy pravidlem.

Seznam zkratk

Trestní zákoník – zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

OZ 1964 – zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

OZ – zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

PETL – Principy evropského deliktního práva (Principles of European Tort Law)

Zákon o podpoře sportu – zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů

FAČR – Fotbalová asociace České republiky

FIS – Mezinárodní lyžařská federace (Fédération internationale de ski)

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité knižní literatury

- ACHOUR, Gabriel, PELIKÁN, Martin. *Náhrada škody a nemajetkové újmy v občanskoprávních a obchodních vztazích*. Ostrava: Key Publishing, 2015. 275 s. ISBN 978-80-7418-231-0.
- BĚLOHLÁVEK, Alexander J., ČERNÝ, Filip, JUNGWIRTHOVÁ, Marianna, KLÍMA, Pavel, PROFELDOVÁ, Tereza, ŠROTOVÁ, Eliška. *Nový občanský zákoník: srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. 829 s. ISBN 978-80-7380-413-8.
- COUFALOVÁ, Bronislava, PINKAVA, Jan, POCHYLÁ, Veronika. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. 158 s. ISBN 978-80-87576-88-5.
- ČEŠKA, Zdeněk a kol. *Občanský zákoník: komentář. Díl II. § 222 až 510*. Praha: Panorama, 1987. 819 s.
- ČORBA, Jozef, DOLEŽAL, Tomáš, DOLOBÁČ, Marcel a kol. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. 128 s. ISBN 978-80-904024-1-6.
- ELIÁŠ, Karel a kol. *Občanský zákoník: velký akademický komentář: úplný text zákona s komentářem, judikaturou a literaturou podle stavu k 1.4.2008. 1. svazek, § 1-487*. Praha: Linde, 2008. 1391 s. ISBN 978-80-7201-687-7.
- FIALA, Josef, KINDL, Milan a kol. *Občanský zákoník: komentář. I. díl, (§ 1 až 487)*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. 1692 s. ISBN 978-80-7357-395-9.
- GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 7. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. 335 s. ISBN 978-80-7380-652-1.

- HAVEL, Bohumil, PIHERA, Vlastimil. *Soukromé právo na cestě: eseje a jiné texty k jubileu Karla Eliáše*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. 396 s. ISBN 978-80-7380-265-3.
- HOLUB, Milan a kol. *Odpovědnost za škodu v právu občanském, pracovním, obchodním a správním: praktická příručka*. 2. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2004. 495 s. ISBN 80-7201-486-2.
- HOLUB, Milan, FIALA, Josef, BIČOVSKÝ, Jaroslav. *Občanský zákoník: poznámkové vydání s judikaturou a literaturou*. 12. aktualizované a doplněné vydání podle právního stavu k 1.9.2006. Praha: Linde, 2006. 871 s. ISBN 80-7201-602-4.
- HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014): komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2014. 2046 s. 978-80-7400-287-8.
- CHAMPION, Walter T. *Sports law in a nutshell*. St. Paul: West Publishing, 1993. 325 s. ISBN 0-314-01642-2.
- GARDINER, Simon a kol. *Sports law*. Fourth Edition. London: Routledge, 2012. 606 s. ISBN 978-0-415-59184-3.
- KOZIOL, Helmut. *Grundfragen des Schadenersatzrechts*. 1. vydání. Wien: Jan Sramek Verlag, 2010. 371 s. ISBN: 978-3-902638-28-1.
- KRÁLÍK, Michal. *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016. 1444 s. ISBN 978-80-7502-127-4.
- KRÁLÍK, Michal. *Civilní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016. 512 s. ISBN 978-80-7502-099-4.
- KRÁLÍK, Michal. *Právo ve sportu*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2001. 278 s. ISBN 80-7179-532-1.
- KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. 317 s. ISBN 978-80-210-6040-1.

- KUKLÍK, Jan, HAMERNÍK, Pavel, SUP, Martin a kol. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012. 182 s. ISBN 9788087284285.
- LUBY, Štefan. *Prevenencia a zodpovednosť v občianskom práve I*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1958. 661 s.
- MAISNER, Martin, DOUBRAVA, Petr, JANÁK, Jiří, VLACHOVÁ, Barbora, DOMBROVSKÁ, Michaela. *Základy sportovního práva*. Praha: C.H. Beck, 2019. 176 s. ISBN 978-80-7400-744-6.
- PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. 3120 s. ISBN 978-80-7400-653-1.
- PRUSÁK, Jozef. *Šport a právo: (úvod do dejín, teórie a praxe právnej zodpovednosti v športe)*. Bratislava: Šport, 1984. 247 s.
- ŘEZNÍČEK, Petr. *Přípustné riziko ve sportu*. Brno, 2017. Diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně. Právnická fakulta. Katedra trestního práva. Vedoucí práce Marek FRYŠTÁK.
- SLEPIČKA, Pavel, HOŠEK, Václav, HÁTLOVÁ, Běla. *Psychologie sportu*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2006. 230 s. ISBN 80-246-1290-9.
- ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář: svazek VI (§ 2521-3081)*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 1516 s. ISBN 978-80-7478-631-0.
- ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník I, II*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009. 2321 s. ISBN 978-80-7400-108-6.
- VÍTOVÁ, Blanka, DOHNAL, Jakub, KOTULA, Jan. *Náhrada majetkové a nemajetkové újmy v novém občanském zákoníku. Komentář k § 2894 až*

§ 2971: metodika Nejvyššího soudu k náhradě nemajetkové újmy na zdraví. Olomouc: ANAG, 2015. 335 s. ISBN 978-80-7263-940-3.

- WEILER, Paul C. *Sports and the law: text, cases and problems*. Fourth Edition. St. Paul: West, 2011. 1189 s. ISBN 978-0-314-19986-7.

2. Seznam použitých odborných článků

- ELISCHER, David. Protiprávnost – co je jejím zdrojem v soukromém právu?. *Časopis pro právní vědu a praxi*. Brno: Masarykova univerzita. Právnická fakulta, 2016, roč. 24, č. 4, s. 501-526. ISSN 1210-9126.
- FASTNER, Jindřich. K trestněprávnímu postihu nedovolených zákroků ve fotbalu. *Trestněprávní revue*. 2007, roč. 6, č. 11, s. 330-331. ISSN 1213-5313.
- JANKOVSKÁ, Martina. Lyžařské právo?. *Právní rádce*. 1995, č. 1, s. 53-54. ISSN 1213-7693.
- KOCINA, Jan. Přípustné riziko ve sportu. *Bulletin advokacie*. 2016, č. 1-2, s. 28-34. ISSN 1210-6348.
- KRÁLÍK, Michal. Civilněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (aktuální vývojová východiska a nový český občanský zákoník). *Bulletin Advokacie*. 2015, č. 7-8, s. 37-44. ISSN 1210-6348.
- KRÁLÍK, Michal. Civilněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy ve světle evropské a světové judikatury 20. a 21. století. *Soudní rozhledy*. 2006, roč. 12, č. 8, s. 285-295. ISSN 1211-4405.
- KRÁLÍK, Michal. K civilní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy z hlediska aktuální rozhodovací praxe soudů České republiky. *Bulletin slovenskej advokacie*. 2016, roč. 22, č. 7-8, s. 26-33. ISSN 1335-1079.
- KRÁLÍK, Michal. K odpovědnosti sportovce za škodu způsobenou sportovním úrazem při výkonu sportovní činnosti. *Jurisprudence*. 2005, roč. 14, č. 5, s. 56-69. ISSN 1801-2167.

- KRÁLÍK, Michal. K právní odpovědnosti lyžařů za úrazy na lyžařských drahách. *Bulletin Advokacie*. 2006, č. 11-12, s. 57-65. ISSN 1210-6348.
- KRÁLÍK, Michal. K právní odpovědnosti sportovce za úraz způsobený během amerického fotbalu. *Jurisprudence*. 2006, roč. 15, č. 8, s. 52-61. ISSN 1801-2167.
- KRÁLÍK, Michal. K trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy podruhé. *Trestněprávní revue*. 2008, roč. 8, č. 2, s. 33-40. ISSN 1213-5313.
- KRÁLÍK, Michal. Komparativní pohled soudobé právní doktríny a soudní praxe na právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (vybrané otázky). *Bulletin Advokacie*. 2006, č. 9, s. 25-33. ISSN 1210-6348.
- KRÁLÍK, Michal. Legislativní a judikatorní východiska trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy (úvod do problematiky). *Trestněprávní revue*. 2006, roč. 5, č. 8, s. 228-237. ISSN 1213-5313.
- KRÁLÍK, Michal. Právní odpovědnost sportovce za sportovní úrazy – historická východiska a přístupy legislativy, úvod do problematiky. *Jurisprudence*. 2006, roč. 15, č. 5, s. 24-36. ISSN 1801-2167.
- KRÁLÍK, Michal. Právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (z pohledu moderní civilně-právní dogmatiky). *Právní fórum*. 2006, roč. 2, č. 7, 238-249. ISSN: 1214-7966.
- KRÁLÍK, Michal. Právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy v tzv. kontaktních a bojových sportech v anglo-americkém a kontinentálně-evropském právním systému. *Časopis pro právní vědu a praxi*. Brno: Masarykova univerzita. Právnická fakulta, 2006, roč. 14, č. 3, s. 224-233. ISSN 1210-9126.
- KRÁLÍK, Michal. Právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy z pohledu zahraniční a tuzemské soudní praxe (úvod do problematiky). *Jurisprudence*. 2006, roč. 15, č. 6, s. 29-39. ISSN 1801-2167.

- KRÁLÍK, Michal. Právní význam sportovních pravidel pro právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy ve světle doktrinálního vývoje. *Časopis pro právní vědu a praxi*. Brno: Masarykova univerzita. Právnická fakulta, 2006, roč. 14, č. 2, s. 122-131. ISSN 1210-9126.
- KRÁLÍK, Michal. Právo ve sportu: iluze či nutnost? *Právník*. 2001, roč. 140, č. 5, s. 467-490. ISSN 0231-6625.
- KRÁLÍK, Michal. Několik poznámek k právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. 2006, roč. 14, č. 15, s. 539-548. ISSN 1210-6410.
- KRÁLÍK, Michal. Sportovní legislativa a její význam v současném právním světě. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. 2001, roč. 9, č. 1, s. 23-32. ISSN 1210-6410.
- KRÁLÍK, Michal. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod od problematiky). *Trestní právo: odborný časopis pro trestní právo a obory související*. 2006, roč. 11, č. 7-8, s. 61-72. ISSN 1211-2860.
- KRÁLÍK, Michal. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod od problematiky). *Trestní právo: odborný časopis pro trestní právo a obory související*. 2006, roč. 11, č. 10, s. 20-24. ISSN 1211-2860.
- KRÁLÍK, Michal. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod od problematiky). *Trestní právo: odborný časopis pro trestní právo a obory související*. 2006, roč. 11, č. 11, s. 18-24. ISSN 1211-2860.
- KRÁLÍK, Michal. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod od problematiky). *Trestní právo: odborný časopis pro trestní právo a obory související*. 2006, roč. 11, č. 12, s. 15-22. ISSN 1211-2860.

- KRÁLÍK, Michal. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy ve světle evropské a světové judikatury 20. a 21. století. *Soudní rozhledy*. 2006, roč. 12, č. 10, s. 365-373. ISSN 1211-4405.
- KRÁLÍK, Michal. Úvod k otázkám právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. *Právník*. 2007, roč. 146, č. 8, s. 833-873. ISSN 0231-6625.
- KRÁLÍK, Michal. Zamyšlení nad tzv. sportovním právem. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. 1998, roč. 6, č. 10, s. 485-495. ISSN 1210-6410.
- PETROV, Jan. Protiprávnost a obecná prevenční povinnost. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. 2007, roč. 15, č. 20, s. 745-749. ISSN 1210-6410.
- PRUSÁK, Jozef. Problémy právnej zodpovednosti pri športovej činnosti. *Bulletin advokacie*, 1984, č. 3, s. 141-154.
- PRUSÁK, Jozef. Vzťah medzi športovým pravidlom a pravidlom socialistického spolužitia a kritické stanovisko k tzv. športovému právu. *Právny obzor*. 1984, roč. 64, č. 9, s. 864-877. ISSN 0032-6984.
- SZTEFEK, Martin. Kritické poznámky k prevenční povinnosti v občanském zákoníku. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. 2018, roč. 26, č. 2, s. 39-44. ISSN 1210-6410.

3. Seznam použitých internetových zdrojů

- Evropská charta sportu. In: *MSMT.cz* [online]. 2006 [cit. 25. 9. 2018]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/sport/evropska-charta-sportu>
- FOSTER, Ken. Is There a Global Sports Law?. *Entertainment and Sports Law Journal* [online]. 2003 [cit. 14. 4. 2019]. č. 2(1):1. Dostupné z: <http://doi.org/10.16997/eslj.146>.

- European Group on Tort Law. *Principles of European Tort Law* [online]. [cit. 20. 1. 2019]. Dostupné z: civil.udg.edu/php/biblioteca/items/287/PETLCzech.doc.
- JAMES, Mark, DEELEY, Fiona. The Standard of Care in Sports Negligence Cases. *The Entertainment and Sports Law Journal* [online]. 2002 [cit. 22. 4. 2019]. č. 1(1):8. Dostupné z: <http://doi.org/10.16997/eslj.188>.
- KÁROLYI, Alexander. Právní analýza odpovědnosti za škodu ve sportu. *ČUS, z.s.* [online]. 2014 [cit. 28. 11. 2018]. Dostupné z: <https://www.cusczech.cz/sluzby-servis/legislativni-poradna-informace-vzory/sport-a-pravni-praxe/pravni-odpovednost-za-sportovni-urazy.html>.
- KONÍČEK, Tomáš. I na sjezdovkách platí stanovená pravidla [online]. *Ministerstvo vnitra České republiky*. [cit. 11. 2. 2017]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/i-na-sjezdovkach-plati-stanovena-pravidla.aspx>.
- KRÁLÍK, Michal. Právní odpovědnost za sportovní úrazy. *Právní rádce* [online]. 2007, [cit. 7. 9. 2018]. Dostupné z: http://pravniradce.ihned.cz/c4-10078260-20421910-F00000_d-pravni-odpovednost-zasportovni-urazy.
- KUB. Srážka na sjezdovce v Krkonoších může pro jednoho ze snowboardistů skončit vězením [online]. *Novinky.cz*, publikováno 27. 12. 2018 [cit. 10. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/krimi/492940-srazka-na-sjezdovce-v-krkonosich-muze-pro-jednoho-ze-snowboardistu-skoncit-vezenim.html>.
- POLÁK, Michael. Za smrt lyžaře na Ještědu podmínka, trest pro záchranáře potvrdil odvolací soud [online]. *Novinky.cz*, publikováno 7. 11. 2018 [cit. 10. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/krimi/488451-za-smrt-lyzare-na-jestedu-podminka-trest-pro-zachranare-potvrdil-odvolaci-soud.html>.
- Pravidla chování na sjezdových tratích podle FIS (Mezinárodní lyžařské federace). In: *Horskasluzba.cz* [online]. [cit. 10. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.horskasluzba.cz/data/web/download/10-pravidel-fis.pdf>.

- Pravidla MMA. In: *Mmaa.cz* [online]. [cit. 18. 4. 2019]. Dostupné z: <http://www.mmaa.cz/pravidla>.

4. Seznam použitých právních předpisů

- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 509/1991 Sb., kterým se mění, doplňuje a upravuje občanský zákoník.
- Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 178/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.
- Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška Ministerstva dopravy č. 67/2015 Sb., o pravidlech plavebního provozu (pravidla plavebního provozu).

5. Seznam použité judikatury

- Rozsudek Okresního soudu v Trutnově ze dne 21. 12. 2017, sp. zn. 16 C 54/2017.
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 12. 2017, sp. zn. III. ÚS 2357/15.
- Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 3. 10. 2017, sp. zn. 83 Co 51/2017.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2017, sp. zn. 25 Cdo 4511/2016.
- Rozsudek Okresního soudu v České Lípě ze dne 15. 12. 2016, sp. zn. 15 C 352/2014.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2016, sp. zn. 7 Tdo 561/2016.
- Rozsudek Okresního soudu v Jablonci nad Nisou ze dne 20. 1. 2016, sp. zn. 13 C 134/2014.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 2015, sp. zn. 25 Cdo 493/2015.
- Usnesení Okresního soudu v Příbrami ze dne 31. 3. 2015, sp. zn. 10 C 20/2015.
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 9. 1. 2014, sp. zn. III. ÚS 3485/13.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2013, sp. zn. 25 Cdo 4286/2011.
- Rozsudek Okresního soudu v Šumperku ze dne 29. 7. 2013, sp. zn. 15 C 9/2012.
- Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 23. 7. 2013, sp. zn. 20 Co 247/2013.
- Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 17. 4. 2013, sp. zn. 25 Co 88/2013.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2012, sp. zn. 25 Cdo 4287/2011.
- Rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 6. 11. 2012, sp. zn. 32 C 109/2006.
- Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 29. 2. 2012, sp. zn. 25 Co 26/2012.

- Rozsudek Okresního soudu Praha – východ ze dne 11. 8. 2011, sp. zn. 3 C 11/2011.
- Rozsudek Okresního soudu v Liberci ze dne 15. 7. 2011, sp. zn. 19 C 28/2010.
- Rozsudek Okresního soudu v Blansku ze dne 26. 10. 2010, sp. zn. 77 C 353/2009.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 2. 2010, sp. zn. 8 Tdo 68/2010.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 1. 2010, sp. zn. 25 Cdo 2258/2008.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2009, sp. zn. 25 Cdo 3738/2007.
- Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 13. 7. 2009, sp. zn. 15 Co 287/2009.
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 14. 1. 2009, sp. zn. IV. ÚS 2836/08.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 9. 2008, sp. zn. 8 Tdo 1140/2008.
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 28. 2. 2008, sp. zn. I. ÚS 1939/2007.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2007, sp. zn. 25 Cdo 1598/2005.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 3. 2007, sp. zn. 3 Tdo 1355/2006.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2006, sp. zn. 25 Cdo 722/2005.
- Rozhodnutí Oberster Gerichtshof ze dne 14. 7. 2005, sp. zn. 6 Ob 76/05b.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2005, sp. zn. 25 Cdo 1506/2004.
- Rozhodnutí Oberster Gerichtshof ze dne 23. 9. 2004, sp. zn. 2 Ob 109/03y.
- Rozhodnutí Rechtssätze Oberster Gerichtshof ze dne 26. 8. 2004, sp. zn. 6 Ob 169/04b.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2004, sp. zn. 25 Cdo 1106/2003.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 2. 2004, sp. zn. 25 Cdo 1923/2002.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2003, sp. zn. 25 Cdo 1960/2002.

- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2003, sp. zn. 25 Cdo 618/2001.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 12. 2002, sp. zn. 5 Tdo 997/2002.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 8. 2002, sp. zn. 25 Cdo 2126/2000.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 5. 2002, sp. zn. 25 Cdo 1427/2001.
- Rozsudek Landgericht Bielefeld ze dne 8. 1. 2001, sp. zn. 4 O 156/2000.
- Rozhodnutí Oberster Gerichtshof ze dne 19. 9. 1996, sp. zn. 2 Ob 2255/96y.
- Rozhodnutí Oberlandesgericht Hamm ze dne 20. 1. 1991, sp. zn. 13 U 166/91.
- Rozhodnutí Oberlandesgericht Hamm ze dne 19. 1. 1990, sp. zn. 7 U 110/89.
- Caparo Industries v Dickman [1990] 2 AC 605.
- Rozhodnutí Oberster Gerichtshof ze dne 22. 9. 1987, sp. zn. 5 Ob 578/87.
- Rozhodnutí Oberster Gerichtshof ze dne 15. 7. 1987, sp. zn. 1 Ob 606/87.
- Condon v Basi [1985] EWCA Civ 12.
- Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17. 5. 1978, sp. zn. 10 Co 190/76.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 10. 1962, sp. zn. 5 Cz 38/62.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 1954, sp. zn. Cz 486/53.
- Donoghue v Stevenson [1932] AC 562.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 7. 7. 1925, sp. zn. Rv II 382/25.

6. Seznam ostatních zdrojů

- Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR. [cit. 21. 11. 2018].
- Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. ledna 2013, sp. zn. Tpjn 301/2012.

Abstrakt

Prevenční povinnost při sportovní činnosti

Tato rigorózní práce se zabývá vztahem prevenční povinnosti a sportovní činnosti, v němž je alespoň jedním ze subjektů sportovně-právního vztahu sportovec v postavení potenciálního škůdce či potenciálního poškozeného.

Cílem této práce je analýza otázek souvisejících s právním posuzováním odpovědnosti při sportovní činnosti prizmatem prevenčních povinností uvedených v občanském zákoníku s důrazem zejména na standard optimální míry opatrnosti. Vedle již zmíněné analýzy dále v práci převažuje použití metody pozorování, indukce a dedukce. Naplnění sledovaného cíle práce je podpořeno rovněž využitím metody deskripce a explanace. Zejména při práci s judikaturou je použita metoda kritické analýzy a komparace.

Z hlediska koncepce je práce rozdělena do celkem čtyř částí. Předmětem první části práce je především vymezení obecných vztahů sportu a práva.

V rámci druhé části práce týkající se problematiky prevenční povinnosti sportovce a jiných osob participujících na sportovní činnosti je učiněn závěr, že obecná prevenční povinnost je normou velmi významnou pro posuzování sportovně-právních kauz. Její výklad nabízí několik aplikačních limitů, z nichž je při sportovní činnosti nejvýznamnější limit v podobě zohledňování okolností případu a zvyklostí soukromého života. Tento limit pak úzce souvisí s tzv. optimální opatrností. Podstatný závěr ve vztahu k posuzování sportovně-právních kauz pak lze spatřovat rovněž v aplikovatelnosti zvláštních prevenčních povinností uvedených v občanském zákoníku (tj. zakročovací a oznamovací prevenční povinnosti).

Třetí část práce se věnuje otázkám souvisejícím s významem prevenční povinnosti pro různé druhy právní odpovědnosti nebo významem konkrétních okolností majících vliv na posouzení prevenční povinnosti při sportovní činnosti.

Těmi nejvýznamnějšími z nich jsou sportovní pravidla či výkonnostní úroveň sportu.

V rámci poslední části práce věnované problematice prevenční povinnosti v soudní praxi je zejména rozebrán význam jednotlivých okolností majících vliv na posuzování prevenční povinnosti při sportovní činnosti v české i zahraniční judikatuře. Důraz je přitom kladen na specifika jednotlivých sportovních odvětví. Závěrem je uvedeno unikátní shrnutí těchto okolností.

Klíčová slova: prevenční povinnost, optimální opatrnost, civilní delikt, protiprávnost, sport, újma při sportu

Abstract

Prevention Duty in Sports Activities

This rigorous thesis deals with the relation between prevention duty and sports activities, in which at least one of the subjects of the sports-legal relation is an athlete in the position of a potential lawbreaker or potential injured.

The aim of this thesis is to analyse questions related to a legal assessment of liability during sports activities via preventive duties listed in the Civil Code with emphasis on the standard of optimum care. The use of a method of observation, induction and deduction prevails in the work in addition to the analysis mentioned above. Fulfilment of the aim of the thesis is also supported by a method of description and explanation. A method of critical analysis and comparison is mainly used in case law.

The thesis is divided into four parts in terms of concept. First of all, a definition of general relations between sport and law is the subject of the first part of the thesis.

In the second part of the thesis dealing with the issue of preventive duty of athletes and other persons participating in sports activities, the conclusion that the general preventive duty is a very important rule for assessment of sports-legal cases is given. Its interpretation offers several application limits, of which the most important during sports activities is the limit of taking into account the circumstances of the case and the usages of private life. This limit is closely related to the so-called standard of care. Substantial conclusion in relation to the assessment of sport-legal cases can be seen also in the applicability of special preventive duties set out in the Civil Code (i.e. intervention and notification duties).

The third part of the thesis deals with issues related to the importance of the prevention duty for different types of legal liability or the importance

of specific circumstances affecting the assessment of the prevention duty during sports activities. The most important of them are sports rules or a sport performance level.

In the last part of the thesis dealing with the issue of preventive duty in case law, the importance of individual circumstances affecting the assessment of preventive duty during sports activities in Czech and foreign case law is analysed. Emphasis is placed on the specifics of individual sports. Finally, a unique summary of these circumstances is given.

Keywords: duty of care, standard of care, tort, unlawfulness, sport, damage during sport